

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל נובע מקור חכמה

אבק שדה

ירחון חסידי ברסלב

אדר א' וב' תשפ"ב | גיליון 57

פורים - פירורים

הרה"ח ר' אליהו גודלבסקי בשיחה נלבבת ויוקדת ממעיניו של רבינו הק', בגדולתה ונצחיותה של כל נקודה טובה

אפוי בלב הצדיק

מוסף נרחב ומיוחד במלאות יובל לעלותו למרותים של החסיד המופלא, רבי שמואל הורביץ זצ"ל

50 שנה להסתלקותו פרויקט מיוחד

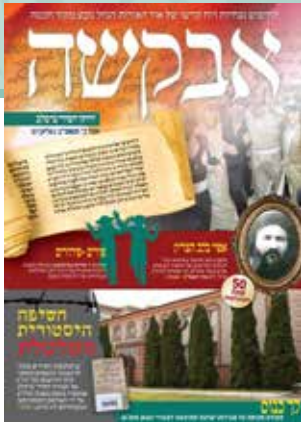
חשיפה היסטורית מטלטלת

'ברסלבסקי חסידים 1938' - לראשונה נחשפים מסמכי תיקי האישום וגזר הדין של חבורת חסידי ברסלב שנאסרו באומן בשנת תרצ"ז על ידי השלטון הקומוניסטי ועקבותיהם לא נודעו | זכור

לך כנוס

סקירה מקיפה על פעילות ישיבת 'מתיבתא' לצעירי הצאן מאנ"ש

20 ועכשיו...

שיחה מרוממת ומחזקת בשגב ימי הפורים הקדושים עם הרה"ח ר' אליהו גודלביסקי

24 תמחה את זכר עמלק

חשיפה דרמטית השופכת אור על פרשיית העלמותם של חסידי ברסלב באומן בתקופת הקומוניזם

36 מתיבתא דרקייעא

סקירה יחודית על הקמפיין האדיר של ישיבת מתיבתא עבור ביסוס והצלת הישיבה והבחורים הקדושים

42 זמרת הארץ

הצצה לפרוייקט קירוב מיוחד במינו על ידי אברכים מיקרי אנ"ש

44

פרוייקט מיוחד לרגל יובל להסתלקותו של הרה"ח ר' שמואל הורביץ

שלהבת עולה מאליה

סיפורים נפלאים ועובדות חדשות מחייו המאירים והטמירים של הרה"ח ר' שמואל הורוויץ זצ"ל שסופרו על ידי בתו ונכדיו שיחיו

ימי שמואל

תולדות חייו של הלפיד הבער הרה"ח ר' שמואל הורוויץ זצ"ל

עבודת ה' בכל הכוח והלב

האחים ר' נחמן ומנחם רוזנפלד שליט"א חושפים טפח לדמותו היוקדת של הרה"ח ר' שמואל הורוויץ זצ"ל

בצילא דרשב"י

שביבי אור מתקופת מגוריו של הרה"ח ר' שמואל הורוויץ זצ"ל בסמיכות לעיר וקדיש

חינוך

ולא תונה את עצמך

בעקבות הרועה

ונהפוך הוא

שיחת חברים

למה חייבים לעבור 'התרחקות'?

עצת העצות

פרק סיום - רצונות וכיסופים

מחדש חדשים

מה בקשתך וינתן לך

זכוכית מגדלת

מיקוד גבוה מאמר הקדמה

ילדי שְׁעִשׁוּנַיִם

הבהרה

"לשותפינו הנאמנים גיבורי החיל, ולשאר ידידי בית אבקשה"

ברוך השם גליון 'אבקשה' יוצא לאור מידי חודש בחודשו תמידין כסדרן, אמנם כידוע שנה לועזית ארוכה משנה עברית בכשבוע וחצי, ומסיבה זו נוסף חודש שלם בשנה מעוברת לפי מנין בני ישראל, דא עקא שציבור המנויים משלם מידי חודש לפי תאריך לועזי כך שבשנה זו נוצר פער.

מובן שאין בדעתינו לגבות בשנה זו שהיא שנה מעוברת עבור חודש נוסף משותפינו הנאמנים. מאידך כהוראת רביה"ק אנו משתדלים מאוד להימנע ולהישמר מחובות שאין באפשרותינו לעמוד בהם.

"לאור זאת גליון זה יוצא עבור חודשי אדר א' וב' במשותף"

בברכת ישר כח גדול ויהי רצון שיפוצו מעינות הישועה חוצה עדי תימלא הארץ דעה אתה' כמים לים מכסים

"מערכת בית אבקשה"

הגליון מודפס ע"י מ.א. הפקות דפוס - כל סוגי ההדפסות במחירים זולים לקבלת הצעת מחיר משתלמת במיוחד פנו לטלפון 052-7631367

עיצוב גרפי: א. שפירא

לכל עניני אבקשה בארה"ב: 845-288-0574

חלק מהתמונות בגליון זה ובגליונות קודמים הם באדיבותם הרבה של ר' אהרן ברגר מארכיונו של חמיו הרה"ח לייבל ברגר ומאת ר' שמואל יצחק רוזנפלד הי"ו | קרדיט תמונות: מתחדשים

יו"ל ע"י מערכת אבקשה

טל': 02-539-63-63

פקס: 077-318-0237

©

כל הזכויות שמורות. העתקת קטעי מאמרים, או תמונות, אך ורק באישור בכתב מהמערכת.

'פורים אין לאנד, פורים אין לאנד'

כל האור והדעת, ההרגשים והדיבורים הללו בווערים ומפעפעים בלבו ודעתו של חסיד ברסלב באשר הוא ובאיזו מדרגה שהוא נמצא, ואזי ליבו מתמלא כיסופין וגעגועים לתקווה חדשה ולתיקון ממקום שלם וחדש לגמרי, מה'ועכשיו יש נחל נובע', 'ועכשיו יש פורים בעולם'...

לב מי יוכל לעמוד בפני הכיסופין הנוראים והבכיות מתון ההשתקקות, המתעוררים בליבם של חסידי ברסלב בעת שתייתם מהיין המשומר מהמשקה של התם הקדוש, מהמשקה הקדוש של - 'נאך הגלאז בראנפן נאך התיקון הברית'. מהמשקה שר' שמואל שפירא ושכמותו חסידי ברסלב היקרים מפז אשר מסרו על כך את נפשם.

כשאך נזכרים אנו מהמתנה הנפלאה הזו שהקב"ה הביא לנו בגודל חמלתו, פורים כזה שמקבל ונוצר ע"י 'מרדכי ואסתר' - 'נחמן ונתן' כזה.. ומיד מתחילות העיניים להתלחח בדמעות כיסופין וערגה לקדושה לטוב ולנועם הזה.

גיוואלד! היכן ראינו כדבר הזה, הזמן היחיד בשנה שהאכילה והסעודה של פורים הם קדושים ממש בקדושת שער החמישים בקדושת ה'מן הקדוש', ונחשבים לקדושים יותר מאכילת שבת כמובא בליקוטי הלכות בשם האר"י הקדוש,

והם מאירים בהארת הרצון בתכלית תכלית המעלה..

וכל האורה והשמחה מגיעה אחר ליל פורים קדוש כזה, עם השתוקקות והתבודדות ביערות ובשדות שרבינו הקדוש גילה לנו בגודל חמלתו על עם ה', עם הנבחר מכל העמים,

"ויאהב המלך את אסתר - [תפלה שבהתבודדות ובהסתר] מכל הנשים [מכל התפילות שבעולם].

התבודדות מתוך הודאה ושמחה "ליהודים הייתה אורה ושמחה וששון ויקר".

תפילה תמה ופשוטה, - "כל הפושט יד נותנים לו".

אשרינו אשרינו שזכינו לחיים טובים שכאלו

לידע מפורים כזה ומרבי כזה

א 'פורים אין לאנד' - - -

מהי הסיבה לכך, שכל חסיד ברסלב מרגיש שפורים זה חג ברסלבי?

היאך זה שכל חסיד ברסלב כאשר אומרים לו 'פורים', תיכף מיד ליבו מציפו רגשות גבוהים ממקומות אחרים לגמרי..

אין להתכחש לכך שכל יהודי באשר הוא, כאשר אך תזכיר לו את המילה פורים, תשרה השמחה עליו.

אבל אצל חסיד ברסלב, קורה משהו אחר לגמרי.. משהו שמבטא מועד ברסלבי מיוחד, כביכול חג הוא, חג שמוהרנ"ת חידש. הרי אצל ר' נתן, תיכף ומיד כשהיו מסתיימים 'ימי החנוכה', היה מתחיל עם ההכנות והתבודדות התורות והתפילות של ימי הפורים הקדושים.

סיפר אחד מאנ"ש, שנשאל ע"י חברו שאינו נמנה על חסידי ברסלב: מדוע כאשר פוגש אני חסידי ברסלב בימי הפורים, אני מרגיש אצלם שכאילו מדובר בחג שהוחל לפני כ-200 שנה? וכי אפשר לחשוב מה היה עד תקופת התגלותו של מוהר"ן, לא היה פורים? וכי זה משהו חדש?

התשובה לשאלה זו מונחת בידיעה העמוקה של כל חסיד ברסלב, הידיעה שהכח של הצדיק הוא עולה על הכל, והוא זה שיתקנו בגודל רחמנותו ויצילנו מקליפת 'המן עמלק' עד שנזכה לראות פניו ושכלו ודעתו של מרדכי ואסתר בעת קריאת המגילה,

ובעת הפורים מתגלה ע"י מרדכי ואסתר, שער החמישים של הקדושה, שממתיק את שער החמישים של העין וקליפת 'המן עמלק',

ומי מדבר על שתיית היין שזוכים בו ל'רישא דלא אתידע'...

ו'ברוך המן', למקום שבו הצדיק 'מהפך הירידות לעליות'...

והעוונות לזכויות'...

זה המקום שבו הצדיק מרחם עלינו ונותן לנו התחדשות ותקווה חדשה לגמרי, כמו שגילה ואמר: ועכשיו..

"ועכשיו כל התחלות מפורים"

"ועכשיו כל התחלות מהנחל נובע"

כי בעצם הרי הם שניים שהם אחד, הכלולים זה בזה ותלויים זה בזה.

הרב ש. סופר

מה בקשתך וינתן לך

ששלח לנו מלך מלכי המלכים, "להיות עושים את יום ארבעה עשר לחודש אדר ואת יום חמישה עשר בו בכל שנה ושנה", המלך גם הוסיף לגלות ע"י הצדיק את הסעיף הזה, שכל התפילות מתקבלות בימי הפורים וזהו הזמן להתחיל ולהתחדש בתשובה שלמה וקבלת עול תורה מאהבה, אבל היצר מטשטש את עוצם שגב הזמן בהבלים חיצוניים, ואין הכוונה רק להבלים ממש של חיצוניות גמורה כדוגמת 'משלוחי מנות' מנקרי עיניים שסגולתם לעורר קנאה ותחרות היפך ה'להרבות אחוה וריעות' או הבל הבלים של התהדרות סעודות פורים הכלולים ב"הראותו את עושר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו", או טיפשות של הכנה ל "מיחזי כשכ(ק)רא" שירומם כבודו בעיני סובביו, ועוד מעשי נערות כגון אלו. אלא אפילו הכנת הלב לחוש רגשי קודש נעלים בימי הפורים, רגשות שאינם מחוברים לעשייה וקבלת עול מחודשת, אלא הנאה נפשית המתפוגגת ונעלמת עם ההתפכחות ממשתה היין ולא נודע כי באו אל קרבו, גם זה מסיח את הדעת מן העיקר.

"צריך להכין עצמנו"

עלינו לזכור, ימי הפורים חולפים חיש מהר, ובהכרח שנכין עצמנו ולשאול עצמנו היטב, על איזה ישועה אני ממתין, ה'אשר קר' גורם לשכחה ומיתת הלב, באופן שהרצונות נחלשים ומתיישנים ונודמים, החיצים שהאויבים ירו בנשמה הקדושה - ע"י כל הפגמים - גרמו לה שתפול 'חלשות' (ראה סוסי"מ י"א), הנפש לא זוכרת בכלל שהיא מיואשת וכמעט מסכימה להמשיך עוד שנה של תרדמת הזמן, ולכך צריך שנכין עצמנו היטב לפחות מתחילת חודש זה, להרבות בשמחה ובהכנה של אמונה בתקווה חדשה שהנה עומדים אנו להופיע בבית המלך וביכולתנו לשאול שם כחפצנו ועלינו להתעורר להכין עצמנו היטב: מה עלינו לשאול, ושיכולתנו לשאול ולקבל, כי מתחדשת תקוה חדשה.

בהכרח שנתחיל מעתה לשקוד על ספרי רבינו הקדוש ותלמידו הק' לדעת איזה אוצרות נפתחים לנו ביום זה וכל אחד ימצא את הנקודה השייכת ללבו, להתחיל משם לרפא נפשו השסועה והאנושה, ולא להסתפק ח"ו במילוי כמה הרגשים נבובים שמעוטפים בריח של קדושה, עלינו לחדד את משאלות ליבנו כדי שבבוא העת בהיפתח פתח ההתחלות יהיו דברינו מחודדים בפינו לשאול ולא לגמגם אלא לומר מיד בשאגת הלב: רצוננו לשוב אליך בתשובה שלמה ולהתחיל התחלה חדשה להתקרב אליך באמת.

בהכרח שנבין היטב ע"י לימוד ובירור בספריהם הק', מהי קליפת המן עמלק, היכן הוא מכה בנו, ומהו כח הצדיק שעומד כנגדו, ולהתחבר היטב ברצון עז לפעול נקודה זו בימי הפורים התחלה חדשה של שינוי אמיתי בדעת ובמעשה, לא רק התעוררות לפי שעה, אלא תשובה אמיתית של קביעה וקיימא.

עינינו לא שבעו ממראות הארמון המפואר שנגלה לעינינו, החן והיופי מחפצי הנוי לצד נברשות הזהב, הפאר וההדר שבקעו מכסאות השן והשטיחים המלכותיים עצרו את נשימתו, כבר יותר מחדש שהוא חולם על הרגעים היפים הללו בהם יזכה לבקר בהיכל השליט הדגול שהזמינו בהזמנה פרטית בכתב, כאות הוקרה והערכה על פועלו. בשולי ההזמנה הוסיף השליט כמה מילים: 'בעת ביקורך בביתי תוכל לבקש ממני ככל אשר יעלה על לבך לשאול', הוא לא הרבה לחשוב על הנקודה הזאת, לבו התרגש והתרחב על עצם המחשבה בגודל יקרת הביקור בארמון, על האופן שבו יופיע שם ועל התנועות החיצוניות שעליו לעשות באופן שיתאים למעמד הנשגב, על הבגדים שילבש בבואו לשם ועל המרכבה שתובילו בואכה בית השליט. ואכן, הרגע הגדול הגיע, הוא עומד עתה סמוך ממש לשליט המקבלו במאור פנים, מבטו משוטט על כל ההוד והיופי המקיפו מכל צד, לבו מלא הנאה מהופעתו המושלמת בבגדים המתאימים ובכל התנועות המיוחדות שסיגל לעצמו למעמד זה. עברה שעה של קורת רוח והשליט מרמז שהביקור הסתיים, תוך כמה דקות הוא מוצא עצמו ברחבה שלפני הארמון בדרכו שבעצם הפסיד כעת את השעה הגדולה בחייו, הוא שכח לשאול ולבקש.

"מרבים בשמחה"

'משנכנס אדר מרבין בשמחה', ריבוי זה, מלבד עצם ההודאה שבו, יש בו גם כן הכנה לימי הפורים הקדושים, יום נשגב זה, שכל כתרי הקדושה והמעלה נקשרו לו, הלא זה היום המסוגל לכל התחלות הגאולה והיציאה לחירות מכלליות כל הטומאות התאוות והעוונות, "ועכשיו כל ההתחלות מפורים" (לקו"ה ברה"ד ד-כה) "עכשיו התחלת קבלת התורה היא מפורים" (שם כו), "ביום הקדוש הזה מאיר בו הארה גדולה ועצומה מאד בחינת קדושת שבת ויותר" (שם, שבת ה"א), "קדושת המצוות והשמחה של פורים הם בבחינת קדושת יום כיפור בחינת יובל וחירות" (שם, שותפים בקרקע ה-כב), וזה רק קצה קצהו ממה שגילו לנו רבינו הקדוש ותלמידו הקדוש על מעלת תוקף קדושת היום וסגולתו.

ביום זה אמרו חז"ל לענין צדקה 'כל הפושט יד נותנין לו' - ומשמעותו גם ברוחניות, ש"כל מי שרוצה לקבל יראה מאירין עליו מהארת פורים שהוא הארת היראה עילאה מאד שמאירה בריח טוב ונפלא לכל המדרגות הנמוכות מאד מאד, אפילו להמונחים בעמקי עמקי הקליפות, כדי להחיות ולהשיב אותם גם כן" (שם, בכור בהמה טהורה ד-כב), מי שאכן רוצה להתחיל לשוב אל ה', פותחים לו שערי חסד ורחמים שאין דוגמתם בכל השנה, ובפרט בעת קריאת המגילה ומשחה היין, 'מה שאלתך וינתן לך'.

אכן קיבלנו את ההזמנה, הלא היא כתובה על דברי האגרת

עברה שעה של קורת רוח והשליט מרמז שהביקור הסתיים, תוך כמה דקות הוא מוצא עצמו ברחבה שלפני הארמון בדרכו הביתה. רק עתה נזכר שבעצם הפסיד כעת את השעה הגדולה בחייו, הוא שכח לשאול ולבקש...

בכל דור ודור, נזכה שתתגלה האמת לאמיתה בעולם, שלא יהיה עוד כח לקליפה להעלים ולהסתיר שם הצדיק שהוא שם השם" (שם)

"לא לשכוח מהמלחמה"

גם בליבנו אנו - על אף שבחסידי ה' זכינו להתקרב ולדעת מרבינו הקדוש - זקוקים אנחנו לישועה זו, שלא יזקין ולא יתעלם אצלנו עוצם פאר אור יקרת הצדיק, כי בכל עת ובערת מלחמתו של עמלק לעמעם ולהחשיך יקרת האור הזה, שידמה לנו שאנו טרודים מדאי בטרדות 'הכרחיות' עד שאין לנו מספיק זמן להשיקע בלימוד ספריו הקדושים ושאנו 'עסוקים' מדאי מכדי שנוכל להשיקע שעות של תפלה וזעקה בכל עת שנזכה למצוא את אמתת נקודת דעתו הקדושה בכל ענין, וכנגד זה אנו זקוקים לנס של פורים, שיכניע את טומאת עמלק המסתיר אור שם הצדיק, עד שנזכה להעמיד את חיפוש רוחו ודעתו הקדושה וליבון ובירור עצותיו בראש סולם עדיפות דאגותינו ועסקנו כל היום, ושהדבר הזה ימצא בעינינו חן וחשיבות יתירה עד שנסכים להפקיר כל אשר לנו כדי לזכות לכך, וכפי שרבי נתן עצמו ממשיך שם: "צריך לפרוש עצמו ממלאכות וטרדות ועסקי העולם הזה ולא יעשה מלאכה ועסק פרנסה כי אם זמן מועט כדי חיונו בצמצום לבד, ושאר כל היום יבלה על הבקשה והחפוש שיחפש ויבקש הרבה את הצדיק האמת להתקרב אליו".

הבה נתעורר בימי הפורים האלה להתחיל מחדש לחפש את אור חיינו ותקוות נצחיותנו, בכח דברי הצומות וזעקתם ובכח ימי המשתה והשמחה נבקיע את החומות המבדילות בינינו ובין הצלתנו האמיתית לנצח נצחים, ונתקרב אליו באמת לטוב לנו לעד ולעולמים.

"שְׁמַחוּ אֲחֵי וְרַעֲי בִישׁוּעַת ה', עַד הִנֵּה לֹא עֲצָבוֹנוֹ רַחֲמֵי וְחֶסֶדְיוֹ, כִּי יוֹסִיף כְּפָלִי כְּפָלִים לְהַרְאוֹת לָנוּ חֶסֶדְךָ, וְיִשְׁוּעָתְךָ יִתֵּן לָנוּ, הַכֹּל בְּכֹחַ הַזְקֵנוֹ הַקְּדוֹשׁ חֶסֶד שֶׁבְּחֶסֶדְךָ, שְׁמַחוּ בְּה' וּבְצַדִּיקֵי הַקְּדוֹשִׁים, בְּפָרֵט עֲתָה בְּפָרִים זְמַן שְׁמֹחָה לְכָל, פָּרִים אֵין לְאֵנֶד פָּרִים אֵין לְאֵנֶד" (עלים לתרופה - מכתב רלב).

זו עצמה
המלחמה
בעמלק,
הוא מנסה
לייאש שאין
תקוה לשינוי
באמת, אלא
להתעלות
ולהשתכר
ולשכוח
ממצבנו
האמיתי
עד שנחזור
ונתפכח
למציאות
המרה, ועלינו
ללחום
ולעודד
אמונתנו
וחפצנו
להתחלה
חדשה
אחרת באמת
לאמיתו

אם תרצה, הרי זו עצמה המלחמה בעמלק, הוא מנסה לייאש שאין תקוה לשינוי באמת, אלא להתעלות ולהשתכר ולשכוח ממצבנו האמיתי עד שנחזור ונתפכח למציאות המרה, ועלינו ללחום ולעודד אמונתנו וחפצנו להתחלה חדשה אחרת באמת לאמיתו.

"רק על ידי חיפוש הצדיק"

אין צריך לומר, שהפיקח המבין ביסודם של דברים מניח בימים אלו את כל תוקף רצונותיו כיסופיו ובקשותיו תפלותיו וריקודיו המחאת כפיו והמתקת דיניו מקרא מגילותיו ומשלוח מנותיו סעודותיו צדקותיו ושתיותיו על כך שיזכה מעתה לחפש ולמצוא את הצדיק, זה הרי העיקר בכל המלחמה העצומה שאנו נמצאים בה בכל רגע ורגע מול הגרוע שבאויבים, כי "העיקר והיסוד שהכל תלוי בו, לקשר עצמו לצדיק שבדור, ולקבל דבריו על כל אשר יאמר כי הוא זה" (ליקוטי מוהר"ן, ח"א קכג). וזו הייתה צוואתו הנוראה של רבינו הקדוש ימים ספורים קודם הסתלקותו (לקו"מ ח"ב ס' ח') בה הזהיר באזהרה הגדולה על חובת חיפוש הצדיק, ורבי נתן מוסיף: "ויותר ממה שכתוב שם דיבר עמי פה אל פה, והזהיר מאד לכתוב זה העניין היטב שצריכין לבקש מה' יתברך מאד ולחפש הרבה לזכות להתקרב לצדיק האמת כדי לזכות לבירור המדמה על ידי רוח הקודש של הצדיק כדי שיזכה לאמונה שלמה לאמונת חידוש העולם, שזה עיקר קדושת איש הישראלי, כי כל האמונה תלוי בזה, כי אי אפשר לזכות לאמונה כי אם על ידי הצדיק" (ליקוטי הלכות, ברכת הריח ד-לב).

ועל כך נטושה עיקר מלחמת עמלק, "כי זה עיקר תוקף מלחמות עמלק שבכל דור, כי בכל דור מוכנת הגאולה לבוא על ידי הראש בית הזה שהוא בחינת משה משיח שהוא הצדיק האמת הגדול במעלה שבכל דור, אך עיקר העיכוב הוא על ידי בחינת מלחמת עמלק שכל מלחמתו להסתיר ולהעלים שם הצדיק הזה שהוא בחינת הראש בית שהוא כלל ושוורש ויסוד של כל התורה הקדושה" (שם שבת ד-י) ועל כך זכינו לקבל את קדושת הימים הללו בהם אנו זוכים ל"מלחמת המן עמלק שזהו בחינת פורים" (שם), "שבכח קדושת הנס של פורים שנעשה

פרק י"ג

רצונות וכיסופים

אולם רביה"ק מגלה שכאשר האדם ידבק ברצון ובכיסופים התמונה האמיתית תתבהר ותתגלה. תמונה זו מה אומרת: יהודי, בטבעו, חפץ טוב הוא, רוצה בקרבה ודבקות לקב"ה. ה'כוח המושך' - הוא שטבוע בו בעצם - כוח הקדושה הוא.

היצר ותאוותיו הם ה'כוח המכריח', משפיעים בכל כורחו של האדם ומנסים לשלוט בו. אולם לא בעלות ממשית ולא טבע של אמת בהם.

רביה"ק הציב לאדם מטרה ויעד: רצונות וכיסופים. מצב בו היהודי ירצה תדיר עוד, לעלות ממדרגתו למקום גבוה וקרוב יותר להשי"ת. עניין הרצונות והכיסופים יסודי ומהותי בחיי היהודי, לכן רצוי וראוי לעסוק בו ולחדדו בכל פעם מחדש. כי הוא כל האדם. את הפרק הנוכחי, האחרון בסדרה, נקדיש לעניין זה. גדלותו ומעלתו בכלליות לחיי היהודי - ובפרט בקשר המובהק בינו לבין ההתבודדות והשיחה עם קונו.

זמן קבוע בכל יום

כאשר מתבוננים ורואים את גדלות הרצון והכיסופים - מבינים שהגברת הרצון אינה מליצה בעלמא, כי אם עבודה של ממש שצריכה להתלוות באורח קבע לחיי היהודי. כמה דפים בליקוטי הלכות 'נשפכו' על נושא זה, ויותר מאלו, אמר פעם ר' נתן, דיבר עימם רביה"ק בעל פה.

עלינו להחדיר אל עצמנו - אם רביה"ק עסק כה רבות, בכתב ובעל פה, ברצונות ובכיסופים - צריכים אנו ללכת עמהם בצורה קבועה, בדיוק כמו שהרגל קבוע בידינו להתפלל בכל יום, ללמוד ולקיים את שאר הדברים המשמשים כחוק קבוע בחיי היהודי.

רצון וכיסופים. זאת עבודה תמידית שעליה להיות עקבית בחיינו. עבודה ערבה ונעימה של קרבה.

'בוודאי יהיה אחריתו טוב'

מה גדולים רצונות וכיסופים, שלעולם יישארו ברשות האדם; לא ייגבנו או יימחקו על ידי שום צורה. שכן שייכים לכל מצב באשר הוא. לא יימוגו בנפילה, אף לא ברבות הימים, נהרות של מעברים, משברים ונפילות.

יוכל היהודי להיות שקוע חלילה ראשו וכולו במצולות, בתהומות תחתיות - ועדיין רצון חזק ואמיתי יפעם בליבו. ולא זו בלבד, אלא אם רצון אמיתי בו, בידוע שבסופו של דבר בוודאי ינצח ויכניע את הטומאה והריחוק.

שכן כך כותב ר' נתן: "וכל מי שזוכה להתחזק בזה להיות רצונו חזק תמיד אל האמת ולא ירפה את הרצון הטוב אפילו אם יעבור עליו מה, בוודאי סוף כל סוף יהיה אחריתו טוב". (ליקוטי הלכות, ברכת השחר ה').

'עיקר הנפש - מהדיבור'

"ודע שלא די לאדם בהשתוקקות בלב בלבד, כי צריך האדם להוציא בשפתיו כיסופיו, ועל זה נסדר סדר התפילות. כי על ידי השתוקקות בלב, נעשה נפש ונקודות בכח. וכשמוציא את תשוקתו בפיו, אזי נעשה הנפש בפועל. כי עיקר מוצא הנפש היא מפיו... כי עיקר הנפש מהדיבור". (ליקוטי מוהר"ן, ל"א).

הרי שעיקר ביטוי הרצון והכיסופים הוא על ידי הדיבור, עת אומר היהודי בפשטות להשי"ת, במילותיו שלו, כי רוצה לקיים רצונו, כוסף ומחכה ליום בו יעבדו ללא מפריע.

פעולה זו מתקשרת מאליה להתבודדות, שכן דיבורים אלו הם שלמות הדיבור, שורש ועומק המושג 'דיבור'. כמה גדול, אם כך,

בתורה ל"א כותב רביה"ק שעל ידי שאדם משתוקק להעלות מדרגה למעלה ממדרגתו הנוכחית, תהיה אשר תהיה - הוא יוצר נפשות, בונה בניינים שלמים דקדושה:

"והכיסופין הן הנפש... אם כוסף לרע עושה הנקודות רעים, ואזי נצטרפים האותיות ונזדוגים לעשות פעולות רעות, ואם כוסף לטוב בתשובה, נעשה נקודות טובות, היינו נפשות טובות, ומתנוועעים האותיות ונזדוגים לעשות פעולות טובות".

אף מדקדוק בתורה ע' יכולים להבחין בהגדרה הבאה: כוח המושך. פעמים האדם אינו יודע בעצמו מהו הכוח 'המכריח' בתוכו, ומהו הכוח 'המושך'. יכול האדם להיות סבור כי הכוח המושך שבו הוא התאוות והיצר, שכן אם שולטים בו במעשיו ובדחפיו - הם הכוח האמיתי שבו, לכאן.

יהודים של צורה הבינו תמיד - קשר מובהק קיים בין הרצונות והכיסופים לבין ההתבודדות. שכן עיקר עבודת היהודי בהתבודדותו - יצירת קרבה וחיבור. כלום, האם שייכת קרבה גדולה מביטוי הרצון בפה מלא

לדבר דיבורים של רצון וכיסופים. לדבר את שלמות הדיבור.

יהודים של צורה הבינו תמיד - קשר מובהק קיים בין הרצונות והכיסופים לבין ההתבודדות. שכן עיקר עבודת היהודי בהתבודדותו - יצירת קרבה וחיבור. כלום, האם שייכת קרבה גדולה מביטוי הרצון בפה מלא.

כמו"כ, ר' נתן בליקוטי תפילות מתפלל שיזכה להוציא מפיו את רצונותיו וכיסופיו ומיד, בסמוך לדבריו הראשונים, מתפלל שיזכה להתבודד. הרי לנו הקשר המובהק, הפשוט, שקיים בין הרצון והכיסופים לבין ההתבודדות:

"צור לבבי וקדושי, אתה יודע עצם ריחוקינו ממך עכשיו אשר אי אפשר לכנות ההרחקה בשום לשון שבעולם. ואין לנו שום סמיכה כי אם לכסף ולהשתוקק ולהתגעגע אליך ולצפות לישועתך ולקוות לרחמיך, כאשר גלית לנו על ידי צדיקיך האמתיים, שהכיסופין וההשתוקקות דקדושה הם בעצמם טובים מאד.

ותעזירני ברחמיך הרבים, שאזכה לדבר ולהוציא בפי את הכיסופין והגעגועים טובים שלי. ותעזירני תמיד לפרש כל שיחתי לפניך בכל לב ונפש. ואזכה להרבות בהתבודדות ובשיחה ביני לבין קוני תמיד. ואזכה לשפך כל שיחי לפניך תמיד. וכל אשר עם לבבי אשיחה לפניך מלא רחמים, באמת ובתמימות, בכיסופין גדולים והשתוקקות נמרץ אליך, עד שאזכה לעשות נפשות רבות דקדושה על ידי הכסופין הקדושים שלי שאזכה להוציאם ולפרטם בפי בפרוש בכל יום ויום חוק ולא יעבר". (ליקוטי תפילות א', תפילה ל"א).

עיקר זמנם בעת ההתבודדות.

כל רצון פועל משהו, אף אם לא יפעל מיידית עליו - עצמו - ישפיע על אחרים. עם הרצון בונה האדם את עצמו ואת ילדיו, דורות שלמים שמבוססים על רצון טהור. יוצר יצירות חדשות שלא הייתה קודם לכן. הבריאה כולה תלויה ברצונו הפשוט של היהודי. כפשוטו. (הדברים ארוכים בליקו"מ בתורה ל"א, עיי"ש).

כאשר היהודי ניגש כך להתבודדות - התבודדותו שונה בתכלית. מבין כי ללא שום קשר למעשיו - עבודה בפיו ובלבבו לעשותה כעת. ישתוקק באמת להתחיל מחדש ולקיים את רצונו יתברך, יבטא בפה רצון שבלב.

דווקא בהתבודדות, תפילת רשות הבאה מלב האדם - הזמן הראוי מכל לרצות ולכסוף מעומק לב אליו יתברך.

"כי הכל יכולין לפעול על ידי רצונות וכיסופין, ולהרגיל את עצמך לדבר הכסופין והרצונות בפיו, קומו נא, עמדו נא, עוררו נא לבבכם הטוב היטב היטב להרגיל עצמכם לילך בדרך הזה, לכסף ולהשתוקק הרבה להשם יתברך בכל עת ולדבר הכסופין בפיו.

שעל ידי זה נארגין עולמות וחידושים נפלאים... המצטרפין ונזדווגין בצירופין חדשים נפלאים על ידי דבורי הכסופין לה' ולתורתו ולדרכיו הקדושים...

אשרי אשרי שיאחז בזה, לית כל מחא סביל דא מה שנעשה ונארג מזה בעולמות העליונים, ונפלאות השעשועים העולים לפניו יתברך על ידי זה, חזקו ואמצו בכל יום לקים הנהגה זאת בכל עת למען ייטיב לכם לעד...

נתן מברסלב".

(עלים לתרופה, מכתב נ"ז).

הזמן הראוי מכל

אמנם עבודת הרצונות והכיסופים שייכים ליהודי באשר הוא, משך היום כולו. אולם כמה נאה לקבוע

מיקוד גבוה - מאמר הקדמה

כדי לאסוף את שלל הראיות הללו ולהלבישן בדברי תורה השווים לכל נפש, טייל וסבב רביה"ק כביכול בכל העולמות וההיכלות, לא השאיר כביכול אבן על אבן שלא הפך. תיאר בעיני רוחו את כל שלבי סדר השתלשלות מעשה הבריאה והתלבשות האור ממדרגה למדרגה והראה לעינינו כי הבריאה הינה בריאה המיוסדת על התחזקות. ולאחר שבחן בעיניו הק' כל מהלך העלול להראות ולהתפרש כמחליש או כסיבה צודקת לכניעה, הניח לפנינו את מסקנתו ועדותו הנחרצת - **אין יאוש בעולם כלל!** - קיין יאוש איז גארנישט פארהאנדין! יש עניין שנתהפך הכל לטובה.

ומאחר שצפה שלמרות כל הראיות - אנו עלולים להתפתות להאמין בטעות ולחשוב כי יש איזה הגיון בייאוש, במצבים מסויימים - קרא בלב מורתח: **"געוואלד! אל תתיאשו! זייט אייך נישט מייאש!"**

רבינו פשוט לקח מאתנו את הזכות והאפשרות להתייאש. אך דבר אחד לא חפץ רבינו ליטול מעמנו - את זכות הבחירה. עלינו מוטלת, אפוא החובה לבחור בחיים ולתת אל ליבנו את תורות ההתחזקות.

מבול של דעת ו'תיבה'

בליקוטי מוהר"ן, ממשיל רבינו הק', לא אחת, את השגותיו המופלאות, לתופעות טבע שונות (עיין לדוגמא ערך רעמים וגשם בתורה ה' וס"ז, חוש הראות בתורה י"ג, ע"ו, תהלוכות הדמים בתורה נ"ו וח"ב ב', רפואת המכה בתורה ד' שם ועוד) ולא בכדי - **"כי כל גני אדם ונחיות ועופות וצמחים וכל הדברים שפזזה העולם... הם רק רמזים לדברים הגבוהים מהם"** (ליקוטי מוהר"ן כ"ב). אף אנו נחרה נחירי אחריו, וננסה לאחוז בפלך זה.

ידועים דברי קדשו של רשב"י, אשר צפה בימיו כי בשנת ת"ר לאלף הששי ירד מבול של דעת ויצף את העולם. ואכן - באותן שנים, נפתחו ארובות השמיים ומבול של חכמה החל שוטף את פני תבל. מצד הקדושה - התגלתה והתפשטה בעולם תורתו של רבינו הק'. ולהבדיל - בצד שכנגד - **"זה לעומת זה"**, ירד מבול של חידושים והמצאות ששינה את חיינו לבלי היכר. אך בעוד זמנו של המבול הקדמון נקצב לארבעים יום - מי המבול הנוכחי הירד על ראשנו - הולכים ומתרבים מיום ליום כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק (כאשר צפה רבינו הק': **"אגלה לך סו ד, שיהיה אפיקורסות גדול בעולם פי מלמעלה יבוא אפיק ורסות בעולם בשביל נסיון"** (שיהר"ן ל"ה, ר"כ) ובני הדור האחרון מתמודדים עם נסיונות קשים, יתלבנו ויצרפו רבים והמשכילים המעטים זיהירו תרתי משמע. ה"י עלינו ועל צאצאינו).

המעמיק בינתו יבחין כי המבול הזה, של המצאות וחידושים, נובע ומתפתח מחידוש אחד ויחיד - הגדלת טווח הקליטה של החושים. בעוד דורות הראשונים

כפי ההתחזקות כך הרוחניות

מדרגת האדם בעבודת השם - אומר מוהרנ"ת - נמצאת ביחס ישר ליכולת ההתחזקות שלו!

"מדוע היה רשב"י מה שהיה? כי היה לו כך וכך ממידת ההתחזקות. ומדוע זכה האריז"ל למה שזכה? כי הייתה לו כו"כ התחזקות. כיצד זכה הבעש"ט הק' למה שזכה? כי הייתה לו כו"כ התחזקות. ומדוע היה רבינו הק' מה שהיה? כי הייתה לו כו"כ התחזקות. ומדוע אני הנני מה שאני? - חתם מוהרנ"ת - **"כי יש לי כו"כ התחזקות!"**

בליקוטי הלכות (אונאה ג') כותב מוהרנ"ת כדברים האלו ממש: **"זוה עקר הפלל והיסוד בעבודת ה' שיהפך תלוי בו, לבלי לפל בדתו לעולם, אף אם יעבר עליו מה. וכל הצדיקים שיהיו מימות עולם, ששכחו למה ששכחו - אשרי להם, אשרי חלקם - כלם לא באו לשלמותם, פי אם על ידי בחינה זו - על ידי שלא היו מראשיו עצמן לעולם... פי הצדיקים האמתיים זכו להתחכם ולהתגבר לבלי לפל משום ירידה ונפילה שבעולם, רק התחזקו עצמן בכל פעם, אף על פי שעבר עליהם מה שעבר. ועל ידי התחזקות שלהם (שקורין דער האלטין זיה) זכו למה ששכחו, אשרי להם."**

הכלל העולה מדברים אלו הוא - שקומתו הרוחנית של האדם הינה לפי תוצאת המתקבלת בחיבור סך התגברויותיו והתחזקותו בכל העתים אשר יעברו עליו, בימי חייו.

אין לנו את האפשרות להתייאש

באילו הנפלא של תורת רבינו הק' ענפים רבים. כולם אהובים, כולם ברורים, כולם מגבירים את כוח העוסקים בהם. ענף אחד יש שפוארתו ופירותיו מפוארים ומרובים יותר מכולם - ענף ההתחזקות. על כל תורת רבינו - ובפרט במקומות בהן הורחבה והתבארה ע"י בחי' "פיו ועטו" - הלא הוא מוהרנ"ת ז"ל - חופפת רוח חיים. רוח של נחמה והתחזקות. טל של תחיה, אשר יש בו די והותר להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים עד סוף כל הדורות. כי ממנו עד משיח לא תהיינה עוד חדשות.

אמרו חכמים: **"לא ניתנה תורה לישראל אלא מפני שהם עזים"** כלומר - מתחזקים (ליקו"ה בהמ"ז ה"ד). רביה"ק לא המציא את מידת ההתחזקות. יכולת ההתחזקות והעליה מכל מצב, הינה תכונה יהודית עתיקה המושרשת בשורש נפשנו. ירושה היא לנו מאבותינו. תרומתו של רביה"ק היא בחיזוק ההתחזקות. פירוש - בהבאת ראיות והוכחות מכל חלקי התורה ומעשה בראשית - החל בחלל הפנוי וכלה בתכלית נקודת המרכז של עולם העשייה - כי ההתחזקות היא אמת! והחלישות הינה שקר! שלהתחזק זה נכון! להתגבר זה צודק! שיהודי יתחזק בכל רגע - הוא רצונו האמת, ללא ספק של הבורא יתברך!

רבינו פשוט לקח מאתנו את הזכות והאפשרות להתייאש. אך דבר אחד לא חפץ רבינו ליטול מעמנו - את זכות הבחירה. עלינו מוטלת, אפוא החובה לבחור בחיים ולתת אל ליבנו את תורות ההתחזקות

אבל, אל
דאגה,
הקב"ה,
ברחמיו
הקדים
תרופה
למכתנו,
ובטרם החל
המבול הנ"ל
לרדת, המציא
לנו ית"ש,
תיבה בטוחה
להצלתנו -
את רבינו הק'
ותורתו הק'
- נחל נובע
מקור חכמה

הנשמות הנאנקות תחת מימי המבול בדור האחרון - "סמכו על כוחי!" - "דופיט אוף מיין כוח!". ובשלוש מלים הקנה לנו - הן את הכלים והן את מקור הכוח להתמודד עם שטף מי המבול. להכיר נכונה את מצבנו, לשרוד - חרף הגלים הגבוהים המתנפצים על ראשו חדשים לבקרים, ולא זו אף זו - גם להעפיל למדרגות גבוהות כהבטחת רביה"ק: "אם היז מקרבים אלי ומקיימים את דברי, לא יהיה שום דבר נא בעולם שלא הייתי מביאם לאותה המדרגה." (חיי מוהר"ן שני"ד)

סיכומו של דבר - רבינו הק' ומוהר"ן נתנו לנו יכול מופלאה של התבוננות במבט מוגדל מאד, (רזולוציה גבוהה), שלא הייתה כמותה מאז ברוא אלוקים אדם על הארץ, ועלינו מוטלים העמל והיגיעה לחפש ולמצוא את עצמנו בתוך דבריהם. להעמיק ולחתור תדיר אל המצב בו יתיישבו הדברים על ליבנו ונראה את תהלוכות נפשנו ואת העובר עלינו בתוך דבריהם, בבחינת "במגילת ספר כתוב עלי" (ליקו"מ קכ"א)

במאמרים הבאים ננסה בס"ד לפסוע בדרך הזו, אשר סללו לפנינו, להניח את זכוכית המגדלת על האותיות הק' של ספרי רבינו צוק"ל, להעמיק בהם את עיונינו וע"י הפרדת וחלוקת המושגים לחלקיקים דקים ככל האפשר, לזהות במוחנו ובליבנו את המחשבות והרגשות, המכשילים את כוחנו ואת התשובה הניצחת והתרופה שהקדים לנו רביה"ק כנגדן. כי "תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים" והעיקר הוא לבוא לידי מעשה, לידי תיקון מחשבותינו ומידותינו כרצון רבינו הק' המתגלה בתורתו.

גילוי דעת

חשוב לציין ולגלות דעת - על אף שאולי זה למותר כי הדברים ברורים מאליהם - כל אשר נאמר ויאמר, נכתב ויכתב על ידינו, עונד לראשו תדיר את כתר וכותרת שיחת החברים ותו לא. אין בשורות הנכתבות, התיימרות להשפיע ולומר קבלו דעתי ח"ו, אלא רק לגלות את הנובע מנקודה שבלב הכותב. ומשכך, יכול כמובן כל אחד לסבור ולחשוב אחרת, להקשות ולהתנגד. וטובה נחזיק לו, אם יעלה את דבריו על הכתב, ישגרם למערכת "אבקשה" למען החכימו, וב"ה הדברים יפורסמו.

לא ידעו דבר מהמתרחש מתחת ומעל טווח הראיה והשמיעה הטבעיים, הרי שבדורות האחרונים - כאשר גזרה חכמתו ית' להוסיף המצאות חדשות למוחם של המחקרים, השתנו פני הדברים. ראשית חבשו לעינינו משקפיים, אח"כ הניחו לפנינו זכוכית מגדלת ובהמשך הומצאו 'מיקרוסקופים' שהלכו והשתכללו משנה לשנה וחשפו עולמות זעירים של חיידקים, וירוסים וחלקיקי חומר. תהליך דומה התרחש בתחום תהלוכות השמיים - טלסקופים ענקיים הולכים ומגדילים את טווח הראייה האנושי וחושפים לפני האדם מעט מצפונות צבא השמיים.

קיצורו של דבר - האדם הגדיל את יכולותיו החושיים ובלא מאמץ יכול היום לראות ולשמע, כל מאורע המתרחש בכל פינה בתבל. אבל לנו אין זו ישועה, רחמנא ליצלן. על הראשונים אנו מצטערים - כאילו לא היה די לנו בביגיעת המלחמה התמידית על שמירת עינינו ואוזנינו - באו אלו והכפילו לאין שיעור את שטחו של שדה הקרב.

אבל, אל דאגה. הקב"ה, ברחמיו הקדים תרופה למכתנו, ובטרם החל המבול הנ"ל לרדת, המציא לנו ית"ש, תיבה בטוחה להצלתנו - את רבינו הק' ותורתו הק' - נחל נובע מקור חכמה, ובחכמתו העצומה אף הוא פתח את שערי השמים לפני בריות תבל, והגדיל את טווח השגתו הרוחנית עד אין סוף ותכלית. השגות נעלמות, אשר היו מכוסות ולא שזפתן עין אדם - הפכו לנחלת הכלל, ומה שחשוב מכל - באופן פשוט ושווה לכל נפש. בשפה ברורה ובניעמה המביאה לידי מעשה וממציאה עצות לכל דורש, בכל מקום, בכל זמן ובל מצב אשר יעבור עליו.

לראות מה שבין האותיות

על היקף המקיפים הנעלמים וההשגות המופלאות הנשגבות מבינתנו, הוסיף רבינו בטובו והניח לפנינו, מעין אספקלריא מגדילה, אשר חשפה לפני עיני שכלנו, תהליכי נפש דקים, הרוחשים מתחת לפני השטח, בוחשים וגורמים לשינויים הרבים והמימות המחולפים העוברים עלינו - עליות וירידות, חושך ואור, סכלות ודעת.

ומעל הכול - כפי שחוזר מוהר"ן ומזכיר - הוא "גודל כוחו של זקן דקדושה סבא סבין", אשר דרך אזניו ופיו של מוהר"ן - העביר לנו את בקשתו, תחינתו - מכל

בעקבות הרועה

"רועה ישראל האמתי שכלול
מכל השבעה רועים"

פזמון אזרח

על 'מפורסמים של שקר' מהכיוון ההפוך...

בשני המאמרים האחרונים, התחלנו להיכנס לסוגיית ה'מפורסמים של שקר'; דבר שעורר את חרדתם וזעמם של 'מפורסמים' רבים ברחבי תבל, כשהלקם אף מאיימים בהתקפות סייבר על מערכת 'אבקשה', או אפילו פלישה לתוככי הגליון...

איומיהם לא גורמים לנו לסגת אחור, אלא אדרבא, גורמים לנו להבין עד כמה נחוץ הברור בסוגיא זו, למען קיומה ושלימותה של המולדת הברסלבאית... "כִּי אֵיכָכָה אוֹכַל וְרֵאִיתִי בְרָעָה אֲשֶׁר יִמְצָא אֶת עַמִּי וְאֵיכָכָה אוֹכַל וְרֵאִיתִי בְּאֶבְדֵּן מוֹלְדֹתַי".

אמנם, לכבוד חג הפורים, נקיים מקרא שכתוב "ונהפוך הוא", ותחת אשר נעסוק בגנותם של ה'מפורסמים של שקר' מצד הטומאה, נקדיש מאמר קצר לכבודם של ה'מפורסמים של שקר' מצד הקדושה...

”עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי”

נַעֲשֵׂוּ זְכוֹת עַל יְדֵי תְשׁוּבָה, וּמַעֲלוֹת רִיחַ טוֹב כְּמֹר וְאֶהְלוֹת וּקְצִיעוֹת.

(תורת חיים, שם)

וביום הפורים, כשנכנס היין - וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיִּשְׁתְּ^ב - יוצא הסוד; התחפוש החיצונית נופלת, ושוב אין יודעים להבחין בין ארור המן לברוך מרדכי...

וְזֶה בְּחִינַת "חֵיב אֵינְשׁ לְבִסּוּמֵי בְּפוּרֵי אֵד דְּלֹא יָדַע בֵּין אֲרוּר הַמֶּן לְבָרוּךְ מְרַדְכִי", פִּי אֲזַנְתְּהָפָה הַיְרִידָה לְתַלְתְּלוּת הַעֲלִיָּה, וְזוֹכֵין לְבְּחִינַת 'שְׂמֵחַת עוֹלָם', שֶׁהִיא בְּחִינַת 'נַעֲשֵׂה וְנִשְׂמְעוּ', שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשְּׂגָה שְׁלֵעֲתִיד לְבֹא שְׂאֵז יִהְיֶה כָּל תְּשׁוּבָה, וְאֲזַז יִהְיֶה נַעֲשִׂין מַעֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת "עַד דְּלֹא יָדַע בֵּין אֲרוּר הַמֶּן" שֶׁהִיא בְּחִינַת כָּל הַעֲוֹנוֹת שְׂנַמְשְׁכִין מִזְהַמַּת הַנְּחֵשׁ בְּחִינַת אֲרוּר אִתָּהּ וְכוּ', "לְבָרוּךְ מְרַדְכִי". פִּי גַם הַעֲוֹנוֹת נַעֲשִׂים פְּזֻכוֹת וְנַעֲשֵׂה מִקֵּם תּוֹרָה עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה, בְּחִינַת "בַּיּוֹם הַהוּא יִבְקֶשׁ עוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינְנוּ".

(ליקוטי הלכות, תחומין ד, יט)

בטרם נמשיך, נחוץ להזהיר:

רשע הוא רשע וצדיק הוא צדיק, ולא באנו להפוך את ה"ארור המן" ל"ברוך מרדכי"... ומי שמעִיז להכריז ולומר כשהוא מפוכח: "ברוך המן" - אינו אלא נותן חיות לקליפות רחמנא ליללן.

שכן, גם אם בפנימיותן של הקליפות הארורות, שוכנת נקודה אלוקית ברוכה - אסור לנו להכריז זאת, אלא תוך כדי שכרות, ושלא ככוונה...

כְּדִי שְׂלֹא לְהַשְׁפִּיעַ יוֹתֵר מִהָרְאוּי לָהֶם, כְּמוֹ שְׂפִתוֹב בְּכַתְבֵי הָאֲר"י עַד דְּלֹא יָדַע בֵּין אֲרוּר הַמֶּן לְבָרוּךְ מְרַדְכִי, הֵינּוּ שְׂמִישֵׁךְ שֶׁפַּע לְהַקְלֹפוֹת כְּדִי חִינּוּ וְלֹא יוֹתֵר. (עין ב'פְּרִי עֵץ חַיִּים' בְּכַנְּנוֹת פּוּרִים פָּרָק ו', מְבַאֵר שֶׁשְׂצָרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ חִיּוֹת לְהַקְדִּישָׁה הַנְּעֻלְמוֹת בְּתוֹךְ הַקְלֹפוֹת, אֲבָל צָרִיכִין

ההגדרה הבסיסית של 'מפורסמים של שקר', היא הרי: 'רשעים' שמפורסמים כ'צדיקים', או 'צדיקים קטנים' שמפורסמים כ'צדיקים גדולים'. ובמילים אחרות: כאלה שבפנימיותם הם רשעים ומציגים את עצמם כלפי חוץ כצדיקים, או כאלה שבפנימיותם אינם אלא צדיקים קטנים [או קטנטנים...] ומציגים את עצמם כלפי חוץ כצדיקים גדולים.

וזה לעומת זה, קיימים גם 'מפורסמים של שקר' בצד הקדושה: כאלה שבחיצוניותם הם רשעים [ואכן כך; בחיצוניותם הם אכן רשעים] אך בפנימיותם אינם אלא צדיקים... או כאלה שבחיצוניותם הם רשעים גדולים, אך בפנימיותם אינם אלא רשעים קטנים מאד...

לאמתו של דבר, כל רשעי ישראל הם 'מפורסמים של שקר'. שכן: "וְעַמְּךָ כָּלָם צְדִיקִים" - גם אם יש ביניהם רשעים רבים, קטנים וגדולים, אין זו אלא תחפוש חיצונית.

גם הנראים כ"ארור המן", שוכנת בתוכם נשמה טהורה, ואינם אלא "ברוך מרדכי".

גם הבוגדים הגדולים - אינם אלא נשמות טהורות, זרע יעקב, הלבושים בבגדי עשיו. וכשמריחים את בגדיהם / בוגדיהם, מגלים גם שם ריח גן עדן...

וַיֵּרַח אֶת רִיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ, וַיֹּאמֶר רִיחַ בְּנֵי כְּרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בְּרָכוּ ה'.

(בראשית כז, כז)

"וַיֵּרַח אֶת רִיחַ בְּגָדָיו" - אֵל תִּקְרֵי בְּגָדָיו אֵלָא בּוּגְדָיו.

(סנהדרין לו ע"א)

כְּדָאִיתָא בַּמְדְּרֵשׁ: "מֹור וְאֶהְלוֹת קְצִיעוֹת כָּל בְּגוֹדוֹתֶיךָ - אֵל תִּקְרֵי בְּגוֹדוֹתֶיךָ אֵלָא בְּגִידוֹתֶיךָ", שְׂאֵפִילוּ הַבְּגִידוֹת

א. וכפי שנבאר בס"ד במאמרם הבאים בארוכה.
ב. אשר דווקא אז, ביקש ממנו יצחק "נשה נא ושקה לי בני, ויגש וישק לו וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'". וראה בליקוטי הלכות (ציצית ה, י) שעמד על הקשר בין שתיית היין לבין ריח הבגדים. ולעניינינו יש לרמוז, שבעת משתה היין של פורים מתגלה ריח הבגדים, ודוק. ג. והוא סוד מה שאומרים 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' בלחש דווקא, כי הוא בבחינת 'ציקי קדירה', שכשמיביאים אותם אל השכינה בגילוי 'יש לה צער', ואין להביאם לה אלא בחשאי. וכדברי מוהרנ"ת:

"והנה מאחר שמגלין שהשם אחד הוא ולא אחר, מעתה יפלא מאין מקבלין חיות בתי העבדה זרה וכדומה? על כן אנו אומרים תיכף 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד', לומר שמלכותו בכל משלה ומבורך שם כבודו לעולם ועד, אפילו בתחתית מדור הקליפות, רק שהם מקבלין מבחינת מאמר סתום כנ"ל. ועל כן אומרים בחשאי, כי בודאי זהו סוד גדול מאד, ואסור להרהר בוה הרבה, מכל שכן לדבר, כי זהו דבר נעלם ונסתר מאד, כמובא שם בדברי רבינו נ"י. וזהו בחינת 'ציקי קדירה', תאמר יש לה גנאי לא תאמר' וכי' (פסחים טו). היינו שמרגישין קדושה גבוהה במקומות החיצונים, בחינת 'ציקי קדירה' שהוא מאכל מבושם, אך שהוא אצל אנשים נמוכים. וזהו 'תאמר יש לה גנאי לא תאמר יש לה צער', כי אי אפשר לדבר בוה, כי בודאי הוא גנאי לומר שיש שם קדושה. 'ואם לא תאמר יש לה צער', כי בודאי באמת גם הן מקבלין חיות מהקדושה כנ"ל. ועל כן הביאו לה בחשאי, שבסוד מגלין שגם הם מקבלין חיות ממנו יתברך, רק הוא בבחינת סוד, בבחינת מאמר סתום כנ"ל" (ליקוטי הלכות, ציצית ב, ו).

להמשיך החיות בצמצום גדול, שָׁהוּ סוּד פְּנוֹת הַשְּׁכָרוֹת שֶׁל פּוֹרִים, עַיִן שָׁם).

(ליקוטי מוהר"ן, לג)

וכלשונו של האריז"ל:

יְדוּעַ שֵׁישׁ נִיצוֹץ שֶׁל קִדְשָׁה בְּכָל קְלָפָה, הַמְחִיָּה אוֹתָהּ. וְאִם יִסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ, לֹא יִשָּׂאָר לוֹ חַיִּית וַיִּתְבַּטַּל לְגַמְרֵי מִיָּד. וְהִנֵּה בַיּוֹם הַגָּדוֹל הַזֶּה, שֵׁישׁ אוֹתוֹ הָאָרֶה גְדוֹלָה, אֲנִי רוֹצֵין שֶׁגַּם לְזֹאת הַנְּצוּץ יִגִיעַ לוֹ חַיִּית לְעַצְמוֹ מִזֶּה הַהָאָרֶה, אֲבָל לֹא שִׁיגִיעַ כָּל כֶּף לְהֵאִיר לְקְלָפָה. וְלָכֵן צְרִיךְ לומר 'בְּרוּךְ הַמֶּן', לְהַמְשִׁיךְ אֹרֶךְ גַּם לְנִיצוֹץ הַהוּא, לְכֵן צְרִיךְ לְאוֹמְרוֹ שֶׁלֹּא בְּכֹנֶה אַחַר שֶׁהוּא שְׂכוֹר וְכִבֵּר יֵצֵא מִדַּעְתּוֹ, וְאִם הִיא בְּכֹנֶה חֵס וְשְׁלוֹם יֵאִיר גַּם אֶל הַקְּלָפָה.

(פרי עץ חיים, שער פורים, פרק ו')

והמבין יבין דבר מתוך דבר, גם לגבי כל שאר ימות השנה, שכל דיבורי ההתחזקות המגלים לנו את פנימיות קדושת נשמתנו גם בהיותה מובלעת בבטן הס"מ - לא באו להצדיק או להקל בכהא-זה בנוראות טומאת הקליפה החופה אותה. וזהירות עצומה נדרשת, לבל ישתמש האדם בדיבורי ההתחזקות להצדיק רשעתו או להקל בחומרות. ודי לחכימא.

אחר כל הדברים האלה, נבוא בדחילו ורחימו לדבר על אודות אלו ה"מפורסמים של שקר"; הנשמות הטהורות המפורסמים כרשעים...

"כל זמן שהנשמה בקרבי"

נתחיל עם שיחתו הנוראה של מוהר"ן, ת, המובאת בדבריו של רבי אברהם ב"ר נחמן בספרו 'כוכבי אור':

לענין האמונה בכל אחד מישראל, אפילו באותם שאין נראים לעינים ככשרים - אמר בזה הלשון: ווער שמועסט אז איך הער פון איהם גאר ניט, האב איך אין איהם אנדאי אמונה, נאך מעהר אפלו אז איך הער שוין פון זיין מויל ער רעד זעהר שלעכט'ס, אני מאמין באמונה שלמה אז נאר מיט דעם מויל רעדט עהר אזוי, אין הארצין מיינט

הער אנדערש [= מי מדבר אם איני שומע מִמֶּנּוּ כְּלוּם, בְּוֹדָא יֵשׁ לִי אֲמוּנָה בּוֹ. יִתְרָה מִזֶּה; אֲפִילוֹ אִם אֲנִי שׁוֹמֵעַ מִפִּי שֶׁהוּא מְדַבֵּר רַע מְאֹד, אֲנִי מֵאֲמִין בְּאֲמוּנָה שְׁלִימָה שֶׁרַק עִם הַפֶּה הוּא מְדַבֵּר כֶּף, בְּלִבּוֹ הוּא חוֹשֵׁב אַחֲרַי!]. כִּי עֵצָם הַנִּקְדָּה שֶׁבְּפִנִימִית דְּפִנִימִית הֵלֵב שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, מִיָּס רַבִּים וְעַיִם לֹא יוֹכְלוּ לְכַבּוֹתָהּ, אִף אִם יַעֲבֹר עָלֶיהָ מֶה שִׁיעֵבֹר.

(כוכבי אור, אנשי מוהר"ן, דיבורים ממוהר"ן, לה)

כל זמן שהנשמה בקרבו, לא מסוגל הרשע לעקור ממנו את נקודת האמונה. וגם אם יעבוד ויתייגע על כך, לא יצליח...

וכדבריו של רבינו הקדוש:

דַּע שֵׁישׁ רְשָׁעִים שְׁעוֹבָדִים וַיִּגְעִים כָּל יְמֵיהֶם כְּדִי לַעֲקוֹר עֲצָמוֹן מֵהַשָּׁם יִתְבַּרַךְ וּמִתּוֹרַתוֹ לְגַמְרֵי, כִּי הַנִּקְדָּה הַקְּדוּשָׁה שֶׁל קִדְשֵׁי יִשְׂרָאֵל שֵׁישׁ עֲדִין בְּתוֹכָם, אִף עַל פִּי שֶׁהֵם רְשָׁעִים גְּמוּרִים, הִיא מְבַלְבֶּלֶת אוֹתָם, וּמְבִיאָה בָּהֶם הִרְהוּרֵי תְשׁוּבָה וַיִּרְאֶה מְאִימַת הַדִּין הַגָּדוֹל, וּמְחַמַּת זֶה אֵין לָהֶם תַּעֲנוּג מִהַעֲבָרוֹת וְהַתְּאוּת שֶׁלָּהֶם, עַל כֵּן הֵם מִתְּאוִים וַיִּגְעִים כְּדִי שִׁיגִיעוּ לְכַפִּירָה גְּמוּרָה בְּדַעְתָּם, חֵס וְשְׁלוֹם, בְּאִפְסוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם עוֹד צִד סִפֵּק לְנִטּוֹת אֶל הָאֲמִת, אֲבָל צְרִיכִים לָזֶה יִגִיעַ גְּדוֹלָה מְאֹד כִּי מֵאֵד כְּפֹה וְכִמָּה שְׁנַיִם רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ, רַחֲמָנָא לְשׁוֹבֵן, כִּי הַיְהוּדוֹת שֶׁבָּהֶם אֵינָה מִנְּחַת אוֹתָם וּמְבַלְבֶּלֶת אוֹתָם תָּמִיד.

ודע שיש מהם כשמוגייעין ובאין למה שהתאוו דהינו לכפירה גמורה, חס ושלום, בלי שום ספק אל האמת, אזי תכף ומיד מתים מן העולם, ואז רואין האמת.

(ליקוטי מוהר"ן, רעד)

כך שלמעשה, אין מי ש'מצליח' להגיע בחייו לכפירה גמורה...

יהודי הוא 'בן מלך', וגם אם הוא נופל למבוכות וכפירות - מייסר אותו ה'טוב' שבתוכו.

והבן מלך, מחמת שהיה בו טוב, כי נולד עם טוב, והיו לו מדות טובות וישרות, היה נזכר לפעמים היכן הוא בעולם, ומה הוא עושה וכי. והיה גונח ומתאנח על זה, על שנפל למבוכות כאלו, ונתעה כל כף. והיה מתאנח מאד. אבל תכף כשהיה מתחיל להשתמש עם השכל, חזר ונתחזק אצלו החכמות של אפיקורסית הנ"ל. וכן היה כפמה פעמים שהיה נזכר כנ"ל והיה גונח ומתאנח, ותכף כשהתחיל להשתמש עם השכל חזר ונתחזק אצלו האפיקורסות כנ"ל.

(סיפורי מעשיות, מעשה יג)

ואביו שצפה זאת מראש, הזהירו כבר ביום ההמלכה:

היות שאני חוזה בפוכבים, ואני רואה שאמה עתיד לירד מן המלוכה, בכך תראה שלא יהיה לך עצבות כשתרד מן המלוכה, רק תהיה בשמחה. וכשתהיה בשמחה גם אני אהיה בשמחה. גם כשהיה לך עצבות, אף על פי כן אני אהיה בשמחה, על שאין אמה מלך. כי אינך ראוי למלוכה, מאחר שאינך יכול להחזיק עצמך בשמחה כשאמה יורד מן המלוכה. אבל כשתהיה בשמחה, אזי אהיה בשמחה יתרה מאד."

(שם)

ד. וכן הוא בשער הכוונות, דרוש פורים, בשינוי לשון מעט.
ה. ויש לרמז שזוהי השמחה היתירה

את הלב הנשבר של השני?! = איך וועל זאגן א פרוש
אויפן שוערסטן מהר"ם שיף, און גישט אויף א מענטש.
ווארום דער עקר איז דער לב נשבר, און ווער קען וויסן
יענעמס לב נשבר!?

(שי"ש"ק ב, תרכג)

יתכן שגם בעשותו את העוון, היה זה בלי ידיים וכלי
רגליים... וכפי שכבר התבררנו מפי רבינו, שאמר "שלשה
דברים פעלתי אצל השם יתברך", ואחד מהם הוא:

איין עברה וועט אייך קרענקען, עס וועט אייך שוין
ניט באקומען. אפלו איהר וועט טאהן, וועט דאס זיין
אן הענט און אן פיס! = עברה תציק לכם, היא כבר לא
תקבל אתכם. אפילו אם תעשו, יהיה זה בלי ידיים וכלי
רגליים!

(אבניה ברזל, שיחות וסיפורים מרבינו ז"ל, כו)

וכשהעבירה היא "בלי ידיים וכלי רגלים", גם ה'תשובה'
עליה קלה בהרבה...

פי התשובה צריכה להיות תשובת המושקל, דהיינו שפפי
התענוג שהיה לו מהעברה, פן יהיה לו ממש צער
ויסורין. ומאחר שיש לו אמונה, על פן לא היה תענוגו
בשלמות בשעת העברה חס ושלום רחמנא לצלן, פי היה
מערב ביגון, פי ידע פי מרה תהיה באחרונה, פי יהיה לו
ענש קשה ומר רחמנא לצלן, רק שלא היה יכול להתגבר
על תאוותו. על פן תשובתו קלה יותר, פי אין צריך לסבל
יסורי התשובה כל כך מאחר שגם בשעת העברה לא
היה תענוגו בשלמות.

(שיחות הר"ן, קב)

זה כל המלחמה עמה בעקבות משיחא, אשר
האפיקורסות יורד מן השמים והולך ומתגבר בכל עת
ועת, וממילא מתגבר עלידי זה גם שאר כל החטאים
ועונות ופשעים. והבן מלך (שהם כלל נשמות ישראל
שנקראים בני מלכים) מחמת שנולד עם טוב (פי נמשכו
ממחשבה עליונה דקדושה בריה הוא) קול דודי דופק
ונקש בקרבו בכל עת ועת, שעל פן הוא זוכר את עצמו
בכל פעם היכן אני בעולם ומה נעשה עמי וכו', אבל תכף
ומיד כשמתחיל להשתמש עם שכלו חוזר ונתחזק אצלו
החכמות של אפיקורסות, ובשביל זה הסוף שירד גם
ממלכותו וממשלתו פמוכן שם, פי מלכות הוא בחינת
אמונה, והם תלויים זה בזה כפדוע.

ואביו של הבן מלך כשצפה וראה כל זה, הזהיר אותו
העקר על שמחה, שיתחזק עצמו בשמחה גם בעמק
נפילתו וירידתו ממלכותו ואמונתו, פי זה כל תקונו! פי
זה הוא אתערותא דלתתא שיתעורר עליו ביותר ויותר
שמחת המחול ורקוד הרגלין של הבעטליר השביעי,
שעל ידי זה בעצמו יחזר למלכותו ואמונתו ביתר שאת
יותר עז.

(כוכבי אור, אמת ואמונה, טו)

"אין שוקלין אלא בדעתו של א-ל דעות"

גם את העוונות של 'בעל עבירה', אין ביכולתנו למדוד את
גודלן, ולקבוע את הגדרתו של החוטא אם 'רובו עוונות' או
'רובו זכויות'.

וכפי שכותב הרמב"ם, לאחר שמבאר את דינו של מי שרובו
עוונות או רובו זכויות:

ושקול זה אינו לפי מנין הזכויות והעונות, אלא לפי
גדלם. יש זכות שהיא כנגד כמה עונות, שנאמר "יען
נמצא בו דבר טוב". ויש עון שהוא כנגד כמה זכויות,
שנאמר "וחוטא אחד אבד טובה הרבה". ואין שוקלין
אלא בדעתו של אל דעות, והוא היודע היאך עורכין
הזכויות כנגד העונות.

(רמב"ם, הלכות תשובה פרק ג הלכה ב)

הרי שכבר אפשר שיראה לנו שהוא רשע גמור, ועשה
מצוה שבעבורה ראוי שיזכה, כענין שנאמר באביה "יען
נמצא בו דבר טוב".

(כסף משנה, שם)

מה גם שאין אנו יודעים לבחון כליות ולב, עד כמה היה
לבו של החוטא שבור בשעת מעשה. כך שהדבר הקשה ביותר
הוא לומר פרשנות על יהודי, וכפי שאמר מוהר"ן:

יכול אני לומר פרוש על המהר"ם שיף המוקשה ביותר,
ולא על אדם. פי העקר הוא לב נשבר, ומי יכול לדעת

"אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו"

מלבד כל זאת, כבר הוזהרנו על ידי חכמינו ז"ל:

אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו!

(אבות פרק ב משנה ד)

ומי הוא זה ואיזהו אשר יודע את מקומו של כל אחד ואחד,
בגלגול זה ובגלגוליו הקודמים - מלבד הקדוש ברוך הוא
בכבודו ובעצמו, דיין האמת.

פי רק הוא יתברך לבדו ראוי לשפט את האדם, כמו
שאמר רבותינו ז"ל "אל תדין את חברך עד שתגיע
למקומו", ומי הוא שיכול לידע ולהגיע למקום חברו, פי
אם השם יתברך, שהוא מקומו של עולם ואין העולם
מקומו, וכל אחד ואחד יש לו מקום אצלו יתברך, ועל
פן הוא לבדו יתברך יכול לדון את האדם, פי הוא יתברך
בעל הרחמים, ובדאי הוא מקיים בננו "הוי דן את כל
האדם לכף זכות".

(ליקוטי מוהר"ן תניינא, א)

שבפורים, כי אז אנו שמחים על אף נפילתנו מהמלוכה, ובכך אנו גורמים למעלה שמחה יתירה. ובאידיש, לשון רבינו הוא "משונה פריילאך", בחי
השמחה המשונה שבפורים, בענייני צחוק ושטות, ודוק.
ו. עיי"ש באריכות, ובסעיף שלפניו.

"רשעים מלאים חרטות"

גם בהיות הרשעים שקועים בחטאיהם, הרי הם מלאים חרטות. עד כדי כך, שעוונותיהם גופא אינן אלא תוצאה מחרטותיהם... וכדברי רבינו:

הַרְשָׁעִים הֵם מְלֵאִים חֲרָטוֹת, וְהֵם אֵינָם יוֹדְעִים כָּלֵל מֵהוּ חֲרָטָה, כִּי זֶהוּ בְּעַצְמוֹ שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים בְּעֵינֵי רִשְׁעָתָם, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ חֲרָטָה, כִּי מִחֲמַת שְׂבָא בְּדַעְתָּם חֲרָטוֹת, עַל-כֵּן הֵם מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר בְּרִשְׁעָתָם כְּמוֹ שֶׁנִּי אֲנָשִׁים שֶׁנִּלְחָמִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, שֶׁשָּׂאֵחָד רוֹאֶה שֶׁחִבְרוֹ מִתְגַּבֵּר נִגְדוֹ אֲזִי הוּא מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר כְּנֶגְדּוֹ. כְּמוֹ כֵּן מִמֶּשֶׁ, כִּשְׁהָרַע רוֹאֶה שֶׁמִּתְחִיל אִיזָה טוֹב לְהִתְעוֹרֵר אֲצֵלָם אֲזִי הוּא מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר, וְהֵבֵן. (שיחות הר"ן, ז')

אילו הייתה להם את ה'התחזקות' הנכונה, היו חרטותיהם באים לידי ביטוי באופן הנכון, והיו שבים אל ה' בכל לב. אך מאחר שהחלישות הדעת תוקפת אותם, הרי הם נופלים בדעתם, כך שאין חרטותיהם באות לידי ביטוי אלא בהגברת הרשעות...

כִּי הַכֹּל מְלֵאִים חֲרָטוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבָרְכָה, אֲבָל עַל פִּי רַב, עֵקֶר עֲפוּבוּ מִתְשׁוּבָה, הוּא מִחֲמַת חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת, שֶׁנִּדְמָה לוֹ שֶׁאֵינוֹ מוֹעִיל לוֹ עוֹד תְּשׁוּבָה לְרַבּוֹי עוֹוֹנוֹתָיו הָעֲצוּמִים מְאֹד. וּבִפְרָט אוֹתָן שֶׁהִתְחִילוּ כְּבָר לְהִתְעוֹרֵר מִשְׁנֵתָם לְהִתְחִיל לְשׁוּבָה לַה' יִתְבָּרַךְ, וְעִסְקוּ בַתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת אִיזָה זְמַן וּזְמַנִּים, וְאָחַר כִּדְּנִפְלוּ מִזֶּה - הָעֵקֶר הוּא מִחֲמַת חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת, מִחֲמַת שֶׁיּוֹדַע בְּעַצְמוֹ שֶׁכָּבֵר לְמַד תּוֹרָה וְעָשָׂה כְּמֹה מִצְוֹת וְכוּ', וְאֵף עַל פִּי כֵּן הִתְגַּבֵּר עָלָיו הַיִּצָּר הָרַע כִּלְכָּה, פֶּאֶשֶׁר יוֹדַע כֵּל זֶה הָאָדָם בְּנַפְשׁוֹ. (ליקוטי הלכות, בשר בחלב ה, טז)

כִּי זֶה יוֹדַע כִּי הַכֹּל חַפְצִים לִירְאָה אֶת שְׁמֵהּ, וְאֶפְלוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים חֲרָטָה גְדוֹלָה, וְהִרְבֵּה מִתְעוֹרְרִים כְּמֹה פְּעָמִים לְשׁוּבָה לַה' יִתְבָּרַךְ, אֲךָ בַתּוֹךְ כִּדְּנִפְלוּם בְּדַעְתָּם מִגְּדֹל הַתְּגַבְּרוֹת הַבַּעַל דְּבַר שֶׁמִּתְגַּבֵּר בָּהֶם בְּכָל פַּעַם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז'ל: בְּכָל יוֹם יִצְרוּ שֶׁל אָדָם מִתְחַדֵּשׁ עָלָיו וְכוּ' וְאֶלְמָלָה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ'. (ליקוטי הלכות, שבת ז, ב)

וְזֶה יוֹדַע שֶׁהַיִּצָּר הָרַע וְחִילּוּתוֹ אוֹרְבִים לְאָדָם תְּמִיד, וְחִתְּךָ שֶׁמִּתְחִיל לְהִתְעוֹרֵר לַה' יִתְבָּרַךְ בְּאִיזָה צִעֲקָה וְשׁוֹעָה וְכוּ' יִצְאָ, אֲזִי הוּא מִתְעוֹרֵר לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְגַּבֵּר בּוֹ בְּיוֹתֵר, מִחֲמַת שֶׁרוֹאֶה שֶׁזֶה הָאָדָם רוֹצֵה לְבָרֵחַ מִמֶּנּוּ, וְכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז'ל "כֹּל הַגְּדוֹל מִחִבְרוֹ יִצְרוֹ גְּדוֹל מִמֶּנּוּ".

וּמִחֲמַת שֶׁהָאָדָם עֵדִין בְּקִטְנוֹת גְּדוֹל, כִּי עֵדִין לֹא נִתְעוֹרֵר לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי אֵם מַעֲט, וְלֹא הִתְחִיל תְּקוּנוֹ כִּי אֵם פְּחוֹת מִחוּט הַשְּׁעָרָה, וְגַם עַל זֶה מִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דְּבַר כְּנֶגְדּוֹ בְּהִתְגַּבְּרוֹת גְּדוֹל לְקַלְקֵל חֵס וְשְׁלוֹם, עַל כֵּן קוֹשֶׁה מְאֹד לְעַמּוֹד כְּנֶגְדּוֹ. וּמִחֲמַת זֶה רַבִּים רְחוּקִים מִתְשׁוּבָה. כִּי בְּאֵמַת, רַב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹלָם, מִתְעוֹרְרִים בְּהִרְוֵי תְשׁוּבָה בְּכָל פַּעַם, כִּי אֶפְלוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים חֲרָטָה, אֲךָ מִגְּדֹל הַתְּגַבְּרוֹת וְהַתְּגַבְּרוֹת שֶׁל הַבַּעַל דְּבַר שֶׁמִּתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ בְּכָל פַּעַם כְּנֶגְדּוֹ, רַבִּים נּוֹפְלִים מִיָּד, וְקִצְתָם לְאַחַר אִיזָה זְמַן רַחֲמָנָא לְצַלָּן.

(ליקוטי הלכות, ערלה ד, עז)

וכשאנו אכן לוקחים בחשבון את 'מקומו' של האדם, וכל מה שעבר עליו - אנו מגלים "שבאמת אינו חייב כל כך ברשעתו ופשעיו העצומים". וכדבריו של רבי אברהם ב"ר נחמן:

כְּפִי הַמוֹכֵחַ מִדְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים, שֶׁהֶעֱלֵאת הַרְשָׁע לְכַף זְכוּת, לְהַשִּׁיבוּ בְּתְשׁוּבָה, הוּא עַל יְדֵי שְׂדֵנִים אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת, שֶׁבְּאֵמַת אֵינוֹ חַיֵּב כָּל כָּךְ בְּרִשְׁעוֹ וּפְשָׁעָיו הָעֲצוּמִים, וְכַעֲנִין הַמּוֹבָא בְּחֻלְק ב' סִימָן א', כִּי מִי יוֹדַע כָּל הַמְּקוּמוֹת שֶׁעָבַר בָּהֶם, עֵינֵי שָׁם.

(ביאור הליקוטים, תורה רפב)

כשה'נקודות טובות' שאנו מוצאים ברשע, מוכיחות לנו ביתר שאת, עד כמה "אינו חייב כל כך" בנקודותיו הרעות...

כִּי עַל יְדֵי שֶׁאֵינוֹ רוֹאִים, שֶׁגַּם הוּא מִתְעוֹרֵר וּמִתְגַּבֵּר מִמְּקוֹם שֶׁהוּא שָׁם, לְעִשׂוֹת אִיזָה דְּבַר טוֹב, [מִזֶּה אֵנוֹ מְבִינִים וְרוֹאִים] שֶׁגַּם בְּעַת הַעֲדֵר הַתְּגַבְּרוֹתוֹ, אֵינוֹ חַיֵּב כָּל כָּךְ.

(שם)

דברים אלו אמורים לא רק כלפי הזולת, אלא אף בהסתכלות האדם על עצמו. שכן:

כְּמוֹ שֶׁצָּרִיכִין לְדוֹן אַחֲרֵים לְכַף זְכוּת, אֶפְלוּ אֶת הַרְשָׁעִים, וְלִמְצָא בָּהֶם אִיזָה נְקֻדָּת טוֹבוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין אוֹתָם בְּאֵמַת מִכֹּחַ חוֹבָה לְכַף זְכוּת. כְּמוֹ כֵּן הוּא אֲצֵל הָאָדָם בְּעַצְמוֹ, שֶׁצָּרִיךְ לְדוֹן אֶת עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת, וְלִמְצָא בְּעַצְמוֹ אִיזָה נְקֻדָּה טוֹבָה.

(ליקוטי מוהר"ן, רפב)

וכשמם שאת הזולת אסור לדון "עד שתגיע למקומו", כך גם האדם כלפי עצמו.

אף על פי שהוא יודע מכאובי נפשו ורבי פשעיו כי עצמו מספיק וכו' רחמנא לצלן, אף על פי כן צריך לקיים גם בעצמו "אל תדין עד שתגיע למקומה" כמו שצריך לומר בחרבו אל תדין וכו' פנ"ל. כי בודאי גם מקום עצמו אינו יודע, כי בודאי אינו יודע מאיזה מקום נמשך, וכל מה שעברו עליו בכל הגלגולים, ומאיזה מקום נמשכין עליו היצרים רעים והמחשבות רעות שלו וכו' וכו'. על כן אסור ליאש את עצמו לעולם, פאשר הזהירנו אדוננו מורנו ורבנו זכרוננו לברכה כמזה פעמים בלי שעור.

כִּי צָרִיכִין לְקַיֵּם גַּם בְּעַצְמוֹ "אֵל תְּהִי בְּזוֹ לְכָל אָדָם", שֶׁלֹּא לְעַבֵּר עַל אֲסוּר שְׁפִיכוֹת דַּמִּים חֵס וְשְׁלוֹם, כְּמִבְּאֵר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנִּלְשָׁה אֲסוּר "אֵל תְּהִי בְּזוֹ לְכָל אָדָם" הוּא אֲסוּר שְׁפִיכוֹת דַּמִּים, עֵינֵי שָׁם. עַל כֵּן גַּם לְבַזּוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר עַד שֶׁיִּשְׁכַּח לְפַל עַל יְדֵי זֶה חֵס וְשְׁלוֹם, הוּא בְּדַאי אֲסוּר חֲמוּר, כִּי הוּא אֲסוּר שְׁפִיכוֹת דַּמִּים שֶׁאֲסוּר גַּם בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב "שׁוֹפֵךְ דַּם הָאָדָם וְכוּ' וְאֵךְ אֶת דַּמְּכֵם לְנַפְשֵׁיכֶם", וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבָרְכָה וּמוֹבָא בְּפִרְשׁוֹ רִש"י "לְרַבּוֹת הַשׁוֹפֵךְ דָּם עַצְמוֹ", כִּי צָרִיכִין לְדוֹן אֶת עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת, כְּמִבְּאֵר בְּהַתּוֹרָה אֲזַמְרָה לְאַלְקֵי בְּעוֹדֵי (בְּסִימָן רפ"ב) כִּי מִי יוֹדַע אֶת מְקוֹמוֹ. וְהָעֵקֶר שֶׁלֹּא יִתְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ מִן הַצִּעֲקָה לְעוֹלָם.

(ליקוטי הלכות, ערלה ד, טז)

אין סוף ואין תכלית לתשוקתנו!

ומה'רשעים' נעבור אל היהודים הקרים והיבשים, העייפים והיגעיים - בהם אוהב עמלק לזנוב, ולשכנע אותם שכבר כתבה אִשָּׁם, ו"אלוקיהם של אלו ישן הוא"...

ובכן: גם הם, נסחפים אחר ה'פרסום של שקר'!

שכן, גם אם נדמה להם שהכיסופים שבלבם כבו, אינם אלא טועים.

כי כל אחד מישראל הוא חלק אלוך ממעל, ועקר האלקות בלב. והאלקות שבלב איש הישראלי הוא בחינת אין סוף, כי אור להביותו הוא עד אין סוף, הינו אין סוף ואין תכלית לתשוקתו.

(ליקוטי מוהר"ן, מט)

וגם כשלענינו, הלב כבוי לגמרי - "יודע התעלומות" יודע את לבבנו, עד כמה הוא בוער, ועד כמה אין סוף ואין תכלית לתשוקתו.

וכפי שמשפך מוהרנ"ת בתפילתו:

צור לבבי וקדושי, צור עולמים, יוצר הפל, רבון כל המעשים, אדון כל הנשמות, יודע התעלומות, אתה ידעת את לבבי. אתה ידעת את עצם תבערת קדשת אור האלהות השופע בלבי, כי אנחנו חלק אלוה ממעל ושכינת אלהותך בתוך לבבנו. על פן הוומה עלי לבי, לבי ככנור יהמה. "כלה שארי ולבבי צור לחלקי אלקים לעולם. נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה', לבי ובשרי ירננו אל א-ל חי". ורשפי שלהבת לבבי הבוער ונכסף אליה, מים רבים לא יוכלו לכבותה ונהרות לא ישטפוה, כי אור לבבי מקשר ומחבר באורך הגדול האין סוף. על פן אור להביות לבבי הוא עד אין סוף. כי אין סוף ואין תכלית לתשוקתי אליה, ונעגועי ונפצי וכספי חזק ואמיץ אליה בלי שעור וערה.

(ליקוטי תפילות, מט)

את הרצון הפנימי של היהודי אי אפשר לכבות, ו"אפילו הקטן שבקטנים במדרגה התחתונה מאד, בוער לבו לה' יתברך עד אין סוף". שכן, גם אם 'כתר הנעשה' - קיום המצוות בפועל - ניתן לגזול מאתנו, הרי ש:

'פתר הנשמע', שהוא בחינת תפלה, שעקרה בחינת רצון, זה אי אפשר לקח מישראל בשום אופן. כי איך שהוא, אף על פי כן רצוננו וכספנו חזק ותקירי מאד מאד לשוב לה' יתברך בכל עת, וכמו שכתוב "מה תעירו ומה תעוררו את האהבה עד שתחפץ", וכמו שכתוב "כי עזה כמות אהבה קשה כשאלו קנאה רשפיה רשפי אש שלהבתיה, מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה". שכל זה נאמר על רשפי שלהבת תבערת הלב לה'

אילו היו יודעים עד כמה קל לשוב אל ה', היו בוודאי רצים בכל כוחם אל עבר ימינו הפשוטה לקבל שבים...

כי בודאי אם נתפס איזה אדם שהוא בכלל ישראל, שלא נזרקה בו אפיקורסות ומינות, אם נשאל אותו אם חפץ בתשובה לחזור לה' יתברך - בודאי הכל ישיבו פה אחד שרוצים מאד מאד לשוב לה' יתברך, ומתגעגעים לזה מאד מאד ימים ושנים.

וגם אם נשאל אותו אם רוצה לעשות איזה דבר בשביל ה' יתברך כדי לשוב אליו יתברך, כגון: ללמוד דף גמרא, או לתן פרוטה לצדקה, או לילך לטבל במקוה, וכיוצא בזה מדברים המקדשין את האדם - בודאי ישיב בפה מלא: הן! כי בודאי אני מרצה לעשות בכפלים מהנל, ובלבד שיעיל לי. כי אני יודע שכל זה אינו מועיל לי, לפי עצם רבוי הפגמים והחטאים שפגמתי נגדו יתברך.

ומחמת זה שנדמה לו שכל זה לא יועיל לו, על פן אינו עושה כלל. נמצא שמחמת רבוי תבערת לבבו, מחמת שלפי מה שמשער בלבה גדלתו יתברך ואיך פגם נגדו יתברך, אשר לפי זה הוא צריך להתקדש בקדשה יתרה מאד מאד, ולסלק עצמו לגמרי מהעולם הזה ולהשליך כל תאוות עולם הזה אחרי גוו, ולהתקדש בכל הקדשות, ולהתענות הרבה ולסגף עצמו בכל הסגופים שבעולם, וגם כל זה אינו מספיק לו לפי עצם חטאיו. ומחמת שאינו יכול להתגבר על גופו לעשות כל אלה, מחמת זה אינו עושה כלל, אפלו מה שיכול. ויש שנפלו כל כך בדעתם, עד שאינם יכולים אפלו ללמוד דף גמרא או פרק משניות, מחמת שידעים שצריכים לעשות הרבה מאד, ומחמת זה אינם עושים כלל.

(ליקוטי הלכות, תרומות ומעשרות ג, א)

אמור מעתה:

כל רשעתם של הרשעים אינה אלא מפני העדר התחזקותם, ואילו "היה כל העולם יודעים ומאמינים באמת" בדיבורי ההתחזקות אשר גילה רבינו "כבר היה העולם מתוקן לגמרי"...

וכלשונו של מוהרנ"ת באחד ממכתביו לאנ"ש:

ואם לא פעלתי כי אם מה שהודעתי לכם שאין שום יאוש בעולם, דיינו. וידע שפן הוא האמת לאמתו בכל האדם ובכל זמן. ואם היה כל העולם יודעים זאת ומאמינים בזה באמת, כבר היה העולם מתקן לגמרי!

(עלים לתרופה, מכתב מיום ערב י"ב תקצ"ט)

סוף דבר הכל נשמע:

רשעותם של הרשעים אינה אלא קליפה חיצונית, ובפנימיותם הם מואסים ברע ומשתוקקים להידבק בבוראם.

רק "סמיות עינינו" גורמת לנו להיסחף אחר ה'פרסום של שקר', ולראות אותם כרע גמור...

כי כל אחד מישראל, איך שהוא, מאחר שיש בו איזה ניצוץ דניצוץ ישראל, שהם חלק אלוך ממעל, עצם הטוב, אי אפשר בשום אופן להיות נופל לרע לגמרי, שיהיה רשע גמור. ומה שלענינו נדמה לרע חס ושלום, הוא מפמיות עינינו מלמצא בו טוב!

(ביאור הליקוטים, תורה רפב)

יתברך בעמקות פנימיות רצונו, שאפלו הקטן שבקטנים במדרגה התחתונה מאד בוער לבו לה' יתברך עד אין סוף.

(ליקוטי הלכות, מתנה ה, י)

וכפי שבא הדבר לידי ביטוי, בעת אשר רוצים להעביר את היהודי על דתו רח"ל, אשר אז - גם "הקל שבקלים", מוכן למסור את נפשו על קידוש השם.

כי מסירת נפש על קדוש השם, בודאי מרצה כל אחד מישראל אפלו הקל שבקלים. וכמו שכתב ראינו בחוש בדורות שלפנינו, שפכה אנשים קלים ופחיתים מסרו נפשם ומתו על קדוש השם, אשרי להם.

(ליקוטי מוהר"ן, פ)

נמצא שכל אחד מישראל נפשו ורצונו חזק תמיד לה' יתברך, כי כל אחד מישראל מוכן למות על קדוש ה', כי בפנימיות נפשו ורצונו חזק מאד מאד לה' יתברך. וזה מחמת שכלנו בני יצחק אבינו שנגעקד על גבי המזבח ורצה למות בשבילו יתברך.

(ליקוטי הלכות, אומנין ד, י)

הצעקה והשמחה הפנימית

'מפורסם של שקר' נוסף, הוא אותו אחד שנדמה לו שהוא לא צועק להשם יתברך באמת ובלב שלם...

שכן, גם אם הוא צודק, ותפילתו מלאה "בפניות ובלבולים גדולים וגסות הרוח", הגורמת לתפילתו שתימאס אצל הקב"ה. הרי שגם הוא, "בפנימיות שורש נקודתו הטובה" צועק אל ה' "באמת ובלב שלם"... וכדבריו של מוהרנ"ת בתפילתו לה':

כְּשֶׁאֲנִי רוֹצֵה לְשֵׂא עֵינַי מֵעַט אֵלֶיךָ וּלְצַפְצֹף אֶמְרָתִי לְרַחֲמֶיךָ וְחֲנִינוּתֶיךָ, בְּתוֹךְ כִּן מֵלֵא לִבִּי בִּפְנִיּוֹת וּבִלְבוּלִים גְּדוּלִים וְגַסוֹת הַרוּחַ, אֲשֶׁר עַל יְדֵי זֶה תִּפְלְתִי נִמְאָסֶת מֵאֵתְךָ חֵס וְשְׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב "תוֹעֵבֶת ה' כָּל גִּבַּה לֵב". וְעַתָּה מָה אֶעֱשֶׂה וּמָה אֶפְעַל, לְהִיכֵן אָנוּס לְעוֹרָה, הַבִּיטָה בְּעֵינַי כִּי רַבּוּ מִכְּאוּבֵי וְצָרוֹת לִבִּי.

אך אף על פי כן אני מקוה ומיחל לרחמיך הרבים ולחסדיך הגנוזים, כי אתה יודע צפון לבבי ועצם שרש נקדתי הטובה. אשר באמת לאמתו יש בי שרש נקדה טובה וקדושה וטהורה, כי אני מזרע בית ישראל. ונשמתי משרשת בנשמת הצדיק האמתית שהוא שרש כלליות נשמת בני ישראל. על כן באמת לאמתו בפנימיות שרש נקדתי הטובה, אני צועק אליך באמת ובלב שלם שתחס עלי ותרחם עלי, ותחנני מאוצר מתנת חנם.

(ליקוטי תפילות, לד)

גם כשליבנו סתום ופינו אטום, אין אנו אלא כאותה בת הקיסר, אשר הרוצח תפס אותה

והיה מפחיד אותה שלא תצעק... והיה אומר לה: "אני מסרתי נפשי בשבילך, כדי לתפסה, ואם אפסיד אותך, אין חיי נחשבים אצלי כלום. מאחר שכתב את בדי, אם אחזור ואפסיד אותך ותמנע ממני, אין חיי נחשבים אצלי מאומה כלל. על כן תכף שתתן צעקה, אהנק אותך מיד! ויעבר עלי מה, כי איני שוה בעיני כלום". ותירא לנפשה מפניו (הינו הבת קיסר היתה יראה לצעק מפני אימת הרוצח).

(סיפורי מעשיות, מעשה י)

ואין לנו אלא להרים עינינו להשם יתברך בזעקה אילמת:

מתי תקום ותרחם עלי לשמע אנקת וזעקת פנימיות לבנו על כל מדותי הרעות... רבוננו של עולם! לפניך נגלה כבישת נשמתי תחת ידי הרוצח בכל מיני מימות הידונים שמעביר אותי בהם, ומפחידנו ומעפבנו אפלו מלצעק אליה פרצוני באמת. למדני והורני בעת צרה ומצוקה כזאת איך לרמוז ולשא אליך גם עתה את עיני ונפשי, באפן שתאמר די למירותי ממנות כזאת, באפן שתמלט נפשי מעתה מענשיך בעולם הזה ובעולם הבא.

(כוכבי אור, ששון ושמחה, תפילה ו)

ולסיום, חידוש עצום:

גם העצובים והמדוכאים, אינם אלא 'מפורסמים של שקר'!

שכן, גם אם אתה ממש לא שמח, ואפילו עצוב ומדוכא - הרי ש"בפנימיות הטוב שבלבך" יוקדת ובווערת השמחה "בכל מיני מוקד ותבערה". ומה שנותר לך, הוא רק: "להתעורר ולהתקשר לפנימיות הטוב שבלבך".

וכדבריו של רבי אברהם ב"ר נחמן בתפילתו הלוהטת:

עֲזַרְנִי שֶׁתִּהְיֶה יְרֵאתְךָ עַל פְּנֵי לְבַלְתִּי אֲחֻטָּא וּלְבַלְתִּי אֲסוּר מִמְצוֹתֶיךָ מֵעַתָּה עַל-כָּל-פְּנִים, וּמִכָּל שִׁפּוֹן וְכָל שִׁפּוֹן מִהַמְצוּהָ הַגְּדוּלָּה לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תְּמִיד, אֲשֶׁר צִוִּיתָנוּ עַל-יְדֵי צִדִּיקֶיךָ הָאֱמִתִּים שְׂאֻזְכָּה בְּכָל עַת וְעַת לְהַתְעוֹרֵר וְלִהְתְּקַשֵּׁר לְפָנִים טוֹבוֹת שְׂבֻלְבָבִי, לְפָנִים מִיּוֹת הַחֶלֶק אֱלֹקֵי שְׂבָבֶיךָ. אֲשֶׁר בְּפָנִים טוֹבוֹת הִזָּה תוֹקֵד וְתִבְעֶר בִּי הַשְּׂשׁוֹן וְהַשְּׂמֵחָה בָּךְ, בְּכָל מִינֵי מוֹקֵד וְתִבְעֶרָה!

(כוכבי אור, ששון ושמחה, תפילה א)

כל נשמה יהודית, יוקדת באש של שמחה.

שכן:

שרש נפשות ישראל הוא בחינת שמחה, כי שרשם במחשבה דקדושה בריה הוא, כי ישראל עלו במחשבה תחלה, ששם מקור השמחה, כמו שכתוב "עז וחדוה במקומו", כי "אין עצבות לפני המקום", כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה.

(ליקוטי הלכות, שבת ז, מה)

ואין לנו אלא להתחבר אל פנימיות נשמתנו השמחה...

סוף דבר הכל נשמע:

אל תאמינו למראה עיניכם, ולפרסום השקרי של התועמלן הכוזב, המן עמלק.

"הסירו הבגדים הצואים מעליכם" ותגלו את פנימיותכם: את אמונתכם היוקדת; את לבבכם הבוער; את צעקותיכם וזעקותיכם הגדולות ומרות; וכמוכן, את שמחתכם העצומה!

ז. ובהערה הוא מציין את המקור לדבריו וכותב: "עין בליקוטי תפילות חלק א' סימן מ"ט לענין רצון, ובסימן ל"ד לענין תפילה וצעקה, וכן הדבר גם לענין שמחה, כמוכן מדבריו הקדושים במקום אחר".

פרקו'

ולא תונה את עצמך

הגמ' מקודם, בשאלה, היא לא ידעה תשובה כזאת פשוטה? אומר לי התלמיד, שהגמ' ידעה כבר את התשובה גם מלפני כן, המשכתי ושאלתי - א"כ מדוע שאלה הגמ' את השאלה, עונה לי הילד תשובה מיוחדת במינה - האמוראים היו צדיקים גדולים בעלי רוח הקודש, והם כבר ידעו ברוח הקודש את כל השאלות ואת כל התשובות, וככה זה גמ' - שאלות ותשובות... כלומר, הוא הבין שיש איזה ענין (סתם...) לשאל שאלות ולענות תשובות, כי ככה זה גמ', אבל זו לא באמת שאלה שמצריכה תשובה, רק משחק כזה של שאלות ותשובות...

עם תפיסה כזאת, לא שייך להבין "מהלך" של גמ'. ב' שאל אותי פעם תלמיד באמצע לימוד משותף בגמ', "בשביל מה עשו את הגמ'" מה לא מספיק בחומש ומשניות. הרי מהחומש לבד לא יודעים את כל ההלכות, ולכן צריכים את התורה שבע"פ, ולשם כך יש לנו את המשניות, א"כ בשביל מה צריכים את הגמ'? זה סתם מחלוקת כל הזמן!

הילד הזה, לא הבין את תפקידה של הגמ', שהיא - לברר את כוונת המשנה. למה בדיוק התכוונה, ואיך ההלכה למעשה. ולכן הילד התייחס אל הגמ' כאל דבר לא רציני, שסתם מסבך את העניינים במחלוקות, ללא שום סיבה...

ג' למדתי פעם עם ילד דל-כשרונות, והתקדמנו באטיות ובניחותא, לפי הקצב שלו. עד שהשלמנו מהלך שלם של גמ', שכלל - קושיא ותירוץ ראשוני, ולאחריו פירכא על התירוץ הזה, וראיה מברייטא, מדוע התירוץ הוא לא נכון, עד שלבסוף לאחר דין ודברים הגמ' מתרצת תירוץ אחר, שמוצא חן בעיניה, ונשארת עם זה למסקנא.

לאחר שסיימנו את המהלך, שואל אותי התלמיד, שאלה מעמקי הלב, - בשביל מה הגמ' כתבה את כל השקלא וטריא, בשביל מה אני צריך לדעת מה האמוראים חשבו בהתחלה, ומביאים ברייתא וחופרים בה וכו', שיגידו מיד את המסקנא. משאלתו זו נראה, שהוא כן הבין באמת את המהלך, השאלות והתשובות, התירוצים והדחיות, אבל זה היה לו קשה, ולכן הוא מצא פתרון טוב בכדי לחסוך את המאמץ הזה, שהגמ' תגיד רק את המסקנא.

"ראש של תורה"

אך, חסר לו יסוד חשוב בלימוד הגמ', שמלבד ההלכות שהגמ' מלמדת אותנו במסקנות, יש תועלת חשובה גם להו"א ולכל השקלא וטריא, והיא - ליישר לנו את הראש - שיתרגל לחשוב ע"פ תורה, מהשקלא וטריא הראש נהיה ראש של תורה. ובכך ידע בהמשך לדמות מילתא למילתא, בלימוד ההלכה.

יסוד זה, הוא גם נחוץ מאד, להחדיר וללמד את התלמידים. כאשר נהיה עסוקים בהצלחות של "כאן ועכשיו" נסתדר מצויין גם בלי הבנת הילדים, הם יצליחו במבחנים, יסתדרו עם המלמד ועם ההנהלה, ויהיה להם גם מעמד טוב בכיתה.

אך, כאשר אנו חפצים בטובתו של הילד לעתיד, יש כאן נקודה יסודית מאד, שדורשת טיפול ושיפור.

נתחיל להשתדל ולהסביר לילדים היטב, מבלי לרמות את עצמינו ואת הילדים, נהיה קשובים לתלמידים לראות אם אכן הבינו, נדאג שיקלטו שיש כאן קושיא, ולאחריה תירוץ שאמור לבטל את הקושיא, נסביר להם את התפקיד של הגמ' והמשניות ביחס לחומש, ונחבר אותם בסיעתא דשמיא אל התורה הקדושה.

המגמה של כל הורה, היא לראות את בנו מתעלה בתורה ועבודה וגדל לעובד ה' ותלמיד חכם היודע ללמוד וללמד, לשמור ולעשות.

מאמריו זה מתייחס לתחום ההוראה (הכללית והפרטית) ומגלה זיוות חשובות וחיוניות לכל מלמד, חונך, והורה במישור זה.

התופעה עליה מדובר במאמר זה, קשה במעט לאבחון, לפיכך נציג בתחילה את שני צידי המטבע.

"צורת הלימוד"

ישבתי עם תלמיד ותיק שאני לומד איתו כבר מספר שנים, צעדתי איתו משלב החומש עבור למשניות, וכעת גמ'. מהשלב הראשון הרגלתי אותו להבין באמת את הכתוב, ולא לדקלם את מה שאני אומר. כאשר למדנו קטע גמ' ביחד, והגמ' שאלה שאלה היתה ממש שלו. היה איכפת לו ממנה, ואז הוא שאל אותי בתמימות האם יש לגמ' תשובה על השאלה. (כי בהרבה מקומות הגמ' נשארת בתיקו, תיובתא, קשיא) עניתי לו שכן, לגמ' יש תשובה על כך. הילד היה ממש סקרן לדעת מהי התשובה. כך היא הצורה האידיאלית.

ומן החיוב אל השלילה -

בתקופה האחרונה התחלתי ללמוד עם עוד ילד, וראיתי תופעה מעניינת שחוזרת על עצמה גם אצל עוד ילדים, - הילד מדקלם תשובות מדויקות ונכונות - ללא הבנה! הדבר נשמע מופרך ומושלל, אך הוא בהחלט קיים, כדלהלן:

למדנו משנה מסוימת, ששואלת שאלה על דברי חכמים, שאלתי אותו - מה לא מובן בדברי חכמים? למה שואלים עליהם שאלה?

תשובתו של הילד, מפתיעה מאד. אך היא נשמעת מהרבה ילדים.

המשנה שואלת את השאלה! כלומר לי בעצמי לא קשה כלום. אין לי שום בעיה בדברי חכמים, הכל מובן, רק מה, למשנה יש איזו שאלה. אני מדקלם את השאלה ולאחריה את התשובה, אבל לא שהיתה כאן שאלה, לא היה כאן אי הבנה, שדברי חכמים לא היו מובנים, חיפשו תשובה ומצאו, וכעת דברי חכמים מובנים. ממש לא. (ילד כזה יצליח במבחן בחיידר גם בע"פ וגם בכתב, כי הוא 'יודע' את התשובה. אך הוא לא 'הבין' אותה. וזה עלול להטעות מאד)

"להבין הדברים היטב"

במכתב ששולח מוהרנ"ת זע"א לבנו ר' יצחק זצ"ל אודות דרך הלימוד, כותב כך: "ותשים עיניך ולבך, להבין הדברים היטב, ולא תונה את עצמך" (עלים לתרופה מכתב ו')

גם בלימוד העצמי שלנו יתכן שנשלה את עצמינו, שאנחנו מבינים, ומוהרנ"ת מזהיר אותנו על כך, וודאי שכך אצל הילדים, אם לא נהיה קשובים להם, להבנתם, יתכן שנהיה משוכנעים שהם הבינו והם יודעים, בזמן שהם יודעים רק לדקלם, ללא הבנה...

הנה עוד מספר דוגמאות סטנדרטיות, שמראות לנו קצת את תפיסתו של הילד בגישתו ללמוד. דברים שצריכים לקרוב אל תשומת הלב, ולקחתם בחשבון, שעה שאנו ניגשים למלאכת הקודש, ללמוד עם בנינו היקרים.

תפיסתם זו, היא מנת חלקם של ילדים בינוניים ואף מוכשרים, ולא רק של החלשים.

א' למדתי פעם עם ילד אחד, קטע גמ', הגמ' שאלה שאלה, וענתה תשובה, שהיתה נראית פשוטה מאד. שאלתי את התלמיד, מה חשבה

למה חייבים גם 'התרחקות'?

הפסולת שהיה מעורב בתוך המים עולה וצף למעלה. כך, כשאדם נכנס לעבודת השם מתחילים לזכר אותו מכל הרע שבו, אבל באמת כל הריחוק שהוא רואה עכשיו בעצמו, כבר היה בו מתחילה. ומסיים שם רבינו "שצריך שיעמוד אחד שייסיר ממנו חלאתו ופסלתו בכל פעם ואז ישאר זך וצלול באמת כראוי".

השי"ת יזכנו לקדושת פורים הממשמש לבוא, שנזכה לשמוח כראוי ולהחיות עצמנו תמיד בכל מה שעובר עלינו. חזקו ואמצו!

ליקוט מדברי רבינו

תשובת הר"ר מנחם דייטש הי"ו, בית שמש

הביאור מדוע הדרך לעבודת ה' זרועה במניעות ובהתרחקות, עד שנדמה לאדם שכביכול אין חפצים בעבודתו, מבואר בדברי רבינו בכמה מקומות. נלקט כמה גרגירים על קצה המזלג מדבריו הקדושים.

א. הקטרוג - בתורה קט"ו מבואר: כשאדם הלך כל ימיו אחר הגשמיות, אזי כשמתעורר ליבו לעבוד את ה', מתעוררת מידת הדין ומקטרגת עליו שאינו ראוי להתקרב לה'. כי על פי דין ומשפט, לפי מעשיו הרעים, ראוי למנועו מדרך החיים. והקב"ה אוהב משפט, וכביכול מוכרח להסכים עם מידת המשפט למנועו מדרך ה'. אך הקב"ה אוהב ישראל יותר מאהבת המשפט וחפצו ורצונו שהאדם כן יתקרב אליו, על כן אף שמוכרח שיהיו מניעות שימנעו אותו מלהתקרב לה' מחמת מידת הדין, אך בתוך המניעות מסתתר ה' יתברך ומי שהוא בר דעת יכול למצוא אותו עם עיי"ש.

ב. הכלי - האדם צריך להכין כלי, כדי לקבל בתוכו שפע של קדושה וטהרה. והכלי נעשה דווקא על ידי המניעות. כמו שמבואר בתורה קפ"ה - שכל היגיעות והטרחות שהאדם צריך לטרוח בתחילת התקרבותו, לשבר כל המניעות והעיקובים והבלבולים שמתגברים ומשתטחים ומונעים אותו, כל אלו הם טובה גדולה, כי עיי"ז זוכה אח"כ לקבל הרבה קדושה וטהרה, כי על ידי היגיעות שבתחילה נעשה הכלי וכל מה שיש לו יותר יגיעות וטרחות כך הכלי יותר גדול לקבל בתוכו שפע קדושה וטהרה להתקרב לה' יתברך.

ג. הרצון - בתורה ס"ו מבאר רבינו שכל דבר שבקדושה שהאדם צריך לעשות, אי אפשר לעשותו כי אם על ידי 'חשק', ולכן, כל דבר שהאדם צריך לעשות, נותנים לו חשק כדי שעל ידי זה יעשה הדבר. ועיקר גודל החשק נעשה על ידי המניעה שמזמינים לו, כי על ידי המניעה שמונעים את האדם מן הדבר, על ידי זה התגברות החשק מאוד, עיין שם בפנים דברים נפלאים. מדבריו מבואר הכרח המניעות כדי לבוא אל המכוון - להתקרב על ידי זה לה' יתברך.

ד. ההוכחה - אפשר לבאר על פי מה שמובא בספר המידות תשובה אות ע"ו - 'כשאדם רוצה להתקרב לה' יתברך, אזי הקב"ה אומר לו: מי הבטיח לי שאכן תישאר בהתקרבותך, אפשר שלמחר תעזוב אותי, וא"כ איך אקרב אותך בשביל הרצון שרצית, ואיך אגלה לך דברים נסתרים. אלא כך תעשה, מתחילה אוהב אותי כך ותעשה מצוותי אף על פי שאין אתה יודע שְׁכָל של כל מצווה, וכשתעבוד אותי כך כמה זמנים, אזי אאמין לך ואגלה לך טעם ושכל של כל דבר, ואקרב אותך בכל מיני התקרבות' עיי"ש. על פי דבריו אפשר לבאר שעל כן תחילת ההתקרבות הוא על ידי ההתרחקות, כי אם יעמוד על עמדו ולא יפול מכל מיני התרחקויות שימנעוהו מעבודתו, זהו ה'ערבות' שאכן רצונו חזק, ואז יקרבו ה' יתברך בכל מיני התקרבות.

"כשאדם נכנס בעבודת ה', אזי הדרך שמראין לו התרחקות" ... מדוע זה באמת כך? למה אי אפשר להיכנס לעבודת ה' בלי לעבור כל כך הרבה תלאות והרפתקאות?

על ידי הירידה זוכים לשפלות

תשובת הר"ר נפתלי יהודה קירשבוים הי"ו, ביתר עילית
לפני שנתייחס לסיבה שבגללה מראים לאדם התרחקות - עצם הגילוי של רביז"ל ש'כשאדם נכנס בעבודת ה' אזי הדרך שמראין לו התרחקות' - כבר מספיק בכדי לחזק כל אחד ואחד הבין - מפני מה כששאף לדברים שבקדושה, ורצה לעבוד את הקב"ה, הרגיש מניעות גדולות ונפילות יותר מהמדרגה שהיה בתחילה.

לגופה של השאלה, מדוע באמת הולך שלא כסדר בעבודת ה' - יש לזה כמה וכמה סיבות. אחד מהם הוא ע"פ מה שכתב מוהר"ת בליקו"ה (פסח הלכה ט' אות י"ח) וזה לשונו:

"זוהי בחינת ירידה תכלית העלייה, שעל ידי הירידה בא לשפלות אמיני, כי לא הניח להפיל את עצמו על ידי הירידה ח"ו, שבא מחמת גסות שאינו יכול לסבול לצפות עדיין להשם יתברך בשפלות וירידות כאלה. כי היה מרוצה לעבוד את ה' אם היה זוכה להיות צדיק וחסיד גדול במעלה וכו'. אבל כשרואה שאינו זוכה לזה והוא רחוק כל כך ומונח בשפלות כזה, שוב אינו רוצה כלל ח"ו, ומבקש תואנה לפרוש ח"ו מאחרי המקום לגמרי. אבל מי שרוצה לחוס על חייו האמיתיים באמת, הוא מרוצה לעבוד את ה' בכל מה שיוכל, אפילו אם ח"ו לא יזכה לשום מעלה רק שיקל מעליו מעט עונשי הגיהנום או שיזכה לאיזה נקודה טובה בעלמא" עכ"ל.

לכן כשהקב"ה רואה שיהודי רוצה להתקרב אליו ולעבודו כראוי, הוא נותן לו מכשולות, מניעות ונפילות, כדי לראות האם הוא רוצה באמת לעבוד את הקב"ה מתוך ענווה ושפלות, או שהוא רוצה לעבוד את עצמו - לספר לכולם שהוא אף פעם לא הפסיד קימת חצות, תפילה בנין החמה או מקווה וכו'. אם לא היו מראים לו התרחקות - יחד עם עבודת השי"ת, האדם היה מתגאה ומתגדל על אחרים. ולפי זה יוצא שמרוויחים יותר על ידי ההתרחקות, שדייקא על ידי זה זוכים לענווה ושפלות, שזהו עיקר גדול בעבודת השם.

ההתרחקות היא רק ההתקרבות

תשובת הר"ר שמחה פלברבוים הי"ו, צפת

על שאלה זו כותב רבינו בתורה כ"ה (קמא) - שבזה טועים החסידים, שנדמה להם שנפלו מעבודת השם, אבל באמת אין זה נפילה. כי מה שהתאוות והמניעות מתגברים מחדש, זה רק מפני שבכל דרגה סובבת קליפה שלא נותנת לאדם לעלות לדרגה הבאה [כשאדם נכנס למדרגה העליונה הוא נכנס ל'מלכות' של אותה מדרגה, שהיא הדרגה הנמוכה ביותר]. ולכן זה רק נראה כהתרחקות, אבל באמת זהו רק הדרך להתעלות בעבודת ה', שעל ידי כך זוכים לעלות ולהיכנס לדרגה הבאה.

יש גם שיחה ידועה בשיחות הר"ן, ששם מביא על זה רבינו משל מכלי מלא מים, שהמים שבו נראים צלולים לגמרי, ולמרות שהם באמת כן מזהומים, הלכלוך שלהם לא מפריע. ורק כשמתחילים להרתיח אותם, כל

'נאר אזמרה'...

כשאדם מרגיש שהולך לו 'כסדר' בעבודת ה'. האם גם במצב זה הוא אמור לחיות עם 'עצות' ההתחזקות?

תשובות ניתן לשלוח למספר פקס: 077-3180237 או להקליט הודעה בקו המערכת: 02-5396363

ניתן לשלוח גם שאלות בנושא ההתחזקות

השאלה
לחודש
הבא

עדכונים מהנעשה ב"את אחי"

פרוייקט השיעורים
ממשיך ומכה הדים
ברחבי הארץ מעוניין להקים שיעור
בתורת רבינו ז"ל באזור מגורך
פנה עוד היום (שלוחה 2)

דרושים אברכים המשתוקקים לקיים
רצון רבינו ז"ל "תלמידים
יעשו תלמידים" למסור שיעורים
למתקרבים הצמאים (שלוחה 2)

קיימת מערכת כלל ארצית לעדכון
ומידע על שיעורים קיימים באזור
מגורך בתורת רבינו ז"ל (שלוחה 2)

ניתן להזמין שיעורים גם
בשפה האנגלית (שלוחה 2)

דרושים אברכים ללימוד בחברותא
עם בחורים מתקרבים אחת לשבוע
50 דקות לימוד (גמרא והלכה)
הסעות מסודרות ממקום מגורך
חייג עכשיו שלוחה 2

נהגי אנ"ש מצטרפים למיזם האדיר של פרויקט השיעורים

יש לך רכב?

יש לך מס' שעות פנויות?

בוא תהיה שותף בזיכוי הרבים
והשקאת האילנות כפי ציווי רביה"ק
צור קשר עוד היום במערכת
השיעורים בטל' 02-5329617
ואנו נתאים עבורך את המיקום הנוח
לך ואת השיעור הקרוב לליבך
**כך תזכה לקרב את המעיין אל הלב
ולהביא אליהם את המוגיד שיעור
שישקה אותם בתורת רבינו הקדוש.**

את אחי

מרכז מידע חיבור והכוונה בעולם התשובה

מחכים לך בידידות 3110 את אחי.

02-5329617

מייל: www.et-achay.org ■ etachay.or@gmail.com

זכות הפצת תורת רבינו הקדוש תעמוד לזכות הרב ר' ניסים כלפא לע"נ אביו ר' משה ב"ר ניסים זצ"ל

יעוץ בחינוך ילדים ובתחומים שונים // ימי עיון // שבתות גיבוש // סדנאות לבית // שיעורים ברחבי הארץ // הנחיית הורים

"פורים פירורים"

שיחת חג מיוחדת ל**אבקה** לקראת ימי הפורים הקדושים, התחזקות בהתחדשות חדשה ומחודשת בעומק עצתו הנוראה של רבינו המתגלה ורמוזה במילה 'פורים-פירורים' עם הרה"ח ר' אליהו גודלבסקי שליט"א || כתרגול המנקר באשפה

נפתלי אלחדד

עריכה: מרדכי לוי

פורים... כי עיקר התיקון על ידי בחינת פרוורים דקים שמתגבר כל אחד לחטוף וכו'. כי מלק מתגבר מאד... והתיקון על ידי הצדיק שיכול להגביה אלו הפירורין על ידי שמלקט מעט המחשבות טובות שעמלק רוצה לדרסם ולבטלם. והצדיק מלקט אותם..." (תפלת המנחה הלכה ז).

"...ועל ידי זה יוכל לחטוף על כל פנים מעט מעט תורה ומצוות כתרגול המנקר באשפה ועל ידי זה יוכל לצעוק ולזעוק לה' יתברך, עד שה' יתברך יושיע אותו גם מזה ויזכה לצאת מהצרות לגמרי ולהתקרב לה' יתברך בשלמות. כי בוודאי כוונת ה' יתברך בכל מה שעובר על האדם הכל לטובה" (ליקוטי הלכות, פריקה וטעינה הלכה ד).

רצונך לעלות, לנצח במלחמה את עמלק שמקרר ומדיח ללא הרף? יש תשובה, יש פתרון:

פירורים!

מי מאיתנו לא חפץ לתת סוף לגלות נפשו, למלחמה האינסופית הזו עם עמלק - להיגאל בגאולה מאירה וזורחת, החלטית וקבועה, שתפרוס אור על חייו.

מ

ימי הפורים הקדושים הם הזמן המתאים ביותר לנצח, אחת ולתמיד, את עמלק שמתרוצץ בנו תדיר. לקבוע את מקומו האמיתי.

וכאן נלחשת לה השאלה הכואבת: הרי ניסינו אינספור פעמים, עשרות אם לא מאות פעמים החלטנו בקביעות, בנחישות - הפעם זה באמת. לא עוד. יוצאים מהגלות. אבל מים שעברו סיפרו לנו מציאות שונה בתכלית, כואבת.

האם יש לנו עוד תקווה? האם עדיין יכולים אנו להשתנות?? במה ישתנה הפורים הבעל"ט, מקודמיו??

ננסה לנקטיב למילותיו המתוקות של ר' נתן: "פורים לשון

בשיחה המרתקת עם ר' אליהו, התחדשנו בגילוי הנפלא הזה. כיצד לחיות נכונה את קרבת השי"ת ותורתו, ללא 'ריבוי אור' - שהוא ההיפך הגמור מן ה'פירורים' הקדושים.

מדוע 'ריבוי אור' כה גרוע - וכפי שידועים הדברים מרביה"ק ומוהרנ"ת ש'ריבוי אור' גורם לשבירת הכלים - הלא עצם הדבר הוא 'אור'; כיצד אפשר אם כן לומר שהוא 'שובר את הכלים'?

נצייר בדמיונו אדם ששוכב על ערש דווי, אחר אירוע מוחי קשה ל"ע. כל תזוזה לא רצויה יכולה לסיים את חייו חלילה. יבוא רופא ויתחיל לטעוס ולגעור בחולה על כך שאינו שומר את גופו על ידי התעמלות...

הלא כל בר דעת מבין, שעל אף שאולי לפעמים עצם הדבר טוב הוא - אך לחולה אנוש אסור לזוז, ומי מדבר על התעמלות. יכול לסיים את חייו עם מעשה שבשגרה טוב לבריאות, אולם עתה יסכן את חייו ואסור לו לעשותו בתכלית האיסור.

משל זה ממחיש את החומרה הנוראה והזהירות הנצרכת בעניין של 'ריבוי אור'. אדם צריך לשמור על עצמו בזהירות גדולה שלא יפול למלתעות היצר שמנסה לפעול נגדו ללא הרף. אחד מהכלים שמשמש עימם ביותר, במקביל לנפילות אותו מפילו שוב ושוב, הוא הכלי 'ריבוי האור'.

ולא לחינם - הן ר' נתן כותב שהתיקון והניצחון למלחמת עמלק הוא על ידי 'פירורים'. עוד מעט טוב ועוד מעט טוב. פיסות-פיסות. מה פלא אם כך שמתנגד לכך עמלק מכל וכל ומנסה להפיל את האדם ל'ריבוי אור'...

אכן, כאשר אנו מתבוננים רואים שעיקר חטאו של אדם הראשון נבע מריבוי אור, כשניסה הנחש לאסור באכילה את כל עצי הגן, מה שהקב"ה לא ציווה. כמו"כ כאשר חוה התייחסה לאיסור האכילה של עץ הדעת, אף בנגיעה בו - דבר שלא היה אסור. ומשנגעה ולא אירע מאומה טעתה וחשבה שהעץ כולו מותר לאכילה.

דומה שריבוי אור שייך אך ורק לאנשים רמי מעלה, אליהם נוגעים בעיות כמו 'התרבות האור'. אולם ליהודים פשוטים שמתמודדים בקושי עם 'ריבוי החושך' ביום יום, אין חלק בבעיה זו. האם זה נכון?

בהחלט לא. 'ריבוי אור' הוא דבר שנוגע לכל יהודי באשר הוא. כפשוטו. פעמים אולי היהודי עצמו לא יבחין בכך שמעשיו מלאים ב'ריבוי אור', וכה חבל. שכן היצר משתמש בתכסיס זה רבות ומפיל את האדם מדחי אל דחי, גורם לו לאבד את כל מה שבנה בעמל.

הרי כמו שלא טוב לאדם לשאת משא שכבד מכוחותיו, ללא כל חילוק מהם כוחותיו. לדוגמא: ילד - משא של שק תפוחי-אדמה יכביד עליו. מבוגר - משא כבד מזה ייחשב עדיין באפשרותו ובכוחותיו, אמנם משא כבד מאוד, יכביד אף עליו.

כך גם בנוגע לעניינו: כל יהודי בדרגה שלו חווה את ניסיונות היצר להכשילו עם משאות גדולים מכוחותיו, כאלו שאינם מתאימים יחסית למידותיו. ואין כל חילוק בזה באיזה דרגה עומד.

כמה הזהירנו רביה"ק ור' נתן מריבוי אור. רוצה אדם למלאות את ה'כלים' יותר מיכולתו, ולא שת אל ליבו שבאותה פעולה עצמה 'שובר' את הכלים. כמו אותו חולה שיכול היה לסיים את חייו בפעולה שבשגרה תהיה בריאה עבורו, אולם במצבו הנוכחי יכולה להיות קריטית עבורו.

ריבוי אור גורם לשבירת הכלים.

אוהזים עם הסדר המרכזי.

לכן יש להבהיר שוב ושוב - כל אחד צריך ללמוד את ההספק שלו, בכלים שלו. לאחד יהיו זה 119 דפי גמרא ויותר, ואילו לחברו יהיה זה עמוד גמרא בכל יום. הצד השווה שבשניהם - שהש"ת רווה נחת מחיבורם לתורה. כמו כן: שניהם, אם ינסו לילך בגדולות מכוחותיהם - הסוף המר צפוי מראש ה"י.

כמובן שעל האדם לכסוף, לרצות להעלות עוד ועוד, אולם על עלייה זו להיות מבוקרת, מלאה בתפילה וברצון. לא ניתן לאדם להתקדם בצורה חדה - שכן זו עצת היצר על מנת שכליו יישרו חלילה.

(פשוט ואין צריך לומר, שכל זה בלי לגרוע כמובן ב'כי הוא זה' ממעלת סדר הדף היומי).

"מילתא דשוויא לכולהו"

כך גם בעניין של הלימוד ליקוטי מוהר"ן בעיון. ב"ה תנופה אדירה מאוד יש בדורות האחרונים בעניין. כמה ספסלים התרבו. רבים לקחו את עצמם לעניין, כוללים שלמים מלאים ביקרים מאנ"ש שלימוד תורת רביה"ק בעיון הוא עיקר עסקם ביום-יום, זהו אוויר נשימתם.

אני הכרתי את הרה"ח ר' שלמה אהרן גוטליב ז"ל משך שנים ארוכות והיינו חברים מאד מאד קרובים, והיינו משיחים הרבה מאד בעניין רבינו הקדוש ובשאר ענייני עבודת ה', ולמרות שהיה מרבה מאד להשקיע כוחות עצומים ומופלגים מאד בלימוד הליקו"מ בעיון, והיה מדרבן בכל כוחו להכניס עוד ועוד אנשים לדבר נורא ונפלא זה, בכל זאת עימי אף פעם לא דיבר בעניין, מחמת שהיה נדמה לו, שאני פחות שייך ומתאים בעניין הזה.

"לא הילכתי בגדולות ונפלאות ממני"

שמעתי אינספור פעמים מהרה"ג ר' נתן צבי קעניג ז"ל (שכיהן כ"ראש כולל" ברסלב בני-ברק) בשם הרמ"ק: הגלות האחרונה תהיה הגלות הקשה מכולם, ומה טבעה - 'לחץ חברתי'...

ואם בעבר סברנו ש'לחץ חברתי' פירושו לחץ וסחף מחברה שלילית, הרי לנו שאף בדברים חיוביים באמת יכולה להיווצר שבירת הכלים, אם לא יודעים לקבלם במינן ובמידה הנכונה. כפשוטו.

על כן עלינו ללמוד את הדבר ולהבינו, כך שנזכה להינצל ממנו בעז"ה. נרחיב במספר דוגמאות דרכם נוכל לשבר אוזנינו בזהירות הנדרשת וכיצד נוגע העניין לכל אדם ואדם:

גון בדורות האחרונים זוכים אנו לחזות בעניין ה'דף היומי'. רבבות רבבות יהודים, החל בבעלי-בתים וכלה בבחורי-ישיבות שיושבים ושוקדים על דף הגמרא, אותו דף. אחד בכל יום. שני יהודים נפגשים ויש ביניהם נושא שיחה - ווארט או פשט שהתחדש להם ב'דף היומי'...

כמה גדולה כוחה של תורה, שמחלצת את האדם משאל תחתיות; רבבות יהודים זוכים לקשור נפשם בקשר של קיימא אל התורה הקדושה, במתיקות של קביעות. לא לחינם כל גדולי הדור הסכימו פה אחד לסדר זה.

אולם עם כל זאת - אסור לשכוח שלכל אדם יש את הכוחות והיכולות שלו. ואף כי אמנם עצם הרעיון של סדר ה'דף היומי' בכוחו לחבר את כל חלקי וגוויי היהדות לתורה הקדושה - אסור לשכוח שכל אחד בכוחותיו ויכולותיו.

הרי במקביל לתועלת האדירה שבסדר זה, יש גם אנשים רבים שעזבו את כל סדרי לימודם, בהם למדו שנים בקביעות, לטובת סדר ה'דף היומי' - ולבסוף נשארו 'קרחים' מזה ומזה, איבדו את הקשר היחיד שהיה להם לתורה. על כל אדם לבחון את כוחותיו ולא ללכת בצעדים גדולים מכוחותיו.

וכמובן שאם יכול אדם ללמוד סדר זה - מה טוב ונעים. אולם אף אם לא יוכל, אל לו להישר בדעתו, שכן תמיד יוכל ללמוד במקצועות שונות בתורה, או בהספק קטן יותר.

ומן הדין היה ראוי שבנוסף לכל התעמולה המדרבנת להצטרפות לסדר הדף היומי - תהיה הבהרה ברורה שסדר זה מיועד לבני אדם שרואים עצמם כיכולים, אולם אחרים ילמדו הספק אחר או במקצוע אחר בתורה, כפי שייראה בעיניהם.

הרי אין שיעור להספק שצריך ללמוד. ומעשה בשמועה שהגיעה לרביה"ק על אודות אדם שלומד 119 דפי גמ' בכל יום. הפטיר רביה"ק: 119 בגימטריה 'מעט'...

כלומר, אין הספק קבוע באמת שיספק את האדם לאמור: 'שלוש עליי נפשי'; אין סוף לעומק ורוחב תורתנו הקדושה. אלא מאי - כל אחד צריך להתקדם במסלול וביכולות שלו. לכן כאשר קובעים הספק קבוע של דף, לא ימלט שיהיו אנשים שיחושו ניתוק מהתורה כיוון שלא

בגדלותו של העיון בתורת רביה"ק. כל אחד יכול וצריך להגיע ללימוד התורה ותורת הצדיק בעומק ובעיון. אין מתיקות גדולה מזה. אדם שמתרץ עצלותו בחסרון כוחו ויכולתו, עליו נאמר: "כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק..."

אולם עם זאת עלינו להטות אוזן לדברי רביה"ק שמזהיר מללכת בגדולות מכוחותינו; על החיבור להיות בדרך נכונה ואמתית. חיבור שאינו כזה סופו להתנתק ולנתק עמו אף את הדברים שהיו מחוברים קודם לכן.

כן הדבר הוא אף באמירת תהילים, תחינות ובקשות. צריך לזכור את המובא בשו"ע: "טוב מעט בכונה מהרבות שלא בכונה". עדיף לאדם לומר חמישה פרקי תהילים בכונה מהרבות... עד כי יאבד את כל הטעם שהיה לו בעבר בתהילים.

וכמו שהעיד דוד המלך ע"ה על עצמו: "לא הילכתי בגדולות ונפלאות ממני".

כמו כן בענייני פרישות מהעולם הזה: יש לדעת שיש מדרגות יחידים, כדוגמת משה רבינו ע"ה שזכה לפרוש לגמרי מעולם הזה. על

חס ושלום

- חותך ר'
אליהו -

עלינו ללכת

עם דיבורי

ההתחזקות

'אלפים

ורבבות

פעמים'.

הרי היצר

עומד על

עמדו בכל

רגע קיים.

אינו כמונו,

שפורש

לעיתים...

בכדי שנוכל

בס"ד לנצחו,

מוכרחים

להתחזק

בקביעות עם

הדיבורים

המחזקים

פעמים דווקא במהפכה גדולה כזו אדם מאבד את מקומו, מתבלבל, מבטל את כל לימודיו הקודמים ומתחיל ללמוד את מה ש'כולם' לומדים. אולם אף כאן - בדברים הקדושים ביותר - אל לנו לשכוח את הסדר הטוב. את היכולות והכלים ששונים אצל כל אדם.

מה טוב אם ילמד האדם את התורה הזמנית - בנוסף לכל מה שיגיע ועמל בשגרה. כמה תועלת בוודאי תהיה בידו, כמה קרבה לרביה"ק. אולם יש אנשים שגם את זה לא יכולים. כמו אדם שרגיל ללמוד בתקופה זו ליקוטי מוהר"ן דווקא בבקאות, או בסדר שונה ולא נכון לפי עניינו להוציאו מהרגלו זה.

ועל כל אדם לזהות את כוחותיו וכליו - ורק עימם לצאת למסע ההתחברות לרביה"ק. המוותר על חלק זה - כליו בסכנת שבירה ממשית.

כמו שמסיים מוהר"נ את הקדמתו לליקוטי מוהר"ן: "ואעפ"כ הוא מילתא דשוויא לכולהו כי גם אשר קצרה ידו להבין דברים עמוקים, הוא גם הוא יוכל למצוא מרגוע לנפשו בדברי הספר הקדוש הזה... כפי אשר יאיר ה' עיני שכלו להבין כוונה הפשוטה שהכניס רביז"ל בתורתו הקדושה".

כמו"כ לא לחינם ציווה רביה"ק את ר' נתן לחבר את ה'קיצור ליקוטי מוהר"ן'. כי עיקר השגת התכלית הנצחית אינה תלויה כי אם בדברים פשוטים שכל אחד יכול לקיימם, כפי שכותב בהקדמתו לספר הקיצור.

בוודאי אין כל ספק או פקפק

כל יהודי לכסוף שיזכה לכבוש ולהגיע למדרגות אלו.

אבל מאידך אסור לאדם לשכוח את מדרגתו הנוכחית, לא לעשות שום דבר שלא תואם את מדרגתו בה עומד כעת. כי צעדים אלו לא מיצר הטוב באו, כי אם מן הסיטרא אחרא.

על האדם לחזק ולצרוב בזכרנו - האמת אחת היא, המטרה אף היא אחת. לא ייתן לעצמו להיחלש בעצת היצר בעקבות דברים אחרים שבעת זו לא יכול לעשותם מסיבותיו.

"וכמו שאומרים כנסת ישראל לעכו"ם וסטרין אחרנין המתגברים כנגדם בכל עת למונעם בכל מיני מניעות, שאומרים ישראל להם: 'מה תעירו ומה תעוררו את האהבה עד שתחפוץ', דהיינו מה אתם רוצים לקלקל ח"ו אהבתינו עם ה' יתברך מאחר שעדיין אנו חפצים ומשתוקקים להשיג"ת ברצון חזק ומופלג" (ליקוטי הלכות, חלה ד').

אם כך - האם יש אפשרות לעשות פרויקטים שיגבשו את הציבור ויאחדוהו

כמובן שעל האדם לכסוף לרצות להעלות עוד ועוד, אולם על עלייה זו להיות מבוקרת, מלאה בתפילה וברצון. לא ניתן לאדם להתקדם בצורה חדה - שכן זו עצת היצר על מנת שכליו יישברו חלילה

כלומר,
 אין הספק
 קבוע באמת
 שישפק
 את האדם
 לאמור:
 'שלום עליי
 נפשי'; אין
 סוף לעומק
 ורוחב
 תורתנו
 הקדושה.
 אלא
 מאי - כל
 אחד צריך
 להתקדם
 במסלול
 וביכולות
 שלו. לכן
 כאשר
 קובעים
 הספק קבוע
 של דף, לא
 יימלט שיהיו
 אנשים
 שיחושו
 ניתוק
 מהתורה כיוון
 שלא אוחזים
 עם הסדר
 המרכזי

ובניסיונות. לא, זה איננו
 'פיצול אישיות' וגם לא חולי
 נפש - רק ניסיון טבעי ובריא
 ששלח השי"ת ממרומים.

זאת בדיוק עיקר מטרת ביאתנו
 לעולם. אולם כאשר יודע האדם את
 עצם קדושת נשמתו ונאחז בכוחו
 זה - בוודאי בס"ד בסוף יבניע את
 היצר.

וכמו שכתב רביה"ק בשיחה נ"א:
 "אפילו מי שכבר נמשך אחר תאוות
 עולם הזה ועבר מה שעבר, ונפגם
 שיכלו ונתמעט אף על פי כן במעט
 מעט שכל הנשאר יכול גם כן
 לעמוד. ואפ"ל נקודה אחת מן
 השכל יכולה לעמוד כנגד כל

בדברי רביה"ק בפרט ובתורה בכלל? האם צריך לעזוב את הכל?

חלילה וחס - מבהיר שוב ר' אליהו - ההיפך הגמור, צריך לעשות וכמה שיותר. ובכל זאת חוב מוטל על האדם הפרטי לראות מה שייך אליו ומה בגדר 'ריבוי אור'.

בכל מקום ותוכנית שמיועדת לקהל רחב יש צורך להותיר מקום לכולם, לא למחוק את השאר. שאדם שלא יכול לקיים את הדבר - לא יחוש 'שייגין'... אלא להיפך - ירצה וישתוקק ליטול חלק אף הוא יחד עם הציבור, מתוך רצון של קדושה, ציפייה ושמחה.

הרה"ח ר' לוי יצחק היה אומן בנקודה זו. לדוגמא - כאשר דיבר על קימת חצות, לעולם לא נתן תחושה באדם שלא קם שהוא חלש ואין לו חלק עם הציבור. להיפך - החדיר תחושה טובה בכל אחד ואחד, עד שהציבור רצה מעצמו להצטרף למתיקות.

וכמו שאמר רביה"ק לאדם שלא הצליח לקום בחצות: 'החצות שלך יהיה בשלוש לפנות בוקר'...

מצב זה בהחלט בידינו - בידי כל אחד ואחד מאנשי שלמינו - להשרות אוירה נעימה בסמוך לו, להתעניין בנעימות אצל החבר. להאיר בו. אין גבול לתועלת שבמעשים קטנים אלו.

כל דבר של קדושה, בפרט כזה של מלחמה שדורש תעצומות - חייב ללכת יחד עם חיות דקדושה, עם טעם ושמחה.

פעמים רבות אדם חווה תקופה מבורכת, עמוסת חיבור להשי"ת. במשך תקופה זו סבור שהנה סוף-סוף הגיע אל המנוחה והנחלה... אולם אחר כמה ימים שוב צץ היצר ותאוותיו, אלא שהפעם מצטרף אליו גם אכזבה עמוקה. מה עושים?

אכן, מעברים לא קלים המה, 'יעלו הרים, ירדו בקעות'. בפרט שמעין ייאוש מלווה את ימים אלו, וזאת מפני שהאדם לא מבין מה השתנה היום מיום האתמול. כיצד זה שלשום בער באש קודש להשי"ת, היה כמו מלאך - והיום רחוק הוא משם כמטחוי קשת...

וברגעים כאלו יכול האדם לסבור בנפשו כי הרצונות הטובים שבו, אינם רצונות אמתיים - אם בא לאחריהם נפילה, או שמא יש בו 'פיצול אישיות', היום רוצה בקרבת ה' ומחר ההיפך חלילה, ה' ירחם.

אולם יש לאדם לזכור את האמת הברורה: נשמת היהודי חצובה מתחת כיסא הכבוד, ו'עיקר עצמיות האדם, מה שנקרא אצל האדם 'אני' הוא הנשמה, שהיא עצם הקיים לעד" (תורה כ"ב). והנשמה, במהותה, רוצה רק לקיים את רצונו יתברך ותו לא.

מאיך, הגוף נשלח לאתגר ולהעמיס בקשיים

העולם עם כל התאוות".

"אל תהיה כפיל הגדול וכגמל, אפילו כשמשכחו בחוטמו העכבר לא יבעט בו וכל זה מחמת שטות שאינו יודע מכוחו"... ('שיר נעים').

דרך ההתחזקות שייכת רק בעת חולשה או לכל צעד ושאל בחיים? כמו"כ אדם שחש ש'שמע מספיק' חיזוק, האם אכן די לו בכך?

חס ושלום - חותך ר' אליהו - עלינו ללכת עם דיבורי ההתחזקות 'אלפים ורבבות פעמים'. הרי היצר עומד על עמדו בכל רגע קיים. אינו כמונו, שפורש לעיתים... בכדי שנוכל בס"ד לנצחו, מוכרחים להתחזק בקביעות עם הדיבורים המחזקים.

אולם יותר מזאת אדגיש עוד נקודה נוספת חשובה ביותר: מעבר ל'שמיעת' הדיבורים המחזקים, עלינו ל'הפנים' אותם. הרי עיקר המטרה היא 'ללכת' עימם. וכמו שכתב ר' נתן במכתב לבנו: "רק העקר לילך עמהם ולקיימם". כמו"כ בלשונו בהקדמה לליקוטי הלכות: "לקיימם בפשיטות כפי מה שיצאו מפיו בתמימות ופשיטות".

מטרת הדיבורים והחיזוק אחת היא: להביא את האדם ליישם את רצון השי"ת. אכן, כאשר האדם נותן לחיזוקים לחלוף מעבר לאוזניו - מה פלא שירגיש אי חיבור. על כן עבודתנו להתחבר לאלו החיזוקים, להשמיעם בליבנו עמוק, להחדיר אותם אל תוך-תוכינו. אזי בוודאי נחוש בשינוי אדיר ובקרבה עזה להשי"ת.

וכמו משל נפלא ידוע: מעשה במדינה בה רמת החכמה והדעת של התושבים הייתה נמוכה ומטה... השרים גמרו אומר לנסות להעלות את רמת ההשכלה של העם.

החליטו למנות את האדם החכם ביותר מכל המדינה למסור שיעורי-השכלה ברחבי המדינה. באחד משיעוריו שמסר, הקריא מתוך ספר עבה הסבר מלומד, בכדי לראות מה רמת ההבנה של הציבור. הוא דיבר על מקום מסוים בו קיים מכרה זהב. 'אותו מקום', אמר, 'רחוק מאה קילומטר מן הים, ומאתיים קילומטר מנהר פלוני. ובנקודת המפגש המסוימת שביניהם מסתתר אוצר גדול'.

בנו, שהשתתף אף הוא באותה הרצאה, מיד כאשר שמע את דבריו של אביו החל לחשבן ולשרטט, ומשגמר פתח בקריאות נרגשות לאביו: 'לפי דבריך אוצר בלום מסתתר ב...ביתנו'.

בדקו, חפרו ומצאו אוצר בלום. ואכן התעשרו ממנו לדורי דורות - - -

פעמים רבות אנו כאותו חכם-שוטה; שומעים ומדברים פנינים יקרים ולא מחדירים אותם אל עצמנו. לא מבינים כי הצדיק אמר אותם בדיוק אלינו, אל המצב הנוכחי.

תפקידנו להחדיר אל תוכינו את הדברים, להקשיב להם. ועל ידי כך להתעשר בס"ד בעושר רוחני רב מאוד.

יהי רצון שנזכה כולנו כאחד להתקרב להשי"ת באמת,

הרה"ח ר' נתן צבי קעניג

”חבר פעיל בקהילה האנטי-סובייטית חסידי ברצלוב”

ברסלובסקי חסידים 1938

המסמכים

בהשפכים

БІЛІТІА СРСР

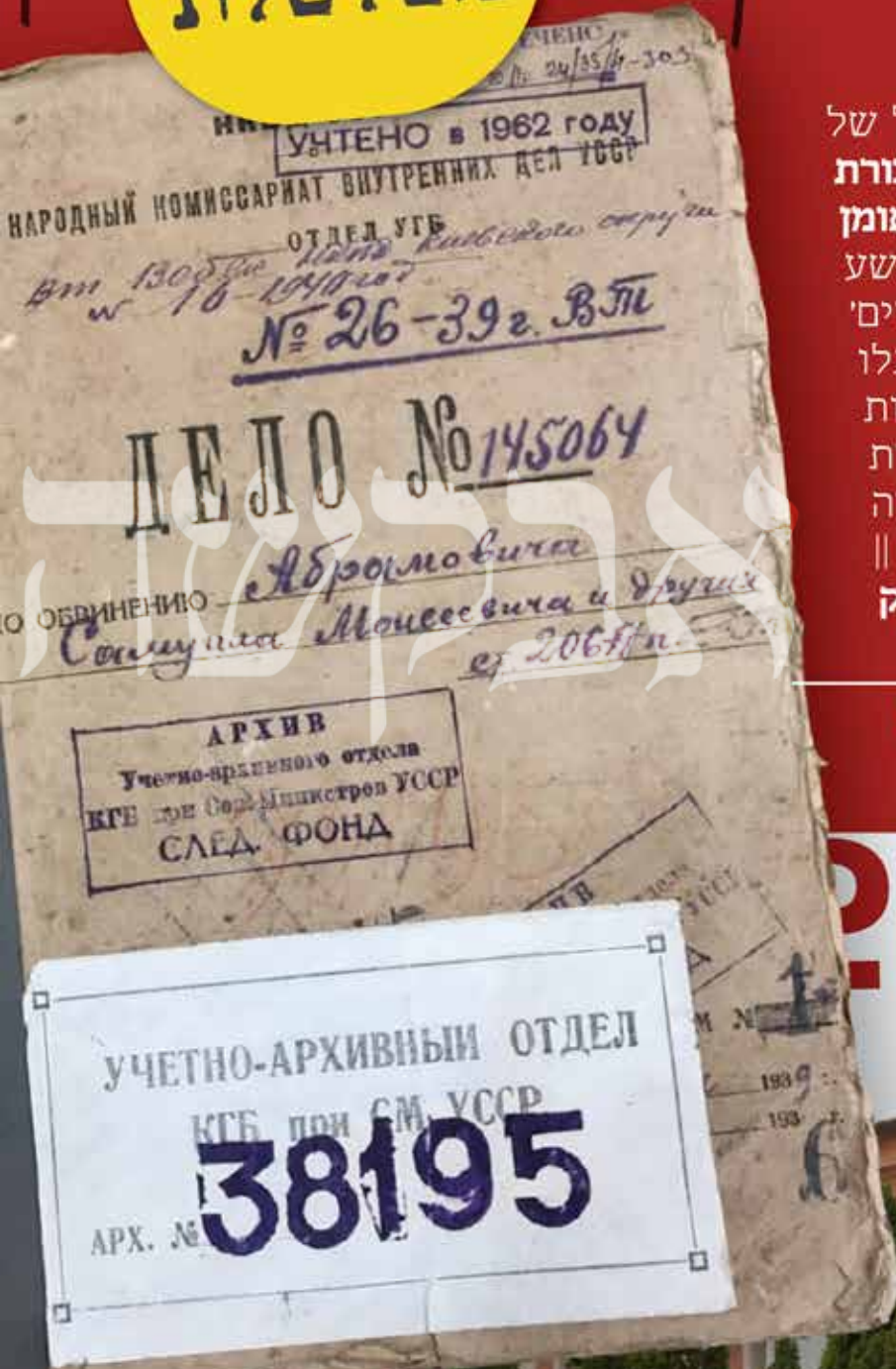

פרק מתוך הספר
”שלהבת בכפור”
פרקי מסירות נפש
על חסידי ברסלב
ברוסיה הקומוניסטית,
המצפה לראות
אור בעזרה”ת

...направлену на дискре
...до виїзду в Па
...за їх вихо
...ів за кордоном,
...ості про СРСР).
...Нутівна, діти: Бл
...). Мати Сафір Сур
...від 13 квітня 1938 року
...від 13 квітня 1938 року

נטל חלק פעיל בפעילות אנטי-מהפכנית"

חשיפה
מטלטלת

אחרי למעלה מ-80 שנות ערפל של אי וודאות באשר לגורלה של **חבורת הקודש של עשרות מאנ"ש באומן** שנעלמו על ידי מלכות הרשע הקומוניסטית בתקופת ה'טיהורים' **בשנת תרצ"ז**, מסמכים שהתגלו באחד הארכיונים של ברית-המועצות לשעבר, שופכים אור על פרשיית היעלמותם, ולראשונה ניתן יהיה לציין את יום הסתלקותם למרומים || **זכור את אשר עשה לך עמלק**

דוד דגן

פאנורמה

אמרו לנו ונכחידם. כלא הנקגוד. באומן בו נעצרו אל"ש, מצדו האחורי

מכתבים בשפת סתרים. ר' נתן שטרנהארץ ור' אליהו חיים ריזן (אוסף ברנר)

דתי, הם חיתנו נערה בת 13 עם נער בן 15 בחופה שנערכה באמצע העיר. כולם רצו להביט במחזה המרגיז - וכלום, איש לא התערב.

"בעקבות דרישות העיתונות, נמסרו אז לבית המשפט כמה ממנהיגי אותה כנופיה דתית, והם נשפטו.

"העובדה הזו היתה כבר אז סימן לסכנה שבפעילותם של אותם קלריקלים (=כינוי לאנשים המאמינים כי הדת צריכה לנהל את חיי המדינה) באומן ועל אודות הפעילות האנטי-דתית הקלוקלת שנעשתית שם. אבל לא נעשה סוף לכל ההתנהגות הזו, ואותם קלריקלים החלו עוד יותר להרעיש..."

מסתובבים בפיאותיהם הארוכות...

"הנה כמה דוגמאות לשיטות האנטי-סובייטיות של אותה קבוצה: במאמץ גדול הצליחו המורים היהודיים להוציא כמה ילדים מידיהם של אותם ברסלבים, אולם קבוצת ילדים נותרה עדיין בטלפיה של אותה כנופיה. לילדים אלה חזות פראית, הם

חת הפרשיות הטראגיות, שנצרכה בדברי ימיה של חסידות ברסלב בדם ובכאב, היא פרשיית מאסרם של עשרות מגדולי החסידים באומן, קדושי עליון, בשנת תרצ"ז, והיעלמותם מבלי להותיר עקבות.

לצד הניסים הרבים שזכו אנ"ש לראות בצל השלטון הקומוניסטי הרודני, נתקיים בהם גם "צִרְפָּתִים כְּצִרְף אֶת הַפֶּסֶף וְכַחֲנָתִים כְּכֹחַן אֶת הַזֶּהָב" (זכריה י"ג, ט)

למעלה משמונים שנה חלפו מאז אותה גזרה איומה שניחתה על כלל אנ"ש כרעם ביום בהיר, והערפל מעל גורלם לא פוזר. שמועות אמרו כי הם נשלחו לסיביר ושם נספו, אך לא נמצאה שום עדות לכך.

במשך שנים לא מעטות לאחר ה'מהפכה' הקומוניסטית שהתחוללה ברוסיה, שהחליפה את שלטון ה'צארים' לדורותיהם - מהפכה שחרטה על דגלה "שוויון זכויות" ו"דאגה לפועלים" ובפועל הכריזה מלחמת חורמה על האמונה והדת - עדיין זכו חסידי ברסלב באומן, באופן בלתי מובן, לשקט יחסי מצד השלטון. ובזמן שברוב המקומות ברחבי ברית המועצות דוכאה גחלת היהדות, באומן הוסיפה שלהבת הקודש לבעור.

בין השנים תרצ"ה-ז, אירעו מעצרים של חסידי ברסלב, אולם בחסדי ה' הם הסתיימו כעבור תקופה די קצרה ביציאת החסידים לחירות.

כל זאת עד לשנת תרצ"ח. אז, בתקופה המכונה כיום "הטיהורים הגדולים", נעצרו כמיליון וחצי בני אדם, וכמחציתם הוצאו להורג. גנרלים רבים בצבא האדום חוסלו, סופרים, אמנים, ומדענים היו קרבנות הטיהורים, לצד אזרחים פשוטים שעלה נגדם חשד קל לפקפק בשלטונו של הרוזן סטאלין ימ"ש.

הסתה קשה בעיתונות

למעצרים הקבוצתי של גדולי החסידים באומן, קדמה הסתה קשה וממושכת בעיתונות הסובייטית (בעיקר זו ה"יהודית"), שהלכה והחריפה בשלהי תרצ"ז ובתחילת תרצ"ח. אותם 'יבסקים' - כינויים של הקומוניסטים היהודים - היפנו את חיצייהם אל חסידי ברסלב בכלל, ובאומן בפרט, משל מהווים הם האיום הגדול ביותר על ברית המועצות.

לקראת אלו תרצ"ז פורסמה בעיתון היהודי-פולני 'היינט' כתבה שכותרתה "ה'אפיקורסים פארבאנדען' (=איגודי האפיקורסים ברוסיה) אינם מצליחים להתמודד עם חסידי ברסלב", וזה תוכנה (בתרגום מיידיש):

"העיתון 'שטערן' היוצא לאור בקייב מתריע על פעילותם של חסידי ברסלב באומן, בכתבה הנושאת את הכותרת 'הקלריקלים באומן וה'טריקים' האנטי-סובייטיים שלהם', הכתבה כה מאפיית את ההתרחשויות בקהילות היהודיות ברוסיה, שנביא אותה כאן בדיוק כפי שפורסמה ב'שטערן', בקיצורים מסוימים.

"כבר לפני שנתיים כתב ה'שטערן' עובדה זועקת אודות אלה הנקראים 'חסידי ברסלב' ואין שה'כנופיה השחורה' הזו גידלה בקניה קבוצה שלמה של פעילים; איך, על מנת להשיג רווח

ואכן לא
מבקרים
בבית הספר
הילדים של
הברסלבים
- מרדכי
וולף, ציליע
(=צביה)
בראד,
מאניע
אדלֶקֶע, אדל
זֶסלֶבֶסקי
ואחרים.
הברסלבים
פועלים
ומסכנים
לא רק את
ילדיהם, אלא
פועלים גם
אצל יתר
הנוער

תיאר את מסירות נפשם הרב אהרן חץ

מהיחידים שחזרו. ר' נחמן שטראקס

לא כופפו את הראש. אומן של מעלה

בהיודע
הידיעות
הקשות
לר' נחמן
שטרנהארץ,
הוא החסיד
ר' ניאשקע
מטולטשין,
שיגר מכתב
לירושלים,
כתוב בשפת
סתרים
ובחתימת שם
בדוי, אל ר'
אליהו חיים
רוזין, בן קרא
לו לפעול כדי
להעביר את
רוע הגזרה,
ולעורר רחמי
שמים

שהם יצרו קשר עם מרגלים שבאו מפולין, תחת מסווה של חסידים הבאים להתפלל על 'הציון'.

"כל הנאסרים הוכו מכות רצח ועונו בעינויים סדיסטיים. אחד הוכה לעיני השני כדי להטיל אימה עליהם, כדי שידוד באשמות שטפלו עליהם. שלושה מהנאסרים מתו בכלא בעיר אומן. נוסף לעינויים סבלו אלה מהרעב שבחרו בו, הם לא רצו להתגאל במאכל הטרף שהוגש להם.

"יתר האסירים כולם נשלחו למחנות סגורים אשר בסיביר הרחוקה, שם מצאו את קברם, קבר קדושים וטהורים, רק שלושה מהם חזרו חיים משם, אחד מאלה השלושה זכה להגיע לארץ ישראל, זהו ר' נחמן שטראקס המפורסם."

קריאתו של ר' ניאשקע

בהיודע הידיעות הקשות לר' נחמן שטרנהארץ, הוא החסיד ר' ניאשקע מטולטשין, שיגר מכתב לירושלים, כתוב בשפת סתרים ובחתימת שם בדוי, אל ר' אליהו חיים רוזין, בן קרא לו לפעול כדי להעביר את רוע הגזרה, ולעורר רחמי שמים.

ההאשמות בקשרים מפוקפקים עם אנטי-מהפכנים מ'חוץ לארץ', בתקופת 'הטיהורים' והחיפושים המתמידים אחרי מרגלים, לא בישרו טובות עבור אנשי שלומנו. ועד מהרה החלה סדרת מעצרים של חסידים.

בכ"ב טבת, נעצר ר' נפתלי דובינסקי, לאחר שהשפיע על אחיינו לא ללכת למפעל בשבת. המעצרים הבאים היו בחודשי שבט ואדר. בחודש ניסן, כבר ישבו בכלא עשרות חסידים.

לדברי ר' נחמן שטראקס, הואשמו החסידים כי הם משתייכים ל'ארגון מחתרתי טרוצקיסטי'. הם היו מקבלים תמיכה כספית מחבריהם מחוץ לרוסיה, כל המחאה נרשמה בג.פ.א, וכעת הוסבר להם כי ידוע לג.פ.א. כי הכסף שנשלח להם מחו"ל מטרתו תמיכה בארגון הטרוריסטי.

כדברי נבואה

את הדברים סיפר ר' נחמן שטראקס בשנת תש"כ לא. א. גרשוני, שהעלה אותם על הכתב:

"זמן לאחר מכן התחילה הג.פ.א. להזמין את החסידים לחקירות והוחל במאסרים ביניהם. חסיד ברסלבי אחד, עסקן פעיל ביניהם, נאסר, בעת החקירה, שהתנהלה תוך עינויים קשים, שאל אותו החוקר גם את השאלה הבאה: 'הרבי מברסלב כותב בספריו הרבה על הכפירה העתידה להתפשט בעולם ועל הנחיצות לעמוד נגדה, להתחזק ולהילחם בה. האם אתה הוא זה שלקחת לעצמך את התפקיד הזה, על ידי מלחמה נגד השלטון הסובייטי?'

"החוקר סיפר לו, כי ידוע לו שבשנת 1933 [=תרצ"ג], שנת הרעב הגדול ברוסיה ובמיוחד באוקראינה, 'נסעת לעיר מוסקבה וארגנת משם משלוח חבילות לחם לחסידי ברסלב, הרי הוכחה שהנך עסקן פעיל ביותר! כן הובהר לו בחקירה כי כל המכתבים שהגיעו אליו במשך שנים אחדות נבדקו על ידי הג.פ.א.

"המכתבים שנשלחו אליו לפי כתובתו, היו מופנים כאילו לא אליו אלא בשביל מישהו אחר, מתוך ההנחה שאם ייחקר עליהם יוכל לטעון שהוא אמנם קיבל אותם, אבל אלה נועדו בשביל אחר ואין לו קשר עניינים אתו. הובא לחקירה גם חסיד ברסלבי שני, בשם זה שעל הכתובת. עינויי החקירה היו צריכים לאלץ את השני שיעיד בפניו של הראשון כי שקר ענה בו. שניהם זומנו יחד כדי לברר את האמת למי נועדו המכתבים.

"קודם נחקר אחד, ובעת חקירתו החזיק השני ספר מספרי רבם מוהר"ן ונתקל בכתוב בו שהמוסר את חברו עונשו גדול עד מאוד, לפי עדותו של החסיד, נראו לו אז הדברים כדברי נבואה המכוונים אליו ברגע זה, ורק הודות לזה אזר כוח לעמוד בלחץ החקירה ולא להכשיל את חברו.

האשמה: ריגול

"בין ההאשמות שהוטחו נגד חסידי ברסלב היתה גם האשמה כאילו הם עוסקים בריגול לטובת מדינת פולין העוינת, כהוכחה שימשה העובדה

עלה ארצה קודם לכן וניצל בס. ר' משה מייזמן מצ'נסטוב

תלמידיו הגיעו לאומן. הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל

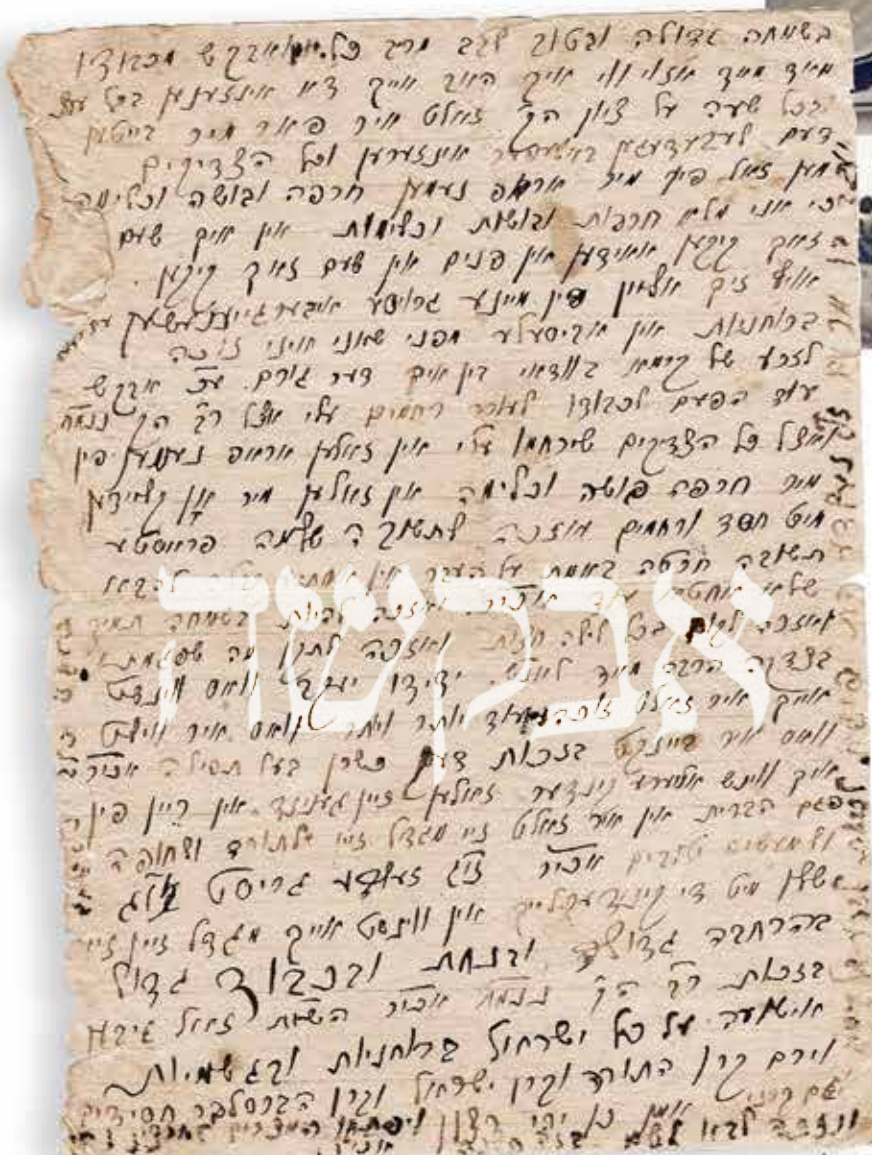
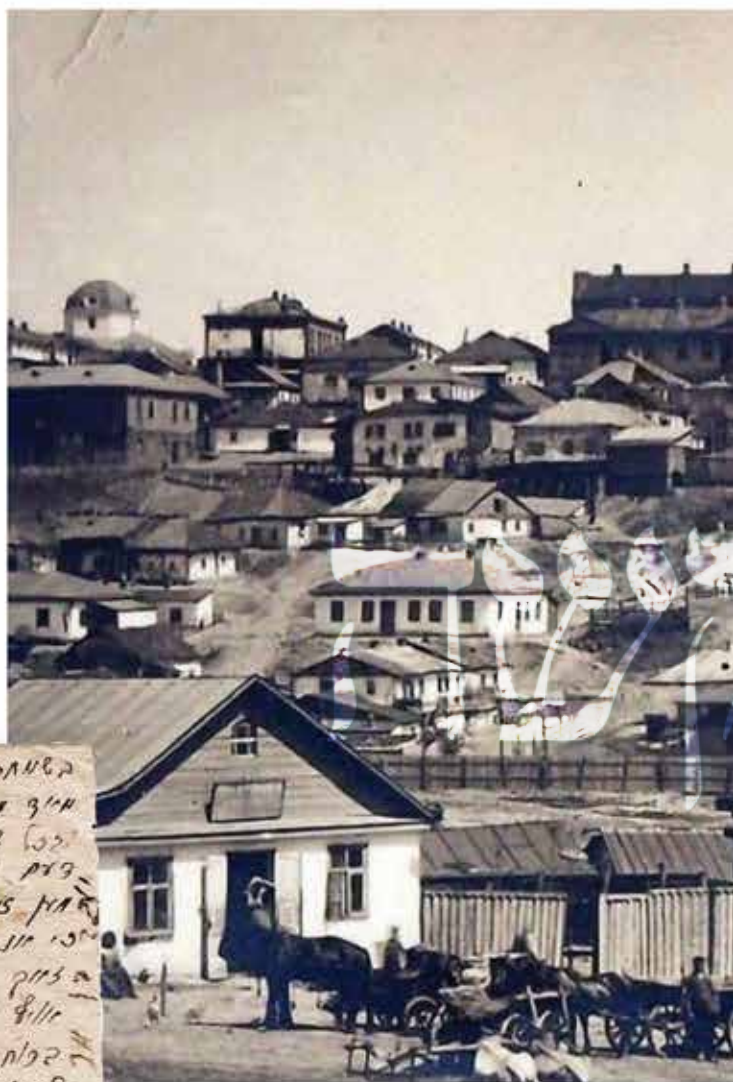
אנא בפרטות

שבזמן שעבר מאז הגיעו אלינו הידיעות, שוחררו או נפטרו חלק מהנמצאים ברשימה"

הרשימה כוללת 120 שמות, וביניהם שמות אנ"ש באומן; א) דובינסקי נפתלי ב) בְּרֻז'עֶסקי מטיס (=ר' מתתיהו הכהן) ג) לינדוואסער בערקו (=ר' בערלה כהן) ד) וואדאוואז חיים (=ר' חיים ברסלבר) ה) לרמן נחמן ו) רוזנבלום ברוך (=ר' ברוך געצ'יס) ז) ליון משה שמואל ח) אייזנברג חיים (=ר' חיים פולנאה'ר) ט) פיינבאום משה י) קארצמאן בנימין (=ר' בנימין מז'מירינקה) יא) צרטנר לייב יב) קויפמאן יעקב (=ר' יעקב זיטומיר'ער) יג) אויספאלין יחיאל יד) ליטצ'ינסקי אבא טו) סטריז'בסקי ישראל טז) וולף יצחק יז) גלוב לייב (=ר' לייבל סופר) יח) שטראקס נחמן יט) בייגלמאן אברהם (=ר' אברהם זאבוקרוטשער) כ) ספיר גדליה כא) חנדובסקי יצחק כב) דומבוביץ' שמואל מדנייפּרופּטורבּסק (נעצר 1937) [=תרצ"ז]

שמות נוספים, המופיעים ברשימת הרב הרצוג בערים אחרות ולא באומן, של חסידים שנעצרו עוד בתרצ"ז: כג) קפלן דוד - קייב (כד) פוקס חיים - חרקוב (כה) מייזס אברהם אליהו - קרמנצ'וג. ברשימת ר' אליהו חיים מופיע גם: קוליקוב משה - קייב. (שוחרר בהמשך מהכלא).

מייסקי השיב במכתבו לרב הרצוג, כי יעביר את הרשימה לרשויות המתאימות, אבל מוסיף שהוא חייב לחזור ולומר "שהיות שעל פי החוק בבריה"מ 'נשמר חופש הדת', הרי שהאפשרות היחידה היא שהאנשים שברשימה, אם נעצרו, לא היה זה בגלל אמונתם

ר' אליהו חיים מיהר להכין רשימה של שמות העצורים בשפה הרוסית, ופנה עמה אל הרב יצחק אייזיק הרצוג, שהיה מיווד עם כמה מחסידי ברסלב. הוא התחנן בפניו שיפעיל את כוחו למען שחרור החסידים.

פניה אל השגריר הסובייטי

הרב הרצוג צרף את השמות לרשימה שמית שהכין באותו זמן לאור פניות נוספות שהגיעו אליו מקרובים ומכרים של יהודים הנאנקים בבריה"מ, ושלה אותה יחד עם מכתב אישי נרגש אל שגריר בריה"מ בבריטניה, איוון מייסקי, בתאריך 17.05.1939 (כ"ח באייר תרצ"צ), בו כתב: "אנו מביעים את תקוותנו ובקשתנו, שישוחררו בקרוב כל הנרדפים המנויים ברשימה הזאת ושאינם מנויים בה, מחוסר ידיעות מפורטות עליהם, ותינתן הרשות לצאת מרוסיה, לאלה מהם שירצו בכך, יחד עם משפחותיהם", בהמשך הוא מוסיף: "יכול להיות שאחדים מהנאשמים נידונו גם בעניינים מסוג אחר, אם כי בסיס האשמתם של רובם ככולם, קשור למעשה בענייני דת. כמו כן, אפשרי

ותזכו לנשיאת חן בעיני רבינו הקדוש ולקבל מרביו הקדוש תיקון נפשכם בשלמות שאין שלמות אחריו מכתב מהקדושר יעקב מזיטומיר לידוד'ר הירש לייב ליפול שעלה ארצה

שם מודיע בשורה לא טובה מאנ"ש מאומאן שיחיו שח"י [18=] אנשים נתפסו ר"ל בבית האסורים ... ומבקש ר' נאשקע נ"י שישתדלו עבור ביתם לשלוח להם איזה הספקה והמעוה אשר יתקבץ על זה ישולח ל... ומשם יהיה אפשריות שאנ"ש מאומין יקבלו את הנשלח עבורם - והנה המכתב נקרא ברבים והיה התעוררות בין אנ"ש...

"ואלה שמות אנ"ש הנזכרים שם: מתתיהו הכהן בן גיטיל; זאב דוב הכהן בן שרה לינדוואסער; נפתלי צבי בן מרים לאה; נתן בן ברכה [=קאטיק]; פנחס יהושע בן אסתר נכד אדמו"ר, ז"ל; חיים בן חנה לאה הנקרא חיים שבת'ס; יודא ארי' ליב בן רעכיל מלודז; יודא ליב בן ציפא הנקרא לייבלע סופר; יעקב בן מרים, זה המשרת נאמן של הנר תמיד; יחיאל בן חיה שרה, זה בנו של חיים זלמן ע"ה; אברהם אבא בן רחל, נכד ר' נחמן טולטשינער; שמואל עקיבא בן חנה היטא, זה הסטעלמאך; נחמן בן שיינדיל, זה אחיו של נחום סנדלר ע"ה. ומכבר בבית בבית האסורים עוד ארבעה: הגאון ר' אברהם אלי' בן נחמה ויכנה; דוב בעריש בן שרה; חיים יהודא בן רבקה מכארקאוו; אלי' בן שרה; ועוד אחד שמו אברהם... "ז"ר ניסן, י"ב למטמונים, שנת חיש ישע לפ"ק [=תרצ"ז] ורשה. נדפס בספר 'רינת ציון', מכתב כ"ה)

"הילדים של ר' בן ציון חולים מאוד"

מכתב נוסף שנשלח מתוככי בריה"מ, המספר על המצב באומן, נכתב בידי ר' נתן ב"ר אברהם שטרנהארץ ממוסקבה, בפרשת אמור (=תחילת אייר תרצ"ז), גם הוא כתוב בשפת סתרים (בתרגום ללשה"ק):

"...חברים טובים ונלבבים, הילדים של ר' בן ציון חולים מאוד, הם בבית חולים עם חום גבוה. שה' יתברך ירחם עליהם"

הוא מזכיר בראשי תיבות כמה 'חולים' (=עצורים) שנוספו: "ז.מ. גם כן כאן, מחמת החולי, ומ.מ. גם כן בבית החולים... ומתפלל: 'שה' יתברך ישיבם לחיים ושאנחנו לא נחלה ח"ו. 27 נשפטו לשלחם על חמשה שנים" (כפי שאנו יודעים היום, שמועה זו לא היתה נכונה). הוא מוסיף: "פנחס בן ר' געצי ע"ה הבריא", בכך רומז כי ר' פנחס יושע ליובאוונע, בן החסיד רבי געצי זצ"ל, שהיה אף הוא בין העצורים, שוחרר. והוא מסיים בידיעה קצרה וכאובה: "והציון סגור ומסוגר. תפילה" (המכתב נדפס בסוף הספר 'רינת ציון')

הרב אהרן חזן מספר

הרב אהרן חזן למד בימי נעוריו בישיבה בזוועהל, ולימים היה מראשי המחתרת היהודית בטשקנט. את חסידי ברסלב מוסרי הנפש הכיר מקרוב, והוא מספר עליהם בספרו 'המאבק והניצחון':

"כשהחל מסע דיכוי הדת מצד הקומוניסטים וכל ה'חדרים' נסגרו בזה אחר זה, חששו המלמדים להמשיך ללמד את הילדים, כי אנשי הייבסקציה הכירו היטב כל אחד מהם. הצדיק רבי שלומקה מזויהל החליט למסור את נפשו להצלת החינוך

בעת חקירתו החזיק ספר מספרי רבם מוהר"ן ונתקל בכתוב בו שהמוסר את חברו עונשו גדול עד מאוד, לפי עדותו של החסיד, נראו לו אז הדברים כדברי נבואה המכוונים אליו ברגע זה, ורק הודות לזה אזר כוח לעמוד בלחץ החקירה ולא להכשיל את חברו

מהיחידים שחזרו, ר' נפתלי דובינסקי, אומן ר"ה תש"ן (ארכיון ר' נתן אנשין)

אלא בקשר לפעילות אנטי-מהפכנית ונגד המדינה, כפי שאתה עצמך העלית כאפשרות במכתבך, ואני בטוח שיתברר כי אכן זו הסיבה".

אנ"ש בפולין נרעשים

עם היוודעו על מאסר אנ"ש, שיגר ר' אליהו חיים רוזין מכתב לוורשה שבפולין, אל רבי יצחק ברייטר, בו מסר לו את הידיעה הקשה, בצירוף רשימת העצורים ושמות אמותיהם, על מנת שאנ"ש יעתירו בעדם.

את המכתב קיבל רבי יצחק בעיצומו של חול המועד פסח, הוא נחרד למקרא הדברים ובשל דחיפות הענין הביא את המכתב לבית החסידים והקריאו ברבים. כל אנ"ש נבהלו מהידיעות והתעוררו לתפילה.

במכתבו מספר רבי יצחק ברייטר על כך, ומוסיף מילים נוראות שמעין נבואה נזרקה בהן, על העתיד להתרגש על יהדות אירופה כולה ובכללה אנ"ש בפולין ובאוקראינה: "חבל, חבל, חבל, מה עושין, אם בארזים... ה' הושיעה אמן" (מכתב מיום כ"ה ניסן תרצ"ט, נדפס לאחרונה ב'שארית יצחק' במהדורה החדשה)

אף ר' אהרן לייב ציגלמן מוורשה כותב:

"...בחול המועד פסח הביא ר' יצחק ברייטער מכתב לביהמ"ד מר' אלי' חיים ראזען מירושלים, אשר

מי יבוא בסוד הרוגי מלכות! עדויות מכלי ראשון

ברציף... אבי שהיה זריז, נשא את רגליו ונמלט במהירות מהמקום. דודי ר' ברוך ניסה גם הוא לברוח, אבל הם, ימח שם, רצו אחריו, תפסו אותו ולקחוהו למעצר."

עם גילוי המסמכים המרטיטים, מתברר כי בתיק המעצר של ר' מת'עס מופיע: נעצר ב- 10 בלויט 1938, לאמור: ט' אדר א' תרצ"ח. ובתיק של ר' ברוך: נעצר ב- 30 בקרזין 1938 = כ"ז אדר ב'. כלומר, כעבור למעלה מחודש.

הרבנית סיפרה פעמים רבות על הפעם האחרונה בה ראתה את דודה הקדוש רבי ברוך גע'ציס הי"ד: "כשהלכתי בערב פסח להכין שמן לכל ימי החג, עברתי ליד הכלא, שם הבחנתי במכונית חונה, ואז נגלה לעיני מראה נורא; שוטרים מצווים על דודי לעלות למכונית, הוא אינו יכול מפאת חולשתו, והם מכים בו בקת הרובה. באותו רגע התחלתי לצעוק בקול לא לי: 'זה הדוד שלי! אל תכו אותו!', אבל הרחיקו אותי מהמקום."

כעת מתברר, כי אכן היה זה בין מעצרו של רבי ברוך, בכ"ז אדר ב', לבין הריגתו על קידוש השם, בג' באייר.

פרט מופלא, שיש בו אולי כדי לרמוז עד כמה איננו מבינים בסוד קדושי עליון הרוגי מלכות:

הרבנית גלבך מספרת כי אביה, שהצליח לברוח מידי הרשעים, נדד עם משפחתו עד לפרבר של סטאלינגרד, שם הסתלק לעולמו מרעב, כשהוא מצווה בישוב הדעת נדיר על זוגתו כיצד להתעסק בקבורתו. הוא הוסיף וביקש ממנה שבעת פטירתו תסתכל על הלוח הלועזי ותרום את התאריך וכך יידעו את תאריך פטירתו בלוח היהודי. "היה חשוב לו שנשמור את יום הפטירה שלו, וכך אמנם יש לנו את היארצייט. הוא דיבר עד רגעיו האחרונים. לאחר מכן עצם את עיניו והשיב את נשמתו לבוראו."

למרבה הפלא, יום הסתלקותו של אביה רבי אברהם דז'ארגובסקי הוא ג' באייר תש"ה, אותו יום בדיוק בו הוצא להורג גיסו הקדוש רבי ברוך גע'ציס, שבע שנים קודם לכן, כפי המופיע בתיקו: "פסק הדין נגד רוזנבלום ברוך ליבוביץ' בוצע ב- 4 בטרוין 1938 = ג' אייר תרצ"ח."

אולי אפשר לראות בזה רמז שמיימי, כי אין לנו שום שמץ השגה בהריגת הקדושים, שהרי ר' ברוך וגיסו ר' אברהם ברחו מאומן ואח"כ חזרו, ר' ברוך נתפס, ור' אברהם הצליח לברוח, אך מכיון שהיה באותה גזרה, עלה למרום כעבור שנים ספורות באותו תאריך בדיוק.

"זַפְרָם אֶלְקִינוּ לְטוֹבָה עִם שְׁאָר צְדִיקֵי עוֹלָם. וְיִנְקוּם לְעֵינֵינוּ נְקֻמַת דָּם עֲבָדֶיךָ הַשְּׁפוּג"

פעמים רבות שמענו מפי הרבנית שרה גלבך תחי', ילידת אומן, פרטים האצורים בזיכרונה על פרשיית מאסרם של הקדושים (ראה אבקשה אייר תשע"ח, ור"ה תש"פ). מפעים לראות כיצד כל הפרטים המסופרים מפייה, תואמים להפליא לכל העולה מתוך המסמכים שהתגלו.

כך למשל, היא מספרת כי העצור הראשון היה ר' נפתלי דובינסקי לאחר ששכנע בחור צעיר לא ללכת למפעל בשבת, מה שמתאשר מן המסמכים, בהם מופיע תאריך המעצר שלו מוקדם מבין יתר חבריו: כ"ב טבת. ובתיק שלו נרשם: "היה חבר פעיל וחסידי הכת הדתית האנטי-סובייטית "חסידי ברצלב" וניהל פעילות אנטי-סובייטית. בהוראת הכת, שכנע את הנוער היהודי ברוח דתית ואנטי-סובייטית ומשך אותם לכת חסידי ברצלב."

על מאסר דודה הקדוש רבי מת'עס (מתתיהו) בז'עסקי, מספרת הרבנית גלבך: "מדי ערב, היה דודי ר' מת'עס הולך להתבודדות בגן סופיה. כדי שלא להסתבך עם השלטונות, נטל עמו את בתו יהודית ואף אני התלוויתי אליהם. הוא תמיד אמר שאם ישאלו אותי לאן אנו הולכים, אענה שאני סובלת מאסטמה ודודי לוקח אותי לשאוף אוויר צח. בגן סופיה, בפנים, היה עץ גדול, לידו ר' מת'עס נעמד והתבודד, בעוד אנחנו ניצבות ממרחק.

"בלילה בו נעצר, לפני שחזרנו הביתה, הוא אמר לי שאשתה מים מהברזייה בגן סופיה, למרות שמעולם לא אמר לי זאת. וכשעניתי שאינני צמאה, אמר לי 'שתי, זה עוד יעמוד לך'."

"כשחזרנו העירה, הוא הלך להתפלל מעריב אצל בערלה ברסלבר (ר' דוב הכהן לינדוואסר, מאנ"ש בפולין שהתגורר באומן, אף הוא מהקדושים שנאסרו הי"ד), שבמרתף ביתו התקיימו מנייני תפילה מאז שהקלוז' נסגר.

"חלף זמן מה, ולפתע הפרו את השקט דפיקות בדלת ביתנו. יהודית עמדה שם חיוורת כסיד ומבוהלת עד אימה, 'לקחו את אבא...'

"באותו לילה לקחו גם את יענקלה זיטומיר וברוך - בחור זקן. שלושתם נלקחו לבית הסוהר באומן.

"כשנודע לאבא (ר' אברהם דז'ארגובסקי) ולדודי ר' ברוך גע'ציס על המעצרים, הם החליטו מיד לברוח. ללא שהיות נמלטו לקרימנטשוק, שם התגוררה אחותי ריסל (אשת ר' נחמן קנלסקי-רוסישער). כעבור למעלה מחודש, משסברו כי העניינים נרגעו, חזרו ברכבת לאומן, אך בדתם גילו שוטרים ממתנים להם

היהודי וארגן בביתו 'חדר' שלמדו בו כשלושים ילדים, רובם יתומים. בין הילדים האלה היו ארבעה נערים מבלוצ'רקוב - נפתלי, יוסף, צבי ויצחק, שאבותיהם נרצחו בידי פטלורה וכונופיותיו. היו שם גם שני אחים יתומים מברזדיב, ששמותיהם יעקב ומשה.

"בתרפ"ו הלכו הרדיפות וגברו. רבי שלומקה נסע לארץ ישראל עם רעייתו ועם הגדול שבנכדיו. בנו של האדמו"ר ומשפחתו נשארו ברוסיה. התלמידים שלמדו בביתו של האדמו"ר נשארו כצאן ללא רועה. בגלל דבקותם בדרך התורה, הם לא רצו ללכת לבתי הספר הממשלתיים. הם תרו אחר מקום שבו יוכלו לחיות כיהודים שומרי מצוות. כמה מהם שמעו שבאומן שעל יד קייב, מקום קבורתו של הרבי מברסלב, קיים יישוב של חסידי ברסלב. חסידים אלה היו מרוכזים בשני רחובות. הם לא הושפעו מן הרוחות החדשות; ילדיהם לא הלכו לבתי הספר הרוסיים, ובאופן כללי הם הצליחו, איכשהו, להמשיך לחיות על פי המסורת היהודית.

"שלושה מבין ששת היתומים הנזכרים לעיל, הלכו לאומן ונשארו שם עד שהחלה תכנית השיתופיות בשנת תרפ"ט-ת"צ. מבין השלושה, נפתלי התגורר מאוחר יותר בירושלים, ויוסף נשאר בחרקוב - שניהם יהודים חסידיים". (המאבק והניצחון, עמ' 31. 'נפתלי' הוא החסיד ר' נפתלי דובינסקי זצ"ל)

מהתעלמות לרדיפה אכזרית

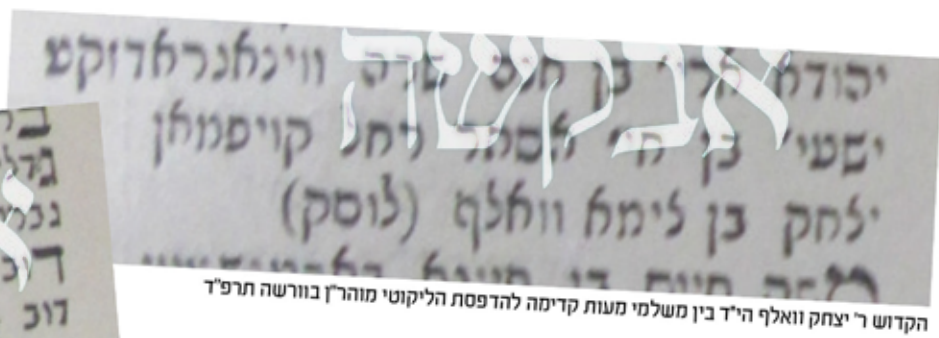
בהמשך ספרו, מספר הרב חזן על הצרה שפקדה את אנ"ש באומן:

"ככל שהימים חלפו, שמענו יותר ויותר דיווחים על טרור נגד יהודים דתיים בכל רחבי רוסיה. באומן התקיימה קהילה יהודית גדולה של חסידי ברסלב, שהשלטונות - באופן בלתי מובן - לא הטרידו במשך כל השנים הללו. אכן, אם אנשי המשטרה היו נתקלים ביהודי מתהלך לבדו בשדות, כשהוא שקוע בהתבוננות רוחנית, היו עוזבים אותו לנפשו מיד כשאמר שהוא חסיד ברסלב.

"חסידי אלה היו עטורי פיאות ולבושים בלבוש חסידי. הם אף פעם לא שלחו את ילדיהם לבתי הספר הממשלתיים, וקיימו את כל המסגרות הנחוצות לחיי קהילה דתית. אולם עתה, גם שעתם הגיעה.

הקהילות הדתיות המעטות

"בשנת תרצ"ח, מינה סטאלין את ייזוב לשר הפנים (היינו ראש ה-נ.ק.וו.ד.) והטיל עליו את התפקיד לעקור מן השורש את

הקדוש ר' יצחק וואלף הי"ד בין משלמי מעות קדימה להדפסת הליקוטי מוהר"ן בורשה תרפ"ד

הקדוש ר' גדליה ספיר בין משלמי מעות קדימה להדפסת הליקוטי מוהר"ן בורשה תרפ"ד

- יתר האסירים
- כולם נשלחו
- למחנות
- סגורים אשר
- בסיביר
- הרחוקה,
- שם מצאו
- את קברם,
- קבר קדושים
- וטהורים,
- רק שלושה
- מהם חזרו
- חיים משם,
- אחד מאלה
- השלושה
- זכה להגיע
- לארץ ישראל,
- זהו ר' נחמן
- שטראקס
- המפורסם

כל הטרוצקיסטים וה'קונטרה-רבולוציונרים' (אנטי מהפכנים) למיניהם. ייזוב רדף במיוחד את הקהילות היהודיות המעטות שעדיין נותרו דתיות, בתירוץ שפעולותיהן הן קונטרה-רבולוציונריות.

"כל הרבנים שהיו רשומים כרבנים, הושלכו לכלא כ'מרגלים', מכיוון שב'דמוקרטיה' הסובייטית לא ניתן היה לאסור אדם על היותו רב. הם גם אסרו את חסידי חב"ד וברסלב על שהם מלמדים תורה, למרות העובדה שרק חסידים מעטים ואמיצי-לב במיוחד עשו מאמץ ללמד תורה, וגם אלה, עשו זאת רק בממדים צנועים ביותר.

"לבתי הכלא הובאו גם בעלי מקצועות חופשיים, מכל סוג, אפילו מפקדי צבא ואנשים שהקדישו נתח הגון מחייהם להילחם למען האידיאל הקומוניסטי. באופן רשמי, גזר-הדין היה עשר שנים בכלא, ללא רשות להתקשר עם משפחותיהם. אך לאמיתו של דבר, הם נרצחו בבתי הכלא ובמחנות ועקבותיהם לא נודעו עוד.

"בחסדי ההשגחה העליונה, רבי לוי יצחק בנדר וחברו רבי אלי' חיים רויזן, נאסרו שנתיים קודם לכן, באשמת הפצת תעמולה דתית. וכך, באופן בלתי צפוי, ניצלו ממוות בתקופת הטיהורים של ייזוב.

"...אך הם לא העזו לחזור לאומן, וכך יצא שהם נעדרו מבינתם בימי הטיהורים הגדולים. הרב בנדר למד לדעת על גורלה המר של קהילת אומן משני אנשים ששרדו ממנה, אחד היה סנדלר במקצועו, ועוד אחד שגם הוא עסק במקצוע "פרולטרי", מה שהכשיר אותם אפילו בעיני ה-נ.ק.ו.ד.

"הסנדלר היה ר' נחמן שטרקס, ששנים לאחר מכן, התפרסם כסבו של יוס'ה שוכמכר. ממשכורתו הזעומה הוא תמך בחסידים רעבים, למרות הסיכון שיואשם בתמיכה בקונטרה-רבולוציונרים, שדינה מוות.

הקדוש ר' יעקב מזיטומיר הי"ד

"שני הניצולים היחידים מאומן דיווחו כי ר' יעקב קאופמן (=ר' יעקב ז'יטומירער), אחד מנכבדי הקהילה הברסלבית, עונה קשות בניסיון לחלץ ממנו חתימה על הצהרה שקבוצת חסידי ברסלב כולה, עסקה בקונספירציה נגד הממשלה. כמוכן שעמד בסירובו לחתום על כל דבר שייסבך את רעיו האהובים. מעניו הורידו אותו לתוך מרתף קר כקרח למשך כמה ימים, עד שרגליו הפכו לגוש קפוא. אין פלא שזיהום פשה בהן והם קטעו אותן להשאירו בחיים, כדי להמשיך לענותו עד שייכנע לדרישתם.

"ר' יעקב קאופמן לא שרד את מבחן הייסורים. הוא עזב את העולם הזה צדיק וקדוש, בדיוק כשם שחי בו. סיפרו עליו שכאשר קרובים מחול'ל היו שולחים לו כסף, היה מחלק אותו לנצרכים. עוד סיפרו, כי ביום שישי מושלג אחד, אחר-הצהרים, הוא נזדמן ללוויה של אישה שמתה ברעב ועמדו לקברה ללא תכריכים. מבלי להתחשב במזג האוויר המקפיא, הוא פשט את חולצתו הנקייה שלבש כבר לכבוד שבת, ומסר אותה למלווים, כדי שהאישה תוכל להיקבר בתכריכים בהתאם למנהג". (שם, עמ' 87)

השרידים

מבין כל אותם עשרות מאנ"ש שנועצו בתרח"צ, ידוע רק על שלושה ששבו בחיים לאחר שריצו מאסר ממושך בסיביר, וזכו לעלות לארץ הקודש: ר' נפתלי דובינסקי, ר' נחמן שטראקס ור' חיים אייזנברג - הוא ר' חיים פולנאה'ר.

ר' חיים פולנאה'ר דאג לענייני הכשרות באומן, מדי

תצלום ישן של אומן, מבט על העיר מכיוון מגדל כיבוי אש

יום עומד היה יחד עם בניו במשך שעות בחליבת הבהמות, ואת החלב הכשר היה מוכר לאנ"ש.

כה סיפר החסיד רבי לוי יצחק בנדר, והוסיף, כי הרב שלום מלמד, רבה של אומן, שנמנה על חסידות סקווירא הידועה בהתנגדותה העזה לברסלב, היה אומר "איך אוכל לחלוק על חסידי ברסלב? חתיכת בשר - אפשר להשיג רק אצלם, כוס חלב - רק אצלם, מצות בפסח, מקווה - הכל רק אצלם, איך אחלוק עליהם?!"

ורבי אליהו חיים רוזין סיפר, שבשנים מוקדמות יותר כשנקרא הרב מלמד פעם לבדוק את המקווה שבנו אנ"ש סמוך לקלויז ולהכשירו, לא רצה הרב לעבור דרך מבוא הקלויז, ופתחו לו את שער החצר כדי שיוכל לבוא משם. אולם מאוחר יותר, כשהחלו רדיפות הקומוניסטים, נהפכה דעתו לגמרי על חסידי ברסלב ופעם בליל ב' דראש השנה בא להתפלל בברסלב קלויז, הוא רצה גם ללמוד בליקוטי מוהר"ן אך התיירא מתגובות בני קהילתו, נתן אפוא לר' משה שמואל ללמוד, והקשיב ללימודו.

כשנודע אחר כך לרעיו המתנגדים כי התפלל עם הברסלב, התפלאו מאוד ושאלוהו מה זה ועל מה זה? השיבם: "אני הנני רב, ואיני יודע דבר מלבד 'נגלה', היינו מה שאני רואה בעיניי: מי בא לשאול שאלת בשר וחלב? ברסלב. שחיטה? ברסלב. ענייני טהרה? ברסלב. מי מוסרים נפשם לשכור מלמדים לבניהם? ברסלב!"

ופעם שילם רבי שלום מלמד למנין מאנ"ש שילכו לציון רבינו ויאמרו שם תיקון הכללי עבורו, כשנודע הדבר למתנגדים שאלוהו האם נכונה השמועה, השיב להם: "לא אמרתי להם ללכת לציון, אלא לומר תהילים עבורי." (רבי אליהו חיים רוזין זצ"ל)

ר' חיים פולנאהר זכה לעלות לארץ ישראל, דר תקופה בפרדס חנה, והיה מגיע מדי שנה לקיבוץ בראש השנה בירושלים. השתדל בהדפסת קונטרס בו לוקטו מאמרי חז"ל על הזהירות בשמירת זמן קריאת-שמע ותפילה. בערב ימי התגורר במושב זקנים בשכונת 'תלפיות' בירושלים. הלך לעולמו בשנת תשכ"א. (טעם זקנים גיליון פ"א, וגיליון פ"ח)

גם אלו השלושה מאנ"ש שהוגלו לסיביר ושרדו, לא ידעו מה עלה בגורל חבריהם, וכסבורים היו שאף הם, כמותם, נשלחו לסיביר.

התיקים נפתחים

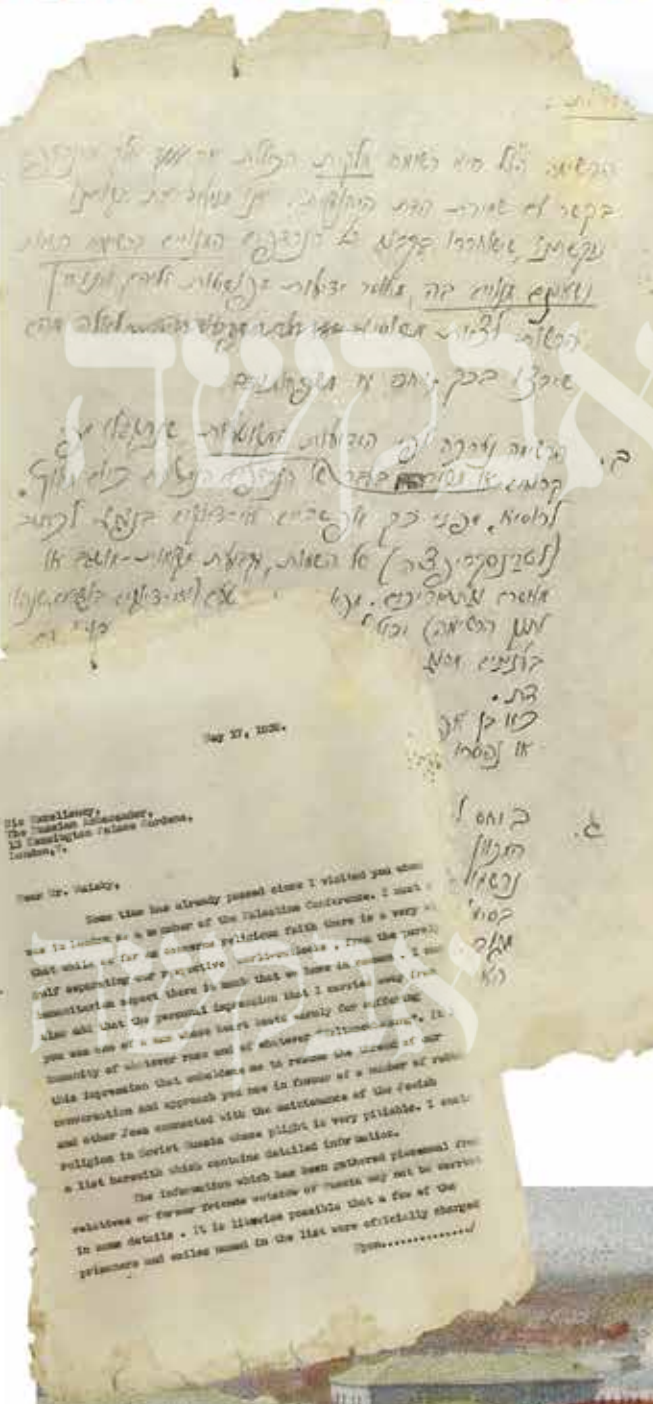
עלה ברצונו יתברך, ולאחר שנים רבות של חיפושים מאומצים, בניסיון לברר היכן ומתי נסתלקו אותם קדושים, האבק מנוער לראשונה מעל מסמכי תיקי החקירה של הקדושים, והתמונה הופכת פתאום לברורה מתמיד, עד כאב.

ברגע בו הגיעו המסמכים לידינו, צמרמורת אחזתנו, דמעות הופיעו בעינינו, למקרא השורות הנוראות. גדולת נפשם של הקדושים התגלתה לפתע באור חדש.

במסמכים מופיעים פרטים מצמררים: סיבת המעצר והאישום: הפעיל חיידר לילדים, הפעיל בית כנסת/מקווה במרתף ביתו, השתייך לקהילה

מכתבו המתורגם של הרב הרצוג לשגריר הסובייטי

נתן הנחיות לבני הקהילה לנהל פעילות אנטי-מפכנית, קיים אספות בלתי חוקיות, בהן נתן הוראות ומשימות לבצע פעילות אנטי-סובייטית לאחר סגירת בית הכנסת נתן את דירתו עבור שימוש הקהילה, שם גם בנה "מזקחה"

במסמכים ציון, כי החסידים הואשמו לפי הסעיפים: 54-10 - תעמולה והתססה אנטי-סובייטיים; 54-11 - השתתפות בארגון אנטי-מהפכני.

ב' וג' באייר - ימי הריגת הקדושים הי"ד

כפי שעולה מהמסמכים, גם אם ניסה השגריר הסובייטי מייסקי לפעול לשחרור החסידים, היה זה כבר לאחר עלייתם בקדושה ובטהרה השמימה.

הם הוצאו להורג על פי גזר דין של 'טרויקה' (תרגום: שלישיה) - הרכב חוק-משפטי של קצין ושני שוטרים וכדומה. עוד אחת מהמצאות השלטון הסובייטי האכזר, בשנות הרדיפות (תרצ"ז-תרצ"ח), ה'טריוקת' החליפו את בתי המשפט, כדי לזרז את 'פסקי הדין'. באוקראינה כמעט כל פסקי הדין של הטריוקות היו עונש מוות. לאחר גזר הדין, היה הפרוטוקול עובר לידי צוות שהוציאו לפועל. הזמנים והמקומות של ביצוע גזרי דין מוות הצטוו להתקיים בסתר.

הכל נרשם על ידי אותם ארורים לפרוטרוט, ממסמכי ה'תיקים הפליים' של חבורת אנ"ש, עולה כי כולם, מלבד ארבעה שגורשו למחנות עבודה, נשפטו למוות באותו יום: י"ב ניסן תרח"צ, והוצאו להורג תקופה קצרה לאחר מאסרם, בתאריכים 3-4 ב-ט'רין 1938 (= טרוין הוא חודש מאי בשמו האוקראיני).

לפי הלוח היהודי, יוצא יום הסתלקותם למרומים בימים ב' וג' באייר תרח"צ.

בכל מסמכי הקדושים, ישנה הוספה על ידי הארכיון:

"[שמו] טוהר בתאריך 31 בסרפין 1989 [=ל' באב תשמ"ט] במסגרת סעיף 1 לצו הנשיאות של הסובייט העליון של ברית המועצות מ-16 בסיון 1989 [=ל' בשבט תשמ"ט]: על צעדים נוספים להשבת הצדק לקרבנות הדיכוי שהתרחש בשנות ה-40-30 ותחילת שנות ה-50."

זהו מושג ששמו 'רֶבִּילִיטַצְיָה' - טיהור שם. לאמור: בתשמ"ט, עם נפילת הקומוניזם, 'טוהר' שמם של קרבנות הדיכוי מתקופת סטאלין ימ"ש.

יצוין, כי הטרגדיה שאירעה לאנ"ש היתה כה מפורסמת, שבספר האוקראיני "טוהרו על ידי ההיסטוריה", נכתב: "לא רק אנשי דת [=נוצרים] אורתודוקסים, אלא גם מאמינים מזרמים אחרים הצטרפו למערבולת הדיכאונית. במיוחד ספגו חסידי אומן גורל טרגי". (כרך 1 עמ' 25)

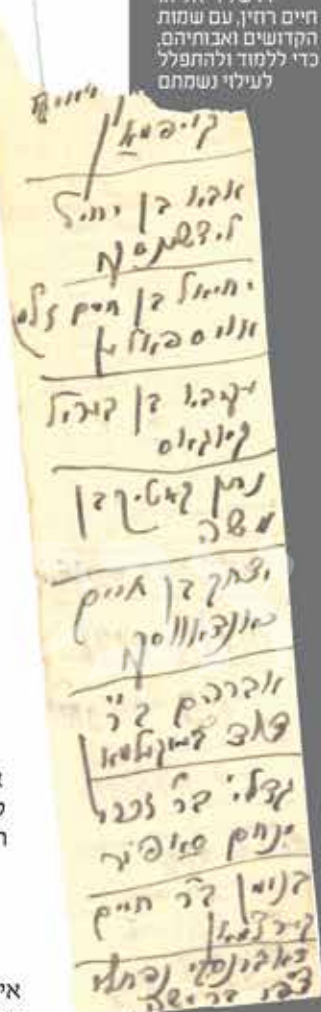
היו ממש מלאכים

אי אפשר שלא להיזכר במילותיו המרטיטות של החסיד הנלהב רבי הירש לייב ליפל

והחברים שלי שנעלמו על ידי מלכות הרשע, ששלחו אותם לסיביר, היו ממש מלאכים, שומרי הברית, והתפללו במסירות נפש בכל יום כמה שעות בקולות, ובדביקות גדול, במתיקות ממש, תפילה בכוח

אחת הפתקאות בכתב ידו של ר' אליהו חיים רחין עם שמות הקדושים ואבותיהם, כדי ללמוד ולהתפלל לעילוי נשמתם

אנטי-סובייטית בשם 'ברצלב', קיים תעמולה בעד הגירה לפלשתינה (ארץ ישראל), ועוד.

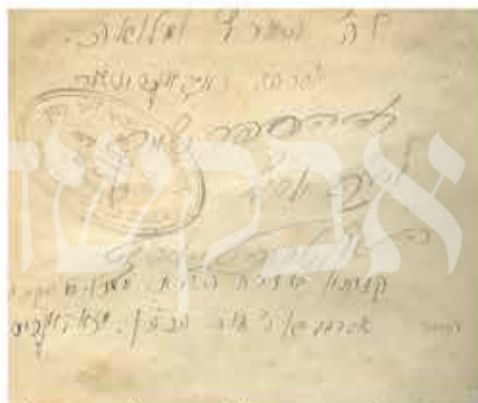
בין ההאשמות בהן הואשמו אנ"ש: "התקיים על חשבון 'עזרה' מחו"ל, כשהמילה עזרה כתובה במירכאות כפולות, שכן הקומוניסטים שטפו את מוחות האזרחים כאילו רוסיה היא גן-עדן כלכלי של 'שוויון זכויות', ולפיכך מי שנתמך על ידי כספים מחו"ל, הרי הוא 'בוגד במולדת'."

עלה ארצה תקופה קצרה קודם לכן וניצל בנס. ר' הירש לייב ליפל בכוחל (אוסף ברנר)

73. ГУРВИН, Моше-Бер - Дерезово
74. СИДОРОВСКИЙ, Моисей - Умча
75. ШAPIPO, Элизавра /Kavary/, Белая Церковь
76. РЕЗНИК, Бер - Халич
77. ДУДИНСКИЙ, Нафтали - Умань
78. БРЕЗОВИИ, Натан - Умань
79. ЛИНДБАСЕР, Берко - Умань
80. БОДОВО, Халич - Умань
81. ПЕРЛАН, Нахман - Умань
82. РОЗЕНФЕЛД, Борух - Умань
83. ЛЕВИН, Коше-Арун - Умань
84. АЙЗЕНБЕРГ, Халич - Умань
85. САЛЕНБАУМ, Коше - Умань
86. КЕРИЦАН, Генцман - Умань
87. ПЕРЦИЕР, Лейб - Умань
88. КУИЦАН, Яков - Умань
89. ОВПОЛИН, Вхиль - Умань
90. ЛЕВИНСКИЙ, Аба - Умань
91. СТРИЛЕВСКИЙ, Израиль - Умань
92. ВОЛЬФ, Ицхок /Исаак/ - Умань
93. ГОЛУБ, Лейб - Умань
94. ШТРАНС, Нахман - Умань
95. ГАЙТЕНМАН, Абрам - Умань
96. САДОР, Гедалья - Умань
97. ХАНДЛОВСКИЙ, Ицхок /Исаак/ - Умань
98. КОМЕЛОВИИ, Емудель - Умань - арест. в 1939 г.

רשימת העצורים שהגיש הרב הרצון לשגריר מייסקי, ממס' 77 ועד 98 אלו הם שמות אנ"ש באומן

מחברת איליש שנאסרו. גורש לקזחסטאן ולא ידוע מה עלה בגורלו

ז"ל, מבני החבורה הקדושה באומן, שבנסי ההשגחה זכה לצאת מבריה"מ ולעלות ארצה שנים אחדות קודם לכן ולהיצל מידי הארורים:

"והחברים שלי שנעלמו על ידי מלכות הרשע, ששלחו אותם לסיביר, היו ממש מלאכים, שומרי הברית, והתפללו במסירות נפש בכל יום כמה שעות בקולות ובדבוקות גדול, במתיקות ממש, תפילה בכוח" (תמימי דרך, מכתב נ"א)

העיניים החולפות על פני השורות מצטעפות בדמעות. בתיק של רבי מתתיהו הכהן - ר' מת'עס - מופיע: "משנת 1916 [=תרע"ו] היה אחד הפעילים בקהילת "חסידי ברצלב", היה חבר בהנהגה של הקהילה, השתתף בפעילות הוועדה הבלתי חוקית "עזרה", שמר על קשר

סובייטית. משנת 1935 [=תרצ"ה] ועד לאחורונה, בראש "ההנהגה האידיאולוגית של הקהילה". נתן הנחיות לבני הקהילה לנהל פעילות אנטי-מהפכנית, קיים אספות בלתי חוקיות, בהן נתן הוראות ומשימות לבצע פעילות אנטי-סובייטית. לאחר סגירת בית הכנסת נתן את דירתו עבור שימוש הקהילה, שם גם בנה "מקווה".

ונהגה התיק של רבי נפתלי דובינסקי, שניצל בחסדי הבורא מידי הארורים וזכה לעלות לארץ הקודש:

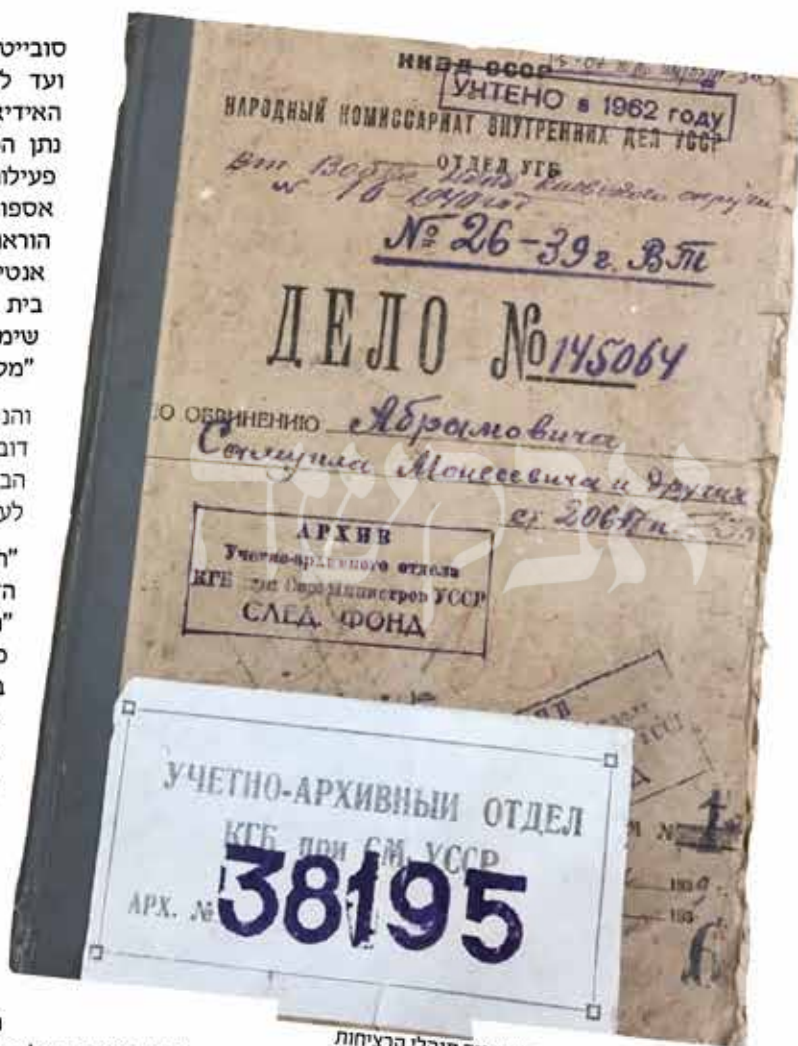
"היה חבר פעיל וחסידי הכת הדתית האנטי-סובייטית "חסידי ברצלב" וניהל פעילות אנטי-סובייטית. בהוראת הכת, שכנע את הנוער היהודי ברוח דתית ואנטי-סובייטית ומשך אותם לכת חסידי ברצלב...

"החלטת המועצה המיוחדת שתחת המשדך הממשלתי לענייני פנים של ברית המועצות, מ-5 בז'ובטין 1938 [='] בתשרי, יום הכיפורים-תרצ"ט) דובינסקי נפתלה-

גרש מושוקוביץ' על פעילות אנטי-סובייטית, נשלח למחנה עבודה וחינוך מחדש לתקופה של שמונה שנים. לרצות את גזר הדין, נשלח לאוסולטביר".

תוכן התיקים של עשרות הקדושים - בספר 'שלהבת בכפור' - פרקי מסירות נפש על חסידי ברסלב ברוסיה הקומוניסטית, המצפה לראות אור בקרוב, ברצות ה' יתברך.

תודות לעסקן הנמרץ ר' שמעון בוסקילה הי"ו, למשפחת רחין, לר' ישראל מאיר י. גוויץ הי"ו.

המחסלים חוסלו. תיק האישום נגד מנהלי הרציחות בטיהורים הגדולים באומן, כנהוג ברוסיה הסובייטית

ארגוני עם ההנהלה מחו"ל, ביצע בין האוכלוסייה היהודית תעמולה אנטי-סובייטית נגד המשטר הקיים, נגד שליחת ילדים לבתי ספר סובייטיים, וחינוך ברוח הדתית, תוך שבחים ואידיאליזציה של חיים מעבר לגבול".

ובתיק של רבי ברוך געצ'יס:

"אחד המנהיגים הפעילים של הקהילה האנטי-

להשתתפות בזכות הוצאת הספר והנצחת הקדושים: 053-3108661

קדושה

רעב
זאגט
מען

מפילים ומקיימים
בנין קבע לשיבה הקדושה
מתיבתא
דחסידי ברסלב

בנינים מתיבתא

פארן
רעבון
זאגט
מען
מתיבתא
דחסידי ברסלב

מפילים ומקיימים
בנין קבע לשיבה הקדושה
מתיבתא
דחסידי ברסלב

עשרת הדיברות

להיות יהודי בשר, א ערליכער יוד – אז הייתה שאיפתו של כל ברסלב'ר חסיד מאז ומקדם. כמיהה זו ניכרת הייתה על כל הליכותיהם ואורחותיהם של ססידי ברסלב מן הדור הקודם, אשר ספוגים היו ב"ראת שמים עד כלות ולא הילכו בגדולות ובגפלאות, בהשימם לנגד עיניהם את הכלל שטבע ותבע רבינו הק"י: "עקר היהדות הוא בפשיטות ובתמימות גמור, בלי שום חכמות, כמבאר אצלנו פבר פמה פעמים" (ליקוטי מוהר"ן תנינא תורה קד).

אור הגזר והאז

ינקותא כלילא דורדא... כמה הורים רוצים שבניהם ישבו וילמדו בישיבה על התורה ועל העבודה, בראש נקי מכל טרדות ודאגות עולם הזה, בין חומות הישיבה אין זה סוד, הדור שלנו דור המבול של כפירות ואפיקורסות כפי שהתנבא רבינו ז"ל על ימי טרם ביאת המשיח עליו אמרו רבותינו הק' ייתי ולא אחמיניה, ובתוך כל אלה יושבת לה לבטח לשם ולתפארת הישיבה הרמה מתיבתא ברסלב בירושלים עיר הקודש עם למעלה ממאה בחורים היושבים והוגים בתורה מתוך הדחק ושופכים ליבם בתפילה ומתעלים בעבודה ובכך משמשים מודל ודוגמה לכל בחור ברסלבאי, למרחוק נודע

שמה כבית היוצר להוציא גידולים רבים וטובים אשר מפארים את כותל המזרח של ברסלב, וכפי שהתבטא לא אחת נשיא הישיבה החסיד רבי שמעון שפירא שליט"א כי כאשר שואלים בשידוכים ושומעים שזה בחור ממתיתתא לא שואלים עוד - בבחינת 'אין בודקים מן המזבח ולמעלה', המבט על בחור במתיבתא זה מבט אחר לגמרי. כולם שואלים: מה ייחודה של הישיבה? במה זכתה לפופולאריות כזאת במיעוט שנות קיומה?

ייסוד הישיבה

הישיבה נוסדה בידי הרה"ח ר' אברהם נתן אנשין שליט"א לבקשת ותחנוני ההורים בראש חודש אלול תשס"ט, כאשר בדירה שכורה בשכונת בית ישראל הסתופפו להם 17 בחורים שנפשמ

**לא אחת שומעים מהורי
התלמידים על בגיהם
שלא הולכים לישון עד
שיסיימו לחם חוקם עבודת
ההתבודדות הן ביומי דפגרא
ימי בין הזמנים או כל שניוי
בסדר יומם ואף שנים שיעברו
אחרי החתונה לא נשכח מהם
תורתם ועבודתם שקיבלו
בלמדם בישיבה ולא לחינם
גיהנים הם בישוב הדעת
מיוחד גם בזמנים הקשים,
הלא רבינו ז"ל לימדנו כזאת,
שעל ידי ההתבודדות אונים
לישוב הדעת וכך אפילו
בעת ביאת המשיח לא יהיו
פליטים ומבולבלים.**

רצונו.

הכנס עורר גלים והפך לאחד הסימנים
המאפיינים את הישיבה, כאשר בישיבה
מתקיים כנס בנושא מדי שנה וישיבות ברסלב
נוספות החלו גם הם ללכת בעקבותיהם, כך
יושבים הבחורים בכנס ומאזינים בשקיקה
לדברי חשובי אנ"ש ורבני הישיבה, לאחריו
חותמים על כתב התקשרות לרבינו הקדוש
ומיד למעשה, יוצאים להתבודד ביער העבות
סמוך לקבר שמואל הנביא אשר לשם נוסעים
מדי שבוע בלילי שישי להתבודד מחוץ
לישוב...

תקופה לאחר הכינוס מוציאים הבחורים
קונטרס מאמרים מפרי עיטם בחיזוק עבודת
ההתבודדות בשמו ניקב: " ומקבלין דין מן
דין"...

עבודת ההתבודדות מסמלת את סדר
יומו של בחור ב'מתיתבא', כאשר את דרכי
ההתבודדות מקנים לו רבני הישיבה מתוך
ספרי רבינו ותלמידיו, ומדי יום מקיימים זאת
הבחורים בהתמדה אם ב'פעלד' הסמוך, אם
בישיבה בבין הסדרים, אם בלילה לאחר סיום
סדרי הישיבה, וגם כאלו ואחרים בביתם, הצד
השווה שבכולם, שאין מצב וכל הבחורים
כאחד עוברים סדר יומם בלא התבודדות,
זה הפך לפשוט כמו שלא עוברים יום בלי
תפילת מנחה, כאשר עצה זו - עצת הצדיק
חקוקה בעצמותם.

לא אחת שומעים מהורי התלמידים על

חפצה להימנות בין תלמידי הישיבה הטריה,
ר' אברהם נתן שליט"א לקח על עצמו את
השגת המימון להחזקת הישיבה כאשר לשם
כך נסע מדי חודש לחו"ל להתדפק על דלתות
אחב"י ולהתרימים למצוה נשגבה זו.

הצוות נבחר בקפידה כולם כאחד חדשים
גם ישנים נמנים על חסידי ברסלב, אברכים
שכמם ומעלה אשר יראתם קודמת לחמתם
ומשמשים כדוגמא אישית לתורה ויראת
שמים וכך הם מחדירים את זה בבחורים
באהבה ובשמחה ומסייעים להם בלימוד
התורה והתעלות העבודה.

תקופה קצרה לאחר מכן הצטרף להנהלת
הישיבה ר' אייזיק שפירא אשר מסר נפשו כל
השנים עבור קיום ותפעול הישיבה במסירות
נפש ללא ליאות.

עם פרוס שנת הלימוד השנייה כבר
התדפקו על שעריה קבוצה גדולה של
בחורים וכך הפכה הדירה בשכונת בית
ישראל צרה מהכיל, אחרי חיפושים נרחבים
ומעמיקים קבעה הישיבה את משכנה במקום
הזמני, (תקופה שנמשכה 11 שנה...) בעליית
בית כנסת בשכונת סנהדריה המורחבת צמוד
ל"פעלד" - השדה אליה יוצאים בחורי החמד
להתבודד מדי יום בבין הסדרים...

עליית הגג הוכנה והותאמה לשימוש
הישיבה, באותו זמן היה נראה ההיכל גדול
ומרווח, אמנם לא ארכו השנים והמקום שוב
הפך להיות 'מועט המחזיק את המרובה'
וספסלי בית המדרש ולומדיו שהתרבו צופפו
את המקום מאוד לבלתי סביל.

הבחורים מצידם נשאר שוקעים כל לשדם
בתורה ועבודה כשצוות הישיבה מחדיר בהם
אהבת תורה ויראת שמים בדרכי קיום עצות
רבינו ז"ל, חצות, התבודדות, תפילה בכח.

ההתבודדות הוא מעלה עליונה

בתוך כור ההיתוך הזה המייצר תלמידים
שילכו בדרך רביה"ק ז"ל, ביקשו הבחורים
בינם לבין עצמם עצה כיצד להחדיר יותר
את עבודת ההתבודדות אותה גילו מחדש
מאז כניסתם לישיבה. אחד מתלמידי הישיבה
דאז, ר' נחמן גולדברגר הי"ו הציע לארגן
כינוס מיוחד לחיזוק עצת ההתבודדות
בכינוס מיוחד ומכובד עם שיחות מחשובי
אנ"ש בנושא, חבריו לספסל הלימודים הרימו
גבה, מה!? לאכול סעודה וכך להתחזק?!..
עבודת ההתבודדות מגיעה בכובד ראש, טענו
הבחורים, אך לעומתם רבני הישיבה בירכו
על היוזמה ויסדו את הכינוס הראשון בסימן
מעמד הכרת רבינו לראש ישיבה וקיום

בניהם שלא הולכים לישון עד שיסיימו לחם חוקם עבודת ההתבודדות הן ביומי דפגרא ימי בין הזמנים או כל שינוי בסדר יומם ואף שנים שיעברו אחרי החתונה לא נשכח מהם תורתם ועבודתם שקיבלו בלמדם בישיבה ולא לחינם ניחנים הם בישוב הדעת מיוחד גם בזמנים הקשים, הלא רבינו ז"ל לימדנו כזאת, שעל ידי ההתבודדות זוכים לישוב הדעת וכך אפילו בעת ביאת המשיח לא יהיו פליטים ומבולבלים.

קומי רוגי בלילה

עיקר עבודתו של איש הישראלי הוא לקום בחצות... אבל מה יעשו בחורים הלומדים בישיבה? האם זה יבטל אותם מתורת יום המחרת?!

ב'מתיבתא' הדבר פשוט וברור שעבודת החצות אינו על חשבון הסדרים בכלל, וכשרבינו אמר שזה עיקר עבודת איש ישראלי הרי שזה שייך גם לבחורים, ואליהם בעיקר, אוחזים הם בחבל בכל קצותיו.

וכך דבר יום ביומו, בעת שמגיע הלילה עולים הבחורים על יצועם לשינה חטופה של כמה שעות עד שעת חצות או אז קמים משנתם לשעה קלה להתבודד ולשפוך שיח בלב נשבר באמירת תיקון חצות וחוזרים למנוחת הלילה לאגור כוחות ליום המחרת.

תפילה בכח

בבוקר מיד עם זריחת החמה החמה קמים הבחורים משנתם וההיכל מתמלא תיכף בבחורים עם פאות רטובות ממי המקווה המטהרים, כשהם מתחילים להתכונן לתפילה בהתלהבות המתחילה בברכות וקרבנות במתינות, עם הבחורים מתפלל המשפיע הרה"ח ר' בנימין פראנק אשר משפיע בעצם הדוגמא האישית לברסלב'ער דאווינען. ר' בנימין גם נושא דברים מדי שבוע בסעודת הבוקר בחדר אוכל, בעודו מעוטר בטו"ת, את דבריו הוא מתבל בחיזוק ובהתעוררות במידה הנכונה אשר משפיעים על סדר יומם של הבחורים לטובה.

התפילה נמשכת בהתלהבות כשעה ויותר אשר נשמעת למרחוק ולאחריה הריקוד השורשי בברסלב, לא כסיבוב גרידא אלא ריקוד אמיתי המתחיל באופן ספונטני לאחר תפילה מרוממת כזו.

לימוד התורה

לאחר סעודת הבוקר המתובלת גם היא בדברי תורה ושיחת חברים ונמשכת בדרך ארץ כדברי רבינו: מלכים וקיסרים ישלחו ללמוד אצלינו דרך ארץ... מתחיל הסדר הלימוד, היכל הישיבה נהפך למרקחה ודומה ליורה רותחת, בחורים מתנצחים, מעיינים, יושבים ולומדים, כותבים ומסכמים, שואלים ומקשיבים, ורבני הישיבה מצידם מסייעים בידיהם להבנת הסוגיא ודרכי ידיעת ויגיעת התורה באמת.

בסיום הסדר נכנסים התלמידים לשמוע שיעורים נפלאים, לקבל תורה מפי רבם - מרמ"י הישיבה, אשר גם המה מלווים בטעם המתוק של אנשי רבינו בהמשך השיעור רואים את בקיאותם המדהימה של הבחורים אשר מפתיעה גם את רבותם ואין זה פלא כאשר כל היום הולכים עם רבינו גן הלימוד נמשך באופן זה.

בסוף השיעור שומעים הבחורים דיבורים חמים המחיים לב ונפש מרמ"י הישיבה אשר משמשים הדרכה לחיים, בענייני ביטחון, התחזקות ועצות לחיים העומדים לפניהם.

אי אפשר לדלג על בין הסדרים המיוחד בו קשה למצוא מקום פנוי בשדה המלא בבחורים השופכים ליבם לבורא כל עולמים.

אחת לשנה אף מנצלים סדר נפלא זה, ברב שיח מרתק, פאנל מיוחד לחיזוק לימוד התורה בעיון בו מלבים היטיב את דרכי ועבודת הלימוד.

סדר יומם ממשיך בתורה ותפילה, בגמרא והלכה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא אשר

מגלגלים זכות על ידי זכאי
 והעסקן הגמורץ לכל קדשי
 בית חיניו הרה"ח ר' פנחס
 קנפלאמאבר שליט"א מוכן
 לקחת על עצמו לשאת בעול
 הישיבה על שכמו, כבר
 עם היכנסו לסוד העניינים
 והבשורה לא אזהרה מלבוא,
 בדמות הזמנות מיוחדת
 לבניית מקום של קבע
 לישיבה ובכך לחסוך את עול
 השכירות החודשי המהלך
 זכה לתמיכתם ועידודם של
 זקני ורבני אנ"ש ובראשם
 גשיא הישיבה החסיד ר'
 שמעון שפירא שליט"א,
 כאשר זה קרוב מתמיד ממש
 מול העניינים, מדובר במקום
 עם אישורי בנייה סופיים,
 ומה שצריך הוא רק להביא
 את המימון ולעלות לשטח

שבת בישיבה

סמוך לקברי הצדיקים, בדרכם שרים הם שירי התעוררות וכיסופים הפותחים את הלב, כמה דיבורים קצרים... ואחריהם התבודדות כזו... שהשחרית, קריאת התורה, ומוסף, ולמעשה כל השבת נראים אחרת. כל זה מלבד שבתות הגיבוש המיוחדות שמקיימים בחורי כל שיעור עם הר"מ שלהם, מה שמחזק את הקשר בין הר"מ לבחורים. שבת בישיבה הוא דבר נדיר מהסיבה הפשוטה: חוסר מקום ותקציב! אילו היינו פותרים את שני הבעיות באחת מיד כבר היינו שומעים על השבתות המיוחדות ברצף מתמיד יותר.

השבתות של הישיבה, אחחח... השבתות עליהם מתרפקים בערגה בוגרי הישיבה, מי שלא חווה טעם שבת הישיבה אינו יכול להבין, השבתות הם בניחוח וטעם גן עדן ממש, כאשר במשך כל השנה מצפים הבחורים מתי תתקיים ה"שבת", אשר לרוב היא מתקיימת בערי הצפון סמוך לקברי הצדיקים, מקומות כחצור, עלמא וצפת וכיוצא בהן. התפילות והסעודות נמשכות כמנהג ה'מתיבתא' בחן ובראות שמים, במהלך הסעודות נשמעים שיחות מרבני הישיבה המלוות אותם לכל אורך ימי חייהם, כעדותם. גולת הכותרת של השבת היא, ה"חצות", בה יוצאים בצוותא עם רבני הישיבה להתבודד

עליה הזהיר רבינו ללמוד פוסק, בין בדרי הלימוד ישנו גם סדר מיוחד בו יוכל כל בחור לאחוז בסדר לימודו האישי בתנ"ך וש"ס, וכדו'. אחת לשבוע זוכים בחורי החמד לשמוע שיחה נלהבת מחשובי אנ"ש, ביניהם היה גם הרה"ח ר' אברהם יצחק כרמל זצ"ל שהיה מגיע אחת שבועיים לשאת דברים ומשנהו אז וממשיך גם היום יבלחט"א ר' שמעון צבי שפירא שליט"א ועוד מרבני אנ"ש כמדי תקופה, שיחות אלו אשר מתובלים בסדרי לימוד לפנייהם ואחריהם נחרתים עמוק בליבות הבחורים.

בית המדרש החדש ברמת
מתיבתא
 דרומית לתחנה המרכזית

*2381
 לתרומות ועדכונים

36 שעות
 שני ושלישי - צו

לתרומות ועדכונים מחו"ל
192-946-89-400

מגלגלים זכות על ידי זכאי והעסקן הנמרץ לכל קדשי בית חיינו הרה"ח ר' פנחס קנפלאמאכר שליט"א מוכן לקחת על עצמו לשאת בעול הישיבה על שכמו, כבר עם היכנסו לסוד העניינים והבשורה לא איחרה מלבוא, בדמות הזדמנות מיוחדת לבניית מקום של קבע לשיבה ובכך לחסוך את עול השכירות החודשי המהלך זכה לתמיכתם ועידודם של זקני ורבני אנ"ש ובראשם נשיא הישיבה החסיד ר' שמעון שפירא שליט"א, כאשר זה קרוב מתמיד ממש מול העיניים, מדובר במקום עם אישורי בנייה סופיים, ומה שצריך הוא רק להביא את המימון ולעלות לשטח שם ייבנה בעז"ה היכל ענק אשר יאכלס 300 בחורים ויותר עם תנאים משופרים להרחיב את ליבם בתורה ועבודה. אח יקר! לשם כך רבינו ז"ל צריך את עזרתך! קח נא חלק בהצלחת הישיבה ורבינו הקדוש שאמר: אצלי לא הפסיד איש, לבטח קיים לך את דברו...! ■

ימימה, ואשר על כן הישיבה נטרפת כאנייה בלב ים, היא עומדת טרם התרסקותה באין מקור הכנסה מסודר, גם השכר לימוד מכסה (גם לא לגמרי...) את השכירות, תנאי האוכל והשינה הם מתחת לכל ביקורת, היכל הישיבה השכור קטן וצפוף ואין בו די מקום לאכלס את הלומדים בו כעת, כל שכן את מאות הבחורים המתדפקים על שעריה ונאלצים להשיב פיהם ריקם, הפנימייה נמצאת באולם (?) טחוב אשר אחת בשבוע עולה בו מי השופכים ומציף את כל חדריו, או למשל בחורף זוכים להרגיש את גשמי הברכה הנוטפים מגגו... כל זה מחוסר תקציב.

ספרי תורה שרויים בצער, אין ספק כי המצב משפיע גם על לימודם ועבודתם של הבחורים, כאשר אמרו ז"ל: 'אם אין קמח אין תורה'. רבני הישיבה כמעט וכבר אמרו נואש, בסתר ליבם כבר גמרו אומר לסגור את הישיבה.

גייז מיט די תורות

ככל עצות רבינו גם ההליכה עם התורות תופס מקום של כבוד בישיבה, בכל מיני אופנים ודרכים כאשר רמ"י הישיבה ובראשם המגיד שיעור ר' יואל משי זהב שליט"א מכוונים את הבחורים להיכנס לחנותו של בשם ולהתבשם בלימוד הליקוטי מוהר"ן וקיומו, באופן זה קונה בחור את כל חיותו בתורה ועבודה, ממש א ברסלב'ער בחור לשם ולתפארת.

מצוקה

אכן וכפי שתיארנו הרוחניות בישיבה מיוחד בכל קנה מידה, אך בגשמיות המצב הוא - אחרת לגמרי...

בשנים האחרונות נחלש הרה"ח ר' אברהם נתן אנשין שליט"א ואין בכוחותיו לסבב בין גידי ארץ ולהרים את נדבת ליבם כמימים

זכה הדור האחרון ואורו של רביה"ק עולה ומאיר באופן ובממדים עצומים אשר לא שיערו אבותינו. כהיום הזה, ניתן לומר בהתפעלות כי בכל עיר, קטנה כגדולה, קיימים לתפארה בתי מדרשות ובתי כנסת ע"ש ה'נחל נובע מקור חכמה'.

גם ברחבי יהודה ושומרון, קיימת בשנים האחרונות התעוררות עצומה לעניינו של רביז"ל. מאות ואלפים נוסעים בקביעות לציונו של הרבי על ימי ראש השנה, ספרי רבינו ותלמידיו נלמדים ברבים ובגלוי, והצימאון רק גובר והולך, קול גדול ולא יסף.

ברם, היו מי שהחליטו להרים את הכפפה ולמסד את ההתעוררות הגדולה. כזאת שלא תהיה רק כהתלהבות ברת חלוף בעלמא אלא סלילת דרך לחיים מלאי טעם ודעת באורו של רביה"ק. לשם כך הוקמה לפני כארבע שנים בפאתי ביתר עילית - ישיבת 'זמרת הארץ'. כאשר המטרה היא: נתינת מענה איכותי ויצירת בית של ממש למקורבים החדשים.

התכנסנו לשיחה עם רבני הישיבה, בכדי לשמוע מעט על אופייה המיוחד של הישיבה ומטרותיה לעתיד.

ראשון הדוברים הוא הרב אהרון אליהו פירר שליט"א, מוותיקי משפיעי אנ"ש, ומהמשפיעים הראשיים בישיבה. השאלה הראשונה אכן מתבקשת מאליה: כיצד הוקמה הישיבה?

לאמיתו של דבר, הדרישה לפתוח ישיבה כזאת עלתה מהשטח. ישנם כ"כ הרבה מקורבים לברסלב ברחבי יהודה ושומרון והצימאון הוא גדול. אנשים רוצים להתחבר לאור של רבינו בצורה מעמיקה ויסודית ובאופן של דרך חיים. הגענו למסקנה שאם רוצים להשקות אילנות, הדבר הכי אמיתי והכי עוצמתי הוא לפתוח כזאת ישיבה. וזאת מהסיבה הפשוטה: בחורים שנמצאים בישיבה עשרים וארבע שעות ביממה וטובלים כל ה'מעט לעת' בהווה הברסלבאית, מקבלים השפעה גדולה יותר מכל דרשה או שיעור כזה או אחר. כך אנשים באמת יושבים ולומדים. אין ספק שזהו מענה אחר לגמרי. אותם בחורים בונים לעצמם את היסודות שילוו אותם הלאה במשך החיים. כך שבעתיד, אותם תלמידים יעשו תלמידים במקומות אחרים.

< כיצד מצאתם את הבחורים הראשונים?

כל ההתחלות קשות. כמו בכל מוסד חדש, אף אחד לא מעוניין להיות מה שנקרא בעולם "שפן נסיונות". אנשים אוהבים לקבל מוצר מוכן ומוגמר. אך בכל זאת, היו מספר בחורים נחשונים שהגיעו והיו מאד חזקים בעניין של רבינו, ומאז ב"ה הביקוש רק הולך וגדל. חברא חברא אית ליה.

< מדוע פתחתם את הישיבה דווקא בביתר עילית?

למעשה, היו באמת מחשבות לפתוח את הישיבה במקומות אחרים, אולם משום שרוב צוות הישיבה גר בעיר ביתר וגם הזדמן לנו שם מקום מסודר, על כן החלטנו לפתוח את הישיבה בביתר.

בנוסף, המיקום של הישיבה, שנמצא בריחוק פיזי וגם באווירה שונה, גורם לכך שרק אלה שמוכנים להתמסר באמת לעניין של רבינו עד הסוף עם כל הרצינות, רק אלו מגיעים ומשתקעים בישיבה.

< כאן פנינו לראש ישיבה הרב עזריאל שיין שליט"א על מנת שיבהיר בהרחבה את דרכה ואופייה של הישיבה:

ראשית כדאי לספר כי המטרה שלנו היא להעביר לבחורים את המסורת האוטנטית של ברסלב המקובלת מדור דור וכפי שקיבלנו מזקני רבני אנ"ש, ללא תוספות ושכלולים למיניהם. מעניין לראות שזו גם הדרישה והרצון של הבחורים, לקבל את היסודות באופן נקי וזך.

ימין לשמאל: ר' אהרן אליהו פירר שליט"א, הרב"ח ר' עזריאל שיין, ר' אברהם פירר

"קחו מזמרת הארץ בכליכם"

הצצה מרתקת למהפכת הקירוב בישיבת "זמרת הארץ" בעיר ביתר-עילית ההולכת לאור דרכי עצותיו של רבינו הק' < נפלאות פלאי ניגונו של הצדיק ורוחו המנשבת בכל הגוונים וההיכלות.

< והורים לא מתנגדים לכל המהלך?

יש הורים שקשה להם ויש הורים שפחות. אנחנו מאד מנסים להשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבות. היו באמת הורים שלא התלהבו מכך שבנם ילמד בישיבה ברסלבאית מובהקת. אבל כשהם ראו את השינוי שחל לטובה אחרי שהבן נכנס לישיבה, את החיזוק בלימוד, את שמחת החיים, את החשק לקום מוקדם בבוקר וכו', הם הבינו שהישיבה היא המקום הטוב ביותר לבנם ולא הפסיקו להודות על כך.

אפילו הורים שמבחינה השקפתית רחוקים מאד מהשקפת הישיבה, מעידים שהם מאושרים ושמחים על כך שהילדים שלהם אצלנו. הם מרגישים שטוב להם כאן.

< ובכל זאת, מה ה'חידוש' של הישיבה, והרי שיעורים בתורת ברסלב ישנם כמעט בכל המקומות?

אכן ישנם הרבה מקומות שלומדים בהם 'ברסלב', מתבשמים מהניחוח של 'ברסלב', אבל להפוך לחסידים בלב ונפש זה דבר שקורה פה. ב"ה מיד כשנכנסים לישיבה מרגישים את האווירה המיוחדת השוררת במקום.

הכל מושתת על היסודות של רביה"ק. הרוח של הצדיק נושבת כאן כל שעות היממה כמו בכל מקום ברסלבאי ותיק.

מסופר על ר' נחמן מטולטשין שפעם פגש אותו יהודי שלא היה מקורב לרביה"ק. אמר לו אותו אחד: "ספר לי קצת מופתים על הרבי שלך, קצת מעשה ניסים" ענה לו ר' נחמן "דע לך שאני המופת הכי גדול של הרבי שלנו. הוא לקח אותי ועשה ממני עניין אחר לגמרי, זה מופת באמת". על אותו משקל, אפשר גם לומר על הישיבה שלנו. אצלנו אין סיפורי אותות ומופתים על יהודים שגילו את הקב"ה בהודו או בדרום אמריקה. לנו אין בחורים שהתקרבו ליהדות מתוך דרמות וסיפורי אימה, ולכאורה הכל נראה סטנדרטי ממש. אולם האמת היא שזהו המופת הגדול ביותר. מגיעים בחורים רגילים ואפילו כאלו שכבר יודעים מרבינו הק', אך אט אט הם נהפכים לעניין אחר. מקבלים יישוב הדעת ועמקות חדשה בכל העניין של הרבי. לדעתי מדובר בחידוש של ממש.

יש לנו בחור בישיבה שהגיע מישיבה תורנית כלשהיא. אט אט התוודע שם לעניינו של רביה"ק. הוא התחיל לקיים את העצות והתחבר לחלק מהרעיונות. כאשר הגיע גילו לעלות לישיבה גדולה, חשב ללכת לישיבה שיש בה גם ברסלב אבל לא רק. הוא פחד לבוא דווקא לכאן, חשש להשלים עם העובדה ששם ברסלב יקרא עליו. לא רצה לתייג ולהגדיר מדי את עצמו. לא ידע מה יגידו חבריו וגם בינו לבין עצמו לא החליט לגמרי שזה מה שהוא רוצה להיות. אבל כאשר נכנס לישיבה אצלנו, הוא סיפר שמיד בהתחלה עבר מין בירור כזה, הוא צעק לה' הרבה עד שהבין שהוא הולך על כל הקופה. הרבי, הוא הרבי! 'קשור אותי בשק שלך חזק שלא אצא משם לעולם'.

< ואיך כל הדברים הללו מקבלים ביטוי מעשי בסדר היום של הישיבה?

למעשה סדר היום בישיבה הוא סדר יום ישיבתי רגיל. שחרית בשבע ורבע, סדר עיון, סדר בקיאות, סדר הלכה.

בבוקר לפני סדר העיון, יש שיעור קבוע בספר 'עלים לתרופה' עם הרב פירר שליט"א. כמו"כ, אחה"צ יש סדר מיוחד בספר ליקוטי מוהר"ן בעיון עם הרב דן לוינזון שליט"א, בנוסף יש זמן קבוע להתבודדות מדי יום.

עוד נקודה חשובה שכדאי להזכיר: במקביל ללימוד המעמיק בספרי רביה"ק, קיים דגש על כך שהישיבה תתנהל ככל הישיבות האחרות. כלומר, לימוד גמרא שעות רבות, עם סדרי לימוד ארוכים גם בעיון וגם בבקיאות.

אחד הבחורים אף אמר לנו: חשבתי שבאתי לפה בגלל ברסלב, והנה, גיליתי את עצמי לומד גמרא בעיון, דבר שלא פיללתי. עוד אחד סיפר: עד שהגיע ל'זמרת הארץ' מעולם לא למד את מפרשי הגמרא, וכאן ב"ה זכה לראשונה בחייו להרגיש את טעמם הערב של ספרי הראשונים והאחרונים.

זאת בעצם אחת המטרות שלנו, להוכיח שגם חסידי ברסלב יכולים ללמוד ברמה שלא נופלת מאחרים ולנפץ את הסטיגמה שיש כאלו שחושבים שבברסלב כביכול לומדים פחות גמרא.

< מתי אתם עושים את השעה התבודדות?

שש וחצי בערב נוסעים לשדה בהסעה מאורגנת מטעם הישיבה. דבר יום ביומו.

< ומה עם קימת חצות או תפילת שחרית כוותיקן?

בסוף השבוע ישנה הזדמנות לכך, ואכן ביום שישי ובשב"ק מתפללים בישיבה כוותיקן, וכמובן שגם באמצע השבוע ישנם בחורים שמתחזקים בקימת חצות באופן עצמאי. לצד בחורי הישיבה קיים גם כולל אברכים. הבחורים שמתחננים ממשיכים את חוק לימודם בכלל שעי"ה הישיבה. כך נוצר גם שילוב מבורך בין האברכים לבחורים.

אנו פונים שוב לרב פירר ושואלים: בשונה מיישיבות המצויות, להן מגיעים הבחורים בכוח ובדחיפת ההורים, אצלכם מגיעים הבחורים ונרשמים מיוזמתם. כיצד זה משפיע על הישיבה?

הרב פירר: אצלנו מגיעים הבחורים כאשר הם אחרי גיל שמונה עשרה ומתוך בחירה מלאה. הם באים מתוך ידיעה שהם רוצים את הדרך של ברסלב. בזמן שחבריהם הלכו לישיבות אחרות או בחרו ללמוד מקצוע ולעבוד, ביקשו הבחורים אצלנו את הרבי בעצמו. צומת הדרכים שלהם הייתה פתוחה לכל האפשרויות ולמרות הכל בחרו בעניין של רביה"ק.

אחד הרעיונות שעלו בהתחלה, לפני שהקמנו את הישיבה, היה לפתוח 'ישיבה קטנה', אבל העדפנו לבנות משהו יציב יותר. רצינו שהבחור יבוא מעצמו, כך הוא כבר מהרגע הראשון נהפך לכלי קיבול אמיתי. ואנו, הצוות, יכולים לעזור לו ולא מתוך תפקיד של שוטר...

מי שמגיע אלינו, אלו בחורים שכבר לומדים ורוצים ללמוד עוד יותר, מתפללים ורוצים להתפלל עוד יותר. כמו כן, יש כאן דגש חזק מאוד על נקודת החבר על מנת שהבחורים ביניהם ירגישו שהחברות מבוססת על חוויות בעבודת ה'. גם עם צוות הישיבה יש לבחורים קשר אישי ואנחנו משתדלים לתת מענה לכל צרכיהם.

השיחה מרתקת ומפעימה, רוצים אנו לשמוע עוד ועוד, אך הזמן קצר והמלאכה מרובה. בחודשים הקרובים הישיבה מתעתדת לעבור למשכן חדש ונוח יותר, ובחדר ההנהלה מתקבלים כל הזמן טלפונים ועדכונים בקשר לכך. הבנו שמן ההכרח לסיים כאשר יצאנו, הרגשנו כיצד מילותיו של רבי יצחק ברייטער ע"ה בשיר הידידות, מקבלות בתוכנו משמעות עמוקה ורחבה יותר: "פלאות אלה הן קצות דרכו, מי גבין גדלו מי ישיג ערכו, כָּבֵל רָגַע וְרָגַע אֲשֶׁר נְחָשְׁבוּ, אֲשֶׁרֵינוּ שִׁזְכִּינוּ עַד כֹּה".

A faded, grayscale portrait of a man with a very long, full beard and hair, looking directly at the camera. The portrait is set against a light blue and yellow background. On the right side, there is a vertical strip of brown, textured material that looks like torn paper or parchment.

התקשרות ודבקות לרבי עד כלות הנפש

מעשיות ותיאורים מרגשים ומיוחדים המספקים טעימה מופלאה מעולמו של החסיד שמסר את כל חייו ולבבו להתקרבות והפצת מעיינותיו של תקוות הדורות - **מוסף מיוחד במלאות יובל שנים להסתלקותו תשל"ב - תשפ"ב**

אבוקה של אור

חמישים שנה חלפו מאז עלתה בסערה השמימה נשמתו הטהורה והמזוככת של החסיד המופלא רבי שמואל הורוויץ זצ"ל, ועדיין רוחו הלוהטת והיוקדת מנשבת בהיכלות הקודש של צדיק הדורות, מלהיבה את לבבות המקורבים המסתופפים בצל האילן הגדול, ומפייחה בהם רוח חיים והתחדשות.

מבואו ועד צאתו מינקותו ועד זיבולא בתרייתא חייו היו חטיבה אחת של כמיהה וגעגועים להתקרבות אמיתית שלימה וגמורה אל הבורא יתברך. ואם כי כדרכם של כל העולים אל הר בית ה' היתה רצופה מהמורות ומניעות עליות וירידות גילויים והסתרות, הרי שמעולם לא הרפה מהרצונות והכיסופים, כאשר אלו וכיוצא בהם רק הגבירו והציתו בו ביתר שאת ועוז את אש התשוקה אל אותו אור חדש אשר מים רבים וסערות עזות לא יכלו לכבות ולעמעם את האהבה וההתקשרות אליו.

דמות פלאים היה רבי שמואל בחיים חיותו, כולו אומר ערגה השתוקקות ודביקות, כל דיבור וכל עובדא ותנועה שפעל ועשה היה אפוף בשלהובין דרחימותא ובהתלהבות וחיות דקדושה שאין דומה לה, ולא בכדי נהו אחריו והתלקטו סביבו כל מבקשי ה' ודורשי עוזו.

יחיד ומיוחד היה רבי שמואל גם בתורה שבכתב שהותיר אחריו ברכה. בזכרון מופלא וכשרון עצום השכיל להנציח לדורות הבאים באמצעות קולמוסו את התנוצצות תבערת לבבו ושגב הרגשתו ברוממות קדושת רבינו הק' בתיאורים נלבבים ומעוררים שאין כדוגמתם.

וביותר מכל, הוא זה שהעמיד לנו וחקק עלי גליון בבהירות נפלאה את היסודות הנאמנים המסורים לנו מדור לדור מפי התלמיד הגדול והנאמן, באמיתת נצחיות הצדיק האמת שבדור הזה הרועה הגדול יחיד הדורות, ובהמשכיות השפעתו וההתקשרות אליו ללא שיעור כבחיים חיותו ויותר ויותר.

ומעל כולם, חבים אנו כל באי והוגי תורת רבינו הק' את חייו לרבי שמואל, שהוא זה אשר השליך נפשו מנגד והפקיר עצמו וכל מאודו לסדר ולהדפיס את כתביו וביאוריו של רבי אברהם בר"ן זי"ע, אשר מהם יסוד ומהם אבן פינה ומסילה לבוא ולהיכנס בשערי התורות לעורר בהם את גאולתינו וביאת משיחנו.

זכה רבי שמואל ושמו זכרו ושמועותיו מתבדרין יום יום בבי מדרשא, עודם נוסכים חיות התחזקות והתחדשות בלב הוגיהם, הוא זה אשר במוחו האדיר ובלבו המלוּבב בתפילות שיחות והתבודדויות של ימים ולילות אין קץ, זכה להשיג ולהחדיר את לימוד העיון והמעמיק בספר הקדוש "ליקוטי מוהר"ן" ולחשוף את הדרכים איך להיכנס לפנימיות התורות.

אין ספק שלכל זה זכה מתוך ביטולו העצמי, שלא ביקש דבר וכל מגמת פניו בכל מעשיו כל ימיו היו רק לזכות להאדיר ולפאר את שם הצדיק יסוד עולם, ולהנחיל את אמיתת אורו ונפלאות תורתו בקרב בני אל חי.

זכות היא לנו במערכת "אבקשה", במלאות יובל להסתלקותו, ליטול חלק בהעלאת תהלוכות חייו הנאדרים בקודש, והנצחת פעליו הכבירים ותיאור מסירות נפשו לרומם קרנות צדיק, למען ידעו דור אחרון בנים יולדו חסיד ותלמיד אמיתי מה פעל.

דבוק
בהשם
יתברך

בהשגה עליונה

שיחות וסיפורים מהחסיד
המופלא **רבי שמואל הלוי
הורביץ** זצ"ל שנשמעו מפיו
ומפי מכתביו של הרב החסיד
רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א
בהזדמנויות שונות

**נלקטו יחדיו לכבוד יובל
החמישים להסתלקותו**

עשר שעות רצופות בתפילה ובדבקות בציון הרשב"י

רבי שמואל היה דבוק תמיד בהשי"ת. הוא היה למדן גדול בעל השגות אלקות ומקובל נפלא. מסוגל היה ר' שמואל לשבת בציון הרשב"י עשר שעות רצופות בתפילה ובדבקות ללא הפסק.

"אדם הולך ברחוב ומדבר להשי"ת"

זכורני שהייתי פעם ברחובה של עיר ודברתי עם הרה"ג רבי אברהם ראטה ע"ה (מייסד ועד הכשרות של "העדה החרדית") פתאום שמעתי אותו מתאנח לעצמו ומלחש: "אדם הולך ברחוב ומדבר להשי"ת", לשאלתי למה יכונוו דבריו, הראה לי את ר' שמואל הורביץ שעבר בסמוך ועיניו נשואות בתפילה ובדבקות להשי"ת תוך שהוא מהלך ברחובה של עיר, ואינו בוש משום נברא.

אור גדול ועצום באכילת שבת קודש

פעם הייתי אצל רבי שמואל הורביץ זלה"ה לבקרו. היה זה ימים ספורים לפני הסתלקותו, שכבר שכב חולה על ערש דוי, אותו צדיק שהיה דבוק בהשי"ת עד יומו האחרון, מנה אז לפני את כל חלקי הנר"ן של הנשמה יתירה שהאדם זוכה לקבל בתפילת ליל שבת קודש; מתי מקבלים את הנפש של הנשמה יתירה, ומתי מקבלים את הרוח ואת הנשמה. לאחר מכן החל לדבר מגדולת יום השבת שמעלתו גדולה ביותר מאשר בליל שבת, עד כדי כך שכגודל ההבדל בין ימות החול לליל ש"ק כן הוא ההבדל בין ליל שבת ליומנו, ולכן מקפידים מאד לטבול בבוקר יום השבת, כאילו מופיע שבת חדש בעולם - ופירט את זמני קבלת הנר"ן של יום השבת קודש. וסיים את דבריו בהתרגשות רבה ובכאב עצור: כל זה בתפילת שבת, ואילו באכילת שבת קודש מקבלים אור גדול עצום כזה שהוא למעלה מאצילות, מפה העליון ממש, כביכול, והפטיר בכאב: אני בחליי הכבד איני יכול להכניס בש"ק אפילו כזית לפי [און איך בין אזוי קראנק אז איך קען שבת נישט אריינלייגן קיין ביסן אין מויל]...

זכורני שר' שמואל היה עושה לכבוד שבת מאכל של שבעת המינים, וגם בהכנת החמין "טשאלענט" היו לו כוונות מיוחדות, וכן היו לו כמה מנהגים מיוחדים בשבת. כי היו לו מנהגים כאלו ע"פ האר"י שכמעט היו מהיחידים בזה, זי"ע.

התקשרות חבקות לרבי עד כלות הנפש

סגולה מיוחדת - שמעתי מהרה"ח רבי שמואל הורביץ ע"ה, שהיתה לו קבלה, שהאילן הזה מכוון לתהלים, שכולו סגולות לכל העניינים, יש בו אמונה, השתפכות הנפש, הודאות, השתוקקות והשגות, כל 'קנייטש' בתהלים מסוגל לדבר אחר, וכמו כן כלולות בו כל הישועות שבעולם, שהרי כל הישועות באות מהשי"ת, ומאחר שהתהילים הוא מלא אלוקות, הרי שהוא מלא ישועות וסגולות.

איך להתקשר ל'נקודה השייך ללבו בעת הזאת'

החסיד הרה"צ רבי שמואל הורביץ זצ"ל ביאר בשם ליקוטי הלכות, ענין 'נקודה השייך לליבו בעת הזאת' המובא בליקוטי מוהר"ן סימן לד, כי האדם יתבונן בכל עת ובכל שעה, מה עליו לעשות כעת, כי טבע האדם להתבלבל מהעבר ומהעתיד, ע"כ על האדם לרכז ולצמצם א"ע ולקשר עצמו להמצב אשר בו הוא נמצא, ולעשות המוטל עליו באותה שעה ובאותו מקום.

רבי עקיבא נכנס ויצא בשלום בגלל שהיה צנוע ומעלי

הנה הרה"ח רבי שמואל הורוויץ זלה"ה היה חוזר תמיד על דברי האר"י הק', שאמר הטעם מה שמהארבעה שנכנסו לפרדס, רק רבי עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום, לפי שמידתו היתה מידת החסד. וכן אנו מוצאים שבתו של כלבא שבוע נישאה לו מפני שראתה בו שני דברים טובים, שהיה צנוע, ומעלי, שהיה טוב לב ובעל מידות, אבל התלמידים לא נהגו כבוד זה בזה, ומשום כן נענשו בדוקא בימים אלו, לפי שבימי הספירה צריכים לעסוק ביותר בעבודת המידות כהנה לקבלת התורה, שהרי צריכים להמשיך את תורתו של רבי עקיבא, ולהעבירו לדורות הבאים, ולפי שהיה חסר להם בעבודת המידות לא זכו לבא לקבלת התורה.

כל הנחת שיש לאביו של ר' שמואל מזו הברכה

סיפר לי צפת'ער אחד, שבצפת היה כולל של מופלגים, ואביו של רבי שמואל הורוויץ היה אחד מהם, ובא אחד מחסידי ברסלב למכור ספרי רבינו ז"ל, ושילחו אביו של ר' שמואל הורוויץ משם בזה הלשון: כאן אין מוכרים ספרים אלו, ובעת שמייהר אותו החוצה, אמר לו הברסלבער: אייערע קינדער און קינד'ס קינדער זיין ברסלבער חסידיים. [הבנים שלכם ובני בניכם שיהיה ברסלבר] ולבסוף כל הנחת שיש לאביו של ר' שמואל הוא הכל מזו הברכה.

תמונה נדירה בה נראה ר' שמואל הורוויץ בנטילת ידיים תר"צ

זכורני בשבת חנוכה, לפני יובל שנים שכפי הנהוג שובת הציבור במירון באותה שבת, היה בנו רבי משה נחום הורביץ ז"ל מביא את החמין (טשאלענט) שאביו הכין לכבוד שבת, והיו שם כמה וכמה מיני עשבים ותבלינים שונים, וכולם נדחקו לטעום מהטשאלענט של ר' שמואל הורביץ כי ידעו שהוא משקיע בו כוונות מיוחדות ונשגבות.

שק לתיקון חצות

סיפר לי רבי שלמה אליעזר מרגליות זלה"ה, שבאותו לילה שנסתלק אביו הרה"צ ר' אשר זעליג זצ"ל, כבר באשמורת הבוקר, מיד לאחר תפילת ותיקון, הגיע החסיד העובד ה' הנודע רבי שמואל הורביץ זצ"ל לביתו, ובפיו תחינה ובקשה מבני המשפחה, שממש נוגע לו בנפשו, הוא אמר להם על דבר הסוד שיש בלבישת שק על חורבן בית המקדש [כי "שק" בגימטריא ת' ארבע מאות, והוא מכניע את ארבע מאות כיתות של עשו שהחריבו את ביהמ"ק, ותיקון לזה נעשה ע"י לבישת שק בעת שמקוננים על חורבן ביהמ"ק בחצות הלילה]. והנה אותו שק של התיקון צריך להיות דוקא של 'נוצה של עזים', ואילו בשק פשוט אין בו את התיקון בשלמות. ורבי אשר זעליג ידע שאצל חכמי ומקובלי הספרדים קיים השק הזה, ובחיי חיותו לאחר טרחות מרובות השיג לעצמו שק זה. מיד לאחר הסתלקותו הופיע ר' שמואל והתחנן שיתנו לו את השק, כי הוא יהיה האדם המאושר ביותר אם יזכה לומר חצות עם שק אמיתי.

בתהלים כלולות כל הישועות שבעולם

על מה שכתב רבינו בסיפורי מעשיות (במעשה מהחגיגה) שיש אילן בעולם, שכאשר ישקו את האילן יהיה מסוגל לכל הטובה שבעולם, כי כל חלק מהאילן, כל עלה של האילן וכ"ש כל פרי האילן יש בו

הוא היה עובד ה' עצום, אבל גם אבא מסור מאין כמורהו...

זווית מיוחדת ונדירה על השעות אותם בילה
הרה"ח ר' שמואל הורביץ ז"ל יחד עם ילדיו
ונכדיו, ביערות ובקברי הצדיקים ואף בביתו
שלו כשהוא מתמסר כל כולו לפרטים הקטנים /
עדויות מכלי ראשון מפי בתו הרבנית רזנפלד
תחי' ונכדו הרה"ח ר' מרדכי דוב הורביץ שליט"א
(ב"ר נחמן נתן אהרן) | לדעת בארץ דרכך

ראיון: הרב נחמן רזנפלד ואחיו הרב עמרם יוסף רזנפלד

עריכה: ר' שמואל מאיר חשין

תשל"ב - השפ"ב

תקשורת חבקות לרבי עד לזמן קפיש

ביתו של ר' שמואל במירון

ר' שמואל בחברת צאצאיו

מרות שאצל אנ"ש ידוע ר' שמואל כעובד ה' מופלג ופרוש מכל ענייני העולם הזה, בשיחה עם צאצאיו אנו מתוודעים לעניין מופלא. מסתבר שבכל הקשור לילדיו היה אב רחום ומסור באופן מיוחד, כאשר גידלם וחונכם בנועם ובמתקנות.

בנו ר' שבת נהג לספר מזכרונות ילדותו. כאשר בהיותו ילד קטן ולא היה יכול לקרוא בספר, היו מכניסים בני משפחתו לידיו בחצות את "פנקס החבר" של המושב, שהיתה דומה לקונטרס תיקון חצות, וכמו כל אחיו הגדולים היה יושב ומתנועע, כאילו גם הוא אומר 'תיקון חצות' - - -

אחד מצאצאי מרת גיטל שרה דייטש ע"ה (בתו של ר' דוד שפירא גיסו של ר' שמואל), התארח פעם בילדותו אצל הדוד ר' שמואל במירון. בחצות הלילה הוא קם והבחין כיצד בפניה אחת בבית יושב ר' שמואל, בפניה אחרת יושבת זוגתו הצדקנית ושניהם מחזיקים נרות בידם ואומרים תיקון חצות. כשהוא סיפר זאת הוא התבטא בהתרגשות: "הרגשתי אז, כך היו נראים אדם וחיה לפני החטא..."

עוד מספרת בתו: "בבוקר השכם, לאחר שחזר מתפילת הוותיקין, היה מעורר אותנו מהשינה, ואנו הילדות הקטנות לא רצינו לקום כ"כ מוקדם, בפרט בימי ה"חופש", ניסינו להמשיך לישון ואמרנו לאבא "הרי היום חופש! תן לנו לישון!" אך הוא במתק לשונו התחנן לפנינו: "היה לכם מספיק זמן לישון לאחר מאה ועשרים!..." ואמי שעמדה בסמוך היתה מגיבה "אויב מען וועט לאזן..." (אם ניחו לנו...)

כאשר חזר מהתפילה, היתה זוגתו הצדקנית מרת מינדל ע"ה גם היא כבר לאחר התפילה, והכינה עבורו פת שחרית וכוס תה. אולם תמיד היה ר' שמואל מתיישב קודם עם שיעוריו הקבועים, כשהוא עדיין מעוטר בטלית ותפילין לפחות עד הצהריים, כשהוא אומר תפילות מתוך ספר "לקוטי צבי" וכן לומד ב'חק לישראל' וכדו'. והתחמק מבקשותיה החוזרות ונשנות לטעום מהתה הולך ומתקור... אך על ילדיו היה מקפיד שלא יצאו לבית החינוך לפני שאכלו בבית פת שחרית וכאז הרת חז"ל.

גם בשנותיו המאוחרות, בשהותו בבית בתו תח"ל, היה סב מסור לנכדיו, וכאשר בתו הייתה צריכה לצאת מהבית היו הילדים נשארים תחת פיקוחו, ואם היה תינוק ביניהם היה מכין לו בקבוק וכדו'. ואף אם קרה שבת לא היתה בבית בשעה הקבועה שהילדות צריכות לחזור מהגן, היה הוא בעצמו הולך ומביאם הביתה. אולם בסוף ימיו כשקשתה

בתו תח"ל מספרת על כך שאביה היה "מוריד" את עצמו מאד למען חינוך והדרכת ילדיו, ומשקיע רבות למען עתידם. בכלל היה שותף לענייניהם של ילדיו, ואף היה מתיישב עמם ועוזר להם בשיעורי בית לבית החינוך, ועונה להם בסבלנות על כל שאלותיהם, במקצועות הנלמדים. כמובן שלאחר מכן היו המחנכות מתפעלות מהתשובות המוצלחות שהיו מביאות. הוא אף למדם דרך מיוחדת לחשב תרגילי כפל לפי סדר אצבעות הידיים, כפי שלימד ר' צדוק לרופאים (מדרש רבה איכה פ"א ד"ה גלתה יהודה). וכאשר מרת רחנפלד היתה ילדה קטנה, נסע פעם ר' שמואל לשהות בשבת בירושלים, וכאשר חזר משם הביא איתו לוח של סדר הא"ב כדי ללמדה קריאה.

חינוך מיוחד קיבלו הילדים ביום השבת, לשבת ולומר את כל ספר התהילים. בתו תח"ל מספרת כי בהיותה פעוטה ממש עודד אותה לעלות לציון הרשב"י בשבת אחה"צ, וישבה שם ואמרה את כל ספר התהילים בקול, שכן היכל הציון בימים ההם היה ריק ושומם ושומע רק את הד קולה חוזר אליה מתוך השממה...

כמו כן היה מזרז את הילדים להתפלל כל יום מיד בקומם משנתם, ולפני השינה היה דואג שיקראו קריאת שמע שעל המיטה. גם בתוך הבית השתדל מאוד להנעים לילדים כדי שלא יבואו לשחק עם ילדי מושב מירון שבאותם שנים השתייכו לחוגים מרוחקים, כדי שלא יתפתחו ביניהם קשרי ידידות.

ר' שמואל היה יושב ומספר לילדיו על הניסים שלו כשנסע לציון רביה"ק ברוסיה (אוקראינה השתייכה אז לגוש הסובייטי) ומפרט את חסדי ה' בהצלתו, כשכל פעם היה מרחיב קטעים אחרים מהנסיעה. יציין כי שמענו מהרה"ח ר' משה קרמר שליט"א שלפעמים היה ר' שמואל מנצל את ההזדמנות בשמחת שבע ברכות במשפחה ומספר את נס הצלתו בהודאה לה'.

רבות היה יושב ומספר לילדים סיפורי צדיקים וכדו'. ובכל סעודת שבת היה יושב מספר בסבלנות יתירה, כך גם בכל יו"ט היה מדבר עוד לפני בוא החג ומלמדם על מהותו והלכותיו. ביו"ט עצמו היה מספר ומתאר באופן מוחשי את בית המקדש והעבודה של הכהנים. "הוא היה מסביר לנו על הבית המקדש בשפה שלנו, עד שנדמה היה לנו כאילו אנו עומדים שם!" מתארת בתו. בכל מוצ"ש היה מספר הרבה סיפורי הבעש"ט. היה זה מוחשי עד כדי כך שכשהגיעה בתו פעם ראשונה למז'בוז', נזכרה בסיפורים שאבא היה מספר תמיד במוצ"ש: 'חשבת לי עצמי כאן הלך הבעש"ט... כאן זזו ההרים'...

ואם במוצ"ש עסקינו, הרי שהיה מקפיד מאוד לאכול סעודת מלווה מלכה. ר' אהרן שפירא מספר את ששמע מחתנו ר' אלעזר מרדכי רחנפלד ז"ל, שבמוצ"ש האחרון לחייו ר' שמואל היה כבר חלוש מאוד ולא היה יכול להכניס שום דבר לפיו, נטל ידיים ולא הצליח לאכול, וכשהצליח ו"דחף" כזית שמח בשמחה עצומה.

גם כאשר לילדים לא היה כח לאכול מלווה מלכה, הוא שכנע אותם: "בואו! אספר לכם סיפורים!". זוגתו היתה מכינה תמיד תבשיל חדש במיוחד למלווה מלכה, שהם היו מכנים: "עגלא תילתא"... (ראה ילקוט שמעוני וארא רמז קפב) ועד היום ממשיך מנהג זה אצל צאצאיו. בסעודה עצמה היה מספר, מזמר זמירות ומדליק נרות.

הוי קם כארי

בביתו הנהיג ר' שמואל, כי כל לילה בהגיע זמן חצות לילה, מתעוררים כולם יחד מהשינה כדי לקיים את העצה של 'קימת חצות', כולל הנשים והילדים" אולם בעוד ר' שמואל נשאר ער לעבודת ה' הניעור בלילה' היו שאר בני המשפחה חוזרים למיטותיהם לאחר אמירת התיקון. בתו תח"ל מעידה כי היא לא זוכרת אפילו פעם אחת שאביה איחר ולא קם בחצות הלילה!!! מעניין לציין, שלמרות שהיה קם בחצות, גם בתחילת הלילה היה יושב זמן ארוך ליד ה"לאמפ" (עששית נפט) בצמוד לספר ולומד. "אצלנו בבית, למרות שבכפר לא היה חשמל חוץ מהשעתיים הראשונות של הלילה, הרי שאף פעם לא היה חשוך בבית, כי כמעט כל הלילה היה אבא יושב ולומד".

ישבתי ואמרתי תהילים ורק ההד חזר אליי. היכל הציון הרשב"י בימים ההם

הקליט את כל התהילים בנוסח 'ר' שמואל. ר' שמואל הורביץ בחופת בנו ר' שבת, משמאל מחותנו ר' יונה לבל (גנזי הנחל)

לקראת חג הסוכות היה משתדל למצוא אתרוג יפה ומהודר כלבבו, וגם לאחר שכבר קנה אתרוג, היה ממשיך לחפש ואם היה מוצא אתרוג יפה יותר היה קונה גם אותו, כך גם בלולבים, עד שהיו לו כל שנה כמה וכמה אתרוגים ולולבים. אולם הדסים לא היה צריך לקנות, כי כידוע היה סוחר הדסים גדול, ואף סיכך את סוכתו בשיירי הדסים שלא נמכרו.

נכדו הגדול ר' מרדכי הורביץ (ב"ר נחמן נתן אהרן) מוסיף לדוגמא על תענית בכורים בערב פסח:

"הסבא ר' שמואל היה בכור לאביו, ולכן חטף בשמחה את האפשרות להתענות, כפי שרבינו אמר שכאשר מגיע תענית מהשולחן ערוך יש לחטוף את התענית כמו מאכל טעים - "אזוי ווי א לעקאל"ל". אך היות ומנהג הבכורים לשבור את התענית ע"י עריכת סיום מסכת, התאמץ הסבא גם לערוך סיום, למרות שהמשיך והשלים את התענית, באומרו "כל כך הרבה בכורים עושים סיום - גם אני משתתף ועושה סיום! וכי מפני שאני צם לא אסיים מסכת? ..."

בתו תחיל' מוסיפה, כי אביה ר' שמואל למד הנהגה זו, כמו עוד הרבה דברים טובים אחרים, מאביו הגדול הג"ר ישעיה הורביץ בעל 'עדן ציון': כאשר ר' שמואל היה ילד קטן, היה אביו ר' ישעיה מתענה בשבילו כפי שמובא בהלכה, וגם הוא לא רצה לסמוך על היתר של סיום מסכת, למרות שבהיותו ת"ח מופלג ורב בישראל לא היה לו קשה לסיים מסכת. אולם בהגיע הילד שמואל לגיל תשע, אמר לו אביו: 'עד היום התאמצתי בשבילך, מהיום תצום לבד, תתאמץ לבד'. (-ביז היינט האב איך זאך געמוטשעט פאר דיר, פון היינט פאסט אליין! מוטשע זאך אליין...)

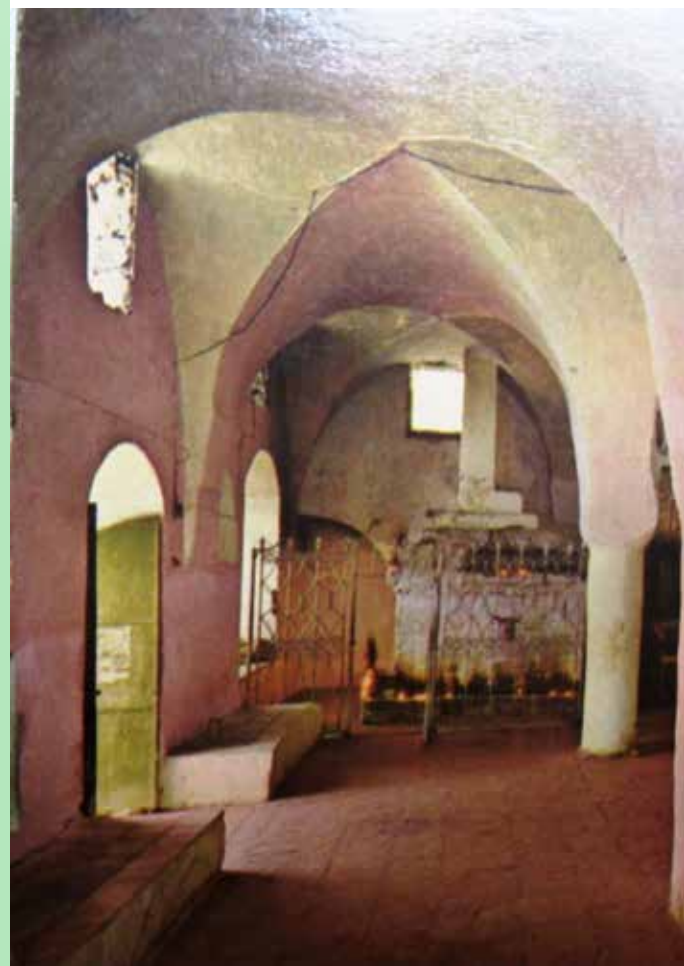
כך גם לגבי תענית החתן והכלה ביום חופתם: ערב יום החופה של בנו ר' אלתר ז"ל, אמר "החתן צריך לצום מחר, גם אני משתתף עמו וצום!" כששמעה זאת זוגתו הצדקנית אמרה אף היא: "אם כך גם אני משתתפת ומתענה ביחד אתכם!" משראו זאת הבנות השתתפו גם הם וביום החופה כל בני הבית היו שרויים בצום!

כך גם בעוד ועוד מצוות והנהגות טובות, היה תמיד 'חוטף' מלא חפניים, וכל בני הבית גם הם השתתפו ונעשו שותפים למצוות.

מהדרין מן המהדרין

כאשר היה ר' שמואל נזהר ומדקדק במצוות והנהגות שונות, היה עושה זאת בשמחה כזו ובחביבות גדולה, עד שכל בני המשפחה, כולל הנשים והילדים, היו

כל מאכל טוב שקנה באמצע השבוע היה שומר עבור שבת קודש. לשבת היה קונה פירות בלא התחשבות במחיר, אמנם היה קונה רק מעט מכל דבר, עקב מצבו הכספי, אבל השתדל לקנות מכל המינים והסוגים לכבוד שבת. עבודה מיוחדת היו הדגים לכבוד שב"ק. תמיד היו אצלו כמה וכמה סוגים, כאשר כל סוג קיבל שם אחר, עם רמזים לעבודת ה', כגון הדגים המתוקים 'זיסערלאך' כונו "זיי ערלאך" (תשב ביראת שמים), והדגים החמוצים 'זויערלאך' כונו "זיי ערלאך" (תהיה ירא שמים), הדגים המרירים 'ביטערלאך' כונו "בעט ערלאך" (תתפלל ביראת שמים) וכן הלאה. בענין זה יש לציין שהיה משכנע את ילדיו לטעום בשר בשב"ק, אפילו מעט, העיקר להיות בשרי לכבוד שבת.

עליו כל יציאה מהבית, היה יושב כל היום כולו ולומד ומתפלל ללא הפסק כלל.

מצוות חביבות עליו ביותר

רבות אפשר לספר על חביבות המצוות של ר' שמואל, כאשר בכל מצוה ביקש להדר ולהרבות עוד ועוד. בהכנות לשבת קודש היה נוהג ליטול חלק בראשון כל מה שהיה צריך לברור מתולעים וכדו' היה מסדר בעצמו. הוא היה משקיע הרבה גם בשאר ההכנות, ואם מסיבה כלשהיא לא הייתה זוגתו יכולה להכין משהו, הכין זאת בעצמו. כמו כן בסוף ימיו כשהתגורר בבית בתו תחיל' היה בודק את המאכלים הטעונים בדיקה ומסייע במטבח.

היה מכבד את השבת בכל כוחו. כל מאכל טוב שקנה באמצע השבוע היה שומר עבור שבת קודש. לשבת היה קונה פירות בלא התחשבות במחיר, אמנם היה קונה רק מעט מכל דבר, עקב מצבו הכספי, אבל השתדל לקנות מכל המינים והסוגים לכבוד שבת.

עבודה מיוחדת היו הדגים לכבוד שב"ק. תמיד היו אצלו כמה וכמה סוגים, כאשר כל סוג קיבל שם אחר, עם רמזים לעבודת ה', כגון הדגים המתוקים 'זיסערלאך' כונו "זיי ערלאך" (תשב ביראת שמים), והדגים החמוצים 'זויערלאך' כונו "זיי ערלאך" (תהיה ירא שמים), הדגים המרירים 'ביטערלאך' כונו "בעט ערלאך" (תתפלל ביראת שמים) וכן הלאה. בענין זה יש לציין שהיה משכנע את ילדיו לטעום בשר בשב"ק, אפילו מעט, העיקר להיות בשרי לכבוד שבת.

בילדותה, ולפי זכרונה היו שנים בהם עלו להתפלל תפילת מוסף על גג הבניין, מול מקום הקודש והמקדש הנשקף משם היטב. היא מוסיפה כי היא זוכרת בבירור כיצד בתפילות יום הכיפורים היה נוהג לעמוד במשך כל התפילה כולה.

לדבריה, נוהג היה לעתים קרובות להיכנס למקום גניזת אפר הקדושים שבמרתף השואה, ומקום קבורת הסבונים שיוצרו מגופות הקדושים רח"ל, להתפלל ולומר שם תהילים, כאשר הוא מקפיד להתעלם מכל שאר התמונות והמוצגים במקום. בעיקר היה הדבר לפני מלחמת ששת הימים כאשר הגישה לכותל המערבי ושאר המקומות הקדושים הייתה חסומה.

ר' מרדכי מוסיף כי גם ביום תשעה באב היה הולך יחד עמו להר ציון, עם ר' שמואל שפירא ור' הירש לייב ליפל, כאשר תפילת שחרית היו מתפללים בבית הכנסת הספרדי שעל מרתף השואה, ואילו את הקינות אמרו על הגג מול מקום המקדש. ר' שמואל שפירא הצטייד במפתח הגג, ובשעת אמירת הקינות היה נועל אותו בכדי שאף אחד לא יפריע בעדם. לאחר גמר הקינות, ר' שמואל הורביץ ומשפחתו היו חוזרים הביתה, אך ר' שמואל שפירא ור' הירש לייב ועוד מאנ"ש היו נשארים.

סיפר בנו ר' נחמן נתן אהרן לבנו ר' מרדכי: 'בילדותי, עוד לפני קום המדינה, נסעתי עם אבי לעיר חברון להשתטח על קברי האבות במערת המכפלה. באותם שנים היו הערבים מרשים להיכנס רק מצד ימין של הבניין, ורק עד המדרגה השביעית. אבל ר' שמואל הלך לצד השמאלי של הבניין, מצד הקבר של אבנר בן נר, ושם ניגש לשער שקוראים לו 'שער יעקב אבינו', שם היה עומד שעות ע"ג שעות... ולמרות שבדרך כלל היו הערבים מפריעים וממהרים לגרש מי שעומד זמן מה, אבל בר' שמואל לא נגעו ונתנו לו לעמוד כמה שרצה... עד כדי כך שאני בתור ילד לא ידעתי מה לעשות עם עצמי זמן רב כל כך'

**"אצלנו
בבית, למרות
שבכפר
לא היה
השמל חוץ
מהשעתיים
הראשונות
של הלילה,
הרי שאף
פעם לא היה
חשוך בבית,
כי כמעט כל
הלילה היה
אבא יושב
ולומד."**

בחנות אחד מבניו

שמחים ומשתוקקים לנהוג גם הם כמוהו, והכל מתוך רוח נעימה ומשובבת נפש.

ר' שמואל היה נזהר במוצאי שבת שאף אחד מבני הבית לא יטעם כלום ואף לא לשתות מים לפני הבדלה, כאשר הוא מקפיד שגם הילדים הקטנים ינהגו כך, שכן לפי דברי האריז"ל (פע"ח שבת כ"ד) יש סכנה בדבר. אולם יחד עם זאת היה משתדל למהר ולהתפלל ערבית של מוצאי שבת, כדי להקל על הנשים והילדים. כלומר, חומרה מצד אחד, אבל מידות טובות מאידך גיסא... אמנם, בליל שבת לפני קידוש היה מקל לילדים, שכן אין בכך משום סכנה. וכן הקפיד שלא לתת לטעום כלל משיירי ההבדלה כמובא בהלכה.

כאזהרת רביז"ל, היה מקפיד שכל ילד מיום היוולדו ילבש כיסוי ראש. כמו כן כשחילק ממתקים לנכדיו הפעוטים היה מבקש שקודם ילבשו כיפה ורק אח"כ יקבלו ממתק, ויברכו את הברכה עם כיסוי ראש. כמו כן היה מקפיד מאוד על צניעות בנותיו, והיה דואג תמיד שיהיו מלבושיהם שיהיו ע"פ ההלכה והמנהג.

עוד מדקדקי ההלכה של ר' שמואל: היה נוהג שכל ילד מאז שגופו נקי ילבש ציצית, ואפילו הרבה לפני גיל שלש. גם היה נוהג כדעת זקנו השל"ה הקדוש שלא לטלטל בשבת כל כלי או חפץ שאין משתמשים בו, למרות שלא חל עליו דיני מוקצה.

בענין זה העיד ר' עמרם יוסף ז"ל (ב"ר אהרן) ששאל אותו פעם איזה הלכה בהלכות שבת שלא ידע כיצד להתנהג, ענה לו הסבא "דבר ראשון נקוט כלל בדיק: בשבת אסור לעשות שום דבר, עד שיודעים שזה מותר!"

יריעות שלימות ניתן למלא על קדושתו וטהרתו של ר' שמואל. כך לדוגמה כאשר היה עולה לאוטובוס בדרך למירון, היה מתיישב אך ורק בספסל הראשון מאחורי הנהג, כדי שיוכל לשמור את עיניו כראוי.

סיפר ר' עמרם יוסף הורביץ ז"ל (ב"ר נחמן נתן אהרן) כי בילדותו נסע פעם עם הסבא ר' שמואל למירון ובתחנה המרכזית בחיפה, כאשר עלו לאוטובוס היה הספסל הראשון כבר מלא. הלך ר' שמואל והתיישב על מדרגות האוטובוס ליד הנהג... "אמרתי לו "זיידע, איך שעם זאק... " (סבא, אני מתבייש), ענה לי הסבא "מיר זענען שוין אויסגעשעמעטע..." (אנו כבר מבויישים) כלומר כבר עברנו מספיך בזיונות ואין זה משפיע עלינו.

ואכן ר' עמרם יוסף הנ"ל סיפר שכאשר הסבא עבר רדיפות חזקות, מעולם לא ענה לרודפיו... וכך העיד הסבא על עצמו, שלמרות שהיו זמנים בהם ביישו אותו בכל מיני בזיונות שבעולם, הוא אף פעם לא החזיר ולא הגיב לבזיונות.

לקדושים אשר בארץ המה

בליל יום הכיפורים היה ר' שמואל מתפלל בבית מדרשו במאה שערים, אך בתפילות היום היה משתתף במנין שהתקיים בהר ציון סמוך לקבר דוד המלך, ובאחת מהתפילות אף היה ניגש שם לפני העמוד. נכדו ר' מרדכי מספר כי לשאלתו מדוע הוא הולך להתפלל שם, האם יש איזה קשר מיוחד של דוד המלך ליום הכיפורים? ענה לו הסבא: "גם בגלל קבר דוד המלך, אבל העיקר בגלל 'מרתף השואה' שנמצא בסמיכות לאותו בית כנסת, שם נמצאים כדי אפר של קדושי השואה הי"ד, וברצוני להתפלל עמם לעורר זכותם ביום הקדוש!"

גם בתו תח"י מספרת כי היתה מתלווה אליו לשם

הקשר עם אביו ר' ישעיה הורביץ

העריך את התקרבותו של ר' שמואל לברסלב. ל"ג בעומר בביתו של ר' שמואל הורביץ במירון, בראש השלחן אביו ר' ישעיה, לידו ר' שמואל נשען על ידו

הקשר בין ר' ישעיה לבנו ר' שמואל היה חם ולבבי ביותר, כאשר ר' שמואל מצידו מנצל כל הזדמנות להכנס לאביו ולכבד אותו כמצוות התורה. בתקופת מגוריו של ר' ישעיה בעיר חיפה, היה ר' שמואל סר לשם בדרך למירון, כאשר ר' ישעיה היה מכבדו ביותר ואף היה קם לכבודו כל אימת שנכנס.

כידוע, בתחילת התקרבותו לברסלב התרעם ר' ישעיה וכפי שמובא באריכות בספר ימי שמואל, אולם בערוב ימיו היה מרגל בפומיה דר' ישעיה: "אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה - זוהי חסידות ברסלב" - - -

מוכרת וידועה התמונה שצולמה ביום ל"ג בעומר בבית הסבא ר' שמואל במירון, כאשר אביו ר' ישעיה יושב בראש השולחן, ובנו ר' שמואל יושב לצידו ומכבדו ביותר.

בהזדמנות זו כדאי לספר כמה דברים בלתי ידועים על ר' ישעיה:

הוא התגורר במשך כארבעים שנה בארצות הברית וקנדה ולא למד אפילו מילה אחת באנגלית, וזאת מחמת זהירותו שלא ללמוד את לשונות העכו"ם... ובעצם גם לא היה לו זמן ללמוד לשונות, הרי כל היום ישב ולמד בהתמדה כפי שמעידים אלו שזכו להכיר אותו מקרוב. אגב, בענין מגוריו בחו"ל מספרים כי בתחילה קיבל משרת רבנות בעיר אחת בארצות הברית, ומתוקף תפקידו נתן הכשר למפעל מסויים, והיה מגיע בעצמו לבדוק את המפעל. פעם אחת גילה שאין שומעים להנחיותיו וביקש להוריד את ההכשר, איימו עליו בעלי המפעל שאם לא יחזור בו מדרישותיו חיינו בסכנה. הלך ר' ישעיה וזימן "מסיבת עיתונאים" בביתו, שם פרסם את כל הממצאים אודות מצב הכשרות הירוד, ובאותו יום תפס את הרכבת הראשונה וברח לקנדה, שם התגורר עשרות שנים.

מרת רוזנפלד מספרת כי בצעירותה שהתנה בבית הסבא ר' ישעיה שבצפת במשך 7 חודשים זכתה לראות את הנהגותיו בקודש מקרוב. היה זה לאחר שזוגתו מרת פיגא ע"ה, בהגיעה לשהות בל"ג בבית בנה ר' שמואל במירון, מעדה בחצר הבית ושברה את ידה, והוצרכה לנסוע לארצות הברית לצורך רפואתה. 7 חודשים לקח הדבר, אבל ר' ישעיה מפני שבחזרתו מקנדה עשה נדר שלא יצא שוב מארץ ישראל, לא רצה לנסוע איתה והנכדה נשלחה לשהות אצל סבא לעזור לו, כאשר בשעות היום שהתנה בביתו, ובלילות ישנה בבית קרובת המשפחה מרת זילברמן ע"ה אלמנת העסקן הנוודע ר' בערל זילברמן ז"ל.

כך ראתה את ר' ישעיה יושב כל היום מול הסטנדר בביתו ולומד ולומד ללא הפסק. באותה תקופה, כבר לא רצה לפסוק הלכות, אלא רצה לשבת וללמוד ללא הפרעה. כאשר היו אנשים באים אליו עם שאלות בהלכה, היה משלחם באמרו "אני לא רב..."

בנו ר' שבתי ז"ל סיפר כי בסוף ימיו של ר' שמואל, הלך יחד עמו להתפלל מנחה וערבית בכותל המערבי. לאחר תפילת מעריב כשרצה לחזור הביתה, נעמד ר' שמואל ולא רצה ללכת: "כבר הכרתי אותו בענין זה, וניסיתי לומר לו: 'הרי אתה לא מרגיש טוב, צריך ללכת' אך הוא הסתכל עלי והתבטא בהשתוקקות כזו, כשהוא מרים את ידיו כלפי הכותל המערבי: 'ווי קען מען גיין? די שכינה הקדושה איז דאך דא...' (כיצד אפשר ללכת, הרי השכינה הקדושה נמצאת כאן), כשהוא חוזר שוב ושוב "שכינה הקדושה! שכינה הקדושה!" - - -

בר יוחאי נמשחת אשריך

מגוריו של ר' שמואל במירון היו עבורו דבר מובן מאליו (ראה במאמר נפרד). יש לציין כי בליל ל"ג בעומר היו כל בני הבית נשארים ערים ולא נותנים שינה לעפעפיהם. ר' שמואל היה דבוק כל כך בר' שמעון, ואף היה צריך להספיק כמה שיותר ביום גדול שכזה. הוא ישב שעות ע"ג שעות עם ליקוטי תפילות בהיכל הרשב"י ולא מש ממקומו. והסבתא מצידה היתה אומרת שזהו תיקון גדול להישאר ערים בל"ג בעומר, ובעקבותיהם כל המשפחה היו ערים ולילה כיום יאיר.

ל"ג בעומר היו מתכוננים ממש כמו ליום טוב, והיו אופים ומבשלים כמו במלוא ההתלהבות, וביום ל"ג בעומר התקיימה בביתם סעודת חג של ממש. פעם אחת כאשר תפרו בגד חדש לבנותיו אחרי חג הפסח, שמרו זאת עד ליום ל"ג בעומר, ואז ברכו בהתלהבות ברכת "שהחיינו", כאשר כל המשפחה עונים אמון בשמחה.

בתו תח' מספרת, כי פעמים רבות היה אביה לוקח אותה איתו, למערת בית הלל בסמוך לציון הרשב"י במירון, שם היה נכנס אל המערה הפנימית ממול הדלת, באמרו, שמקובל ששם הקבר של הלל הזקן בעצמו, וכשהוא יושב על רצפת המערה, היה מתפלל ואומר תהילים שעות ע"ג שעות. לאחר צאתו מהמערה היה מפצה אותה על ההמתנה הארוכה, ומפייס את דעתה בקטיפת פרחי נוי, שצמחו אז בשפע על הרי מירון... שכן גם ברום מדרגתו, ידע והבין איזה דברים גורמים הנאה לילדיו. משם היה ממשיך איתם לקבר רבי יוחנן הסנדלר.

ר' נח שטרנפלד מתאר, את ר' שמואל עומד ועומד ועומד... כאשר הוא מדגים את התנועה המיוחדת, כיצד פניו של ר' שמואל היו מופנים

כלפי מעלה בכיסופים שכאלה...

במשך חג הפסח היה נוהג ר' שמואל לשהות בדירתו במירון, ובמשך השנים אף העביר את מקום עריכת הסדר מביתו שבכפר לתוככי היכל ציון הרשב"י.

נכדו ר' מרדכי, שבילדותו זכה לשהות כמה פעמים בימי הפסח במירון, מתאר: יום לפני ערב פסח, ביום י"ג ניסן היינו נוסעים איתו לצפת להשתטח על ציון הבית יוסף והאלשיך הקדוש לרגל הארציט שלחם, והיינו ניגשים גם לציון הארזי"ל ושאר הצדיקים. גם היה נכנס לבקר אצל קרוב משפחתו הרב שמחה קפלן רבה של צפת, ולאחר מכן היה עורך גם קניות לחג הפסח.

לשמחה מה זו עושה

מידת השמחה שהייתה בו בר' שמואל ידועה היתה ומפורסמת, למרות שבטבעו היה נוטה להיפך, הוא השקיע ועבד על עצמו עד למאד, בכדי שיזכה להיות שמח וטוב לב לעבודתו יתברך. ואכן הצליח בכך עד כדי כך שהוא לא היה מסוגל לסבול עצבות ומרה שחורה אף אצל הסובבים אותו. בענין זה מצטט ר' מרדכי בשם הרב הלפרין מחסידי חב"ד שאמר לו פעם בשם ר' שמואל על הפסוק: "וראה אם דרך עוצב בי ונחני בדרך עולם" - אם בעבודת ה' המיוחדת שלך אתה רואה שהדרך מובילה אותך לעצבות "דרך עוצב בי", אז תעזוב את הדרך הזו ותלך ב"דרך עולם" הרגילה ככל בית ישראל...

כפי עדותו של ר' מרדכי, הרי שר' שמואל הראה לכולם מראה פנים שמח במיוחד, השמחה היתה אצלו הדבר הגדול ביותר. והיה מדבר על 'שמחה' כל העת. עניין זה שמענו מעוד רבים וטובים שהכירו מקרוב

את ר' שמואל, ביניהם הרה"ח ר' משה קרמר שליט"א.

ר' מנחם רזנפלד שהכיר טוב מאוד את ר' שמואל והסתופף הרבה בצילו, אומר תמיד: "צדיק, התחזקות ושמחה - זה היה העיקר אצל ר' שמואל הורביץ"

שאר בשרו ר' משה נחום שפירא (ב"ר דוד שפירא גיסו של ר' שמואל) סיפר כי בכל הזדמנות או שמחה משפחתית שר' שמואל היה מגיע היה "עושה שמח"... היה זה פעם לעת זקנתו, כאשר התקיימה חתונה במשפחה, ור' שמואל כבר היה חלוש ולא נהג כמנהגו הקדום לשמח את הקהל. "ניגשתי אליו ואמרתי לו: דער פעטער! (הדוד) פעם כשהיית מגיע בחתונות היית עושה דברים משמחים, והיום... ר' שמואל חיך, ומיד יצא במחול והתחיל לרקוד כעין החתונות הקדומות..."

ר' מרדכי עדיין זוכר חתונה אחת בירושלים, כאשר הסבא ר' שמואל עמד עם איזה חסיד ברסלב מטבריה שאמרו עליו כי עוד זכה להיות אצל ה'חפץ חיים"... ויחד הם עשו מילי דבדיחותא, ממש פלאי פלאות...

ר' עמרם רזנפלד: דודי ר' מנחם רזנפלד סיפר שבחתונתו של אבי ז"ל, עמד ר' שמואל בעת החופה ובידיו אחז הדסים ופניו להבים... גם אזוב נגד עין הרע היה לו... והוא נתן לחתן להריח. גם הוא זוכר כיצד עשה ריקודים בחתונה ושימח בשיר עתיק בחרוזים בשפת האידיש עם המילים "ווי אזוי זאל מען טאנצן", "כיצד צריך לרקד". כאשר המטרה הייתה ללעוג לאותם שאין ורקדים כדת של תורה וחסידות...

את מנהג ה"כשר טאנץ" בסיום החתונה היה ר' שמואל נזהר מאד לקיים (ראה בימי שמואל בענין זה ואכמ"ל), לצורך זה היה ממנה את אחיינו הרה"ח ר' חיים שלמה רבינוביץ (חתן גיסו ר' דוד שפירא), שהיה עורך את ה'מצוה טאנץ' בנוסח הירושלמי העתיק.

פורים אין לאנד

כידוע היה ר' שמואל נוהג לערוך את ב' ימי הפורים חק ולא יעבור. ביום י"ד היה שוהה במירון שהיא מערי הפרזות ושומע את המגילה בציון הרשב"י, ובמשך היום היה יוצא לדרך הארוכה ומגיע לפנות ערב לירושלים מוקפת חומה, ושם מתחיל את כל הפורים מההתחלה ביום ט"ו. יודגש כי בשונה משאר אנ"ש שאף הם היו נוהגים כן, הוא היה עושה זאת יחד עם כל בני המשפחה אנשים נשים וטף.

היה זה באחת השנים, כאשר שררה מתיחות גדולה בגבול הדרומי ליד מצרים. נשיא מצרים "נאצר" איים שישמיד רח"ל את כל יהודי ארץ ישראל והפחד היה נורא, שכן באותם שנים נחשב כמנהיג כל העולם הערבי וכאשר הוא בא ללחום היתה הסכנה עצומה ונוראה.

באותו פורים ישב ר' שמואל בשכורתו ברכבת בחזור ממירון ומטבע הדברים נוצרה התקהלות סביב ר' שמואל, כולם הצטופפו לשמוע את הדיבורים שלו כשהוא שרוי בגילופין כמצוות היום. בתוך הדברים, כאשר התחילו לדבר על מצב המלחמה עם מצרים, התלהט ר' שמואל, וכשהוא מחזיק בידיו מגילת אסתר גדולת ממדים שלקח בהשאלה מאביו, לאחר שבו ביום ביקר אצלו בחיפה, הצביע על המגילה וצעק "עם הספר ישוב מחשבתו הרעה" כשהוא מתכוון על נאצר... שע"י המגילה הקדושה תהיה לו מפלה. וכן צעק כמה וכמה פעמים: "נאצר תחת רגלינו".

תקופה קצרה לאחר מכן התפרסם בעולם דבר מפלתו של נאצר, ויודעי דבר היו אומרים כי ר' שמואל הורביץ הכניע אותו בפורים: "הוא השפיל את נאצר לאדמה"... (- "ער האט גילייגט נאצרין אין די ערד").

קירוב והפצה

כאשר ר' שמואל חזר מאומן, החל לדבר ולקרב אנשים לדרך רבינו הקדוש, הוא נדד ממקום למקום ועל ידו התקרבו רבים וטובים לחסידות ברסלב, ביניהם ניתן לציין את העובד הידוע ר' יום טוב זלוטניץ ז"ל, שהיה מקורב אליו ביותר, והיה מסתופף הרבה בבית ר' שמואל. ר' יום טוב נסתלק בצעירותו ור' שמואל התאבל מאד על פטירת מקורבו.

חינוך הבנים במסירות מופלאה. ר' שמואל בחתונת בנו ר' משה נחום מימין ר' ישראל בער אודסר

יום כיפור עם ר' שמואל. הר ציון בימים ההם

בהתלהבות, כאשר הצטופפו ובאו גם כאלה הרחוקים מיהדות בכלל ומברסלב בפרט, כמו אנשי הפלמ"ח וכדו', שלמרות ששפת האידיש היתה עדיין מוכרת להם כשפת האם, אבל לא שמרו תורה ומצוות, וכעת הגיעו לשמוע את דיבוריו של ר' שמואל.

וכך שמע ברבות השנים ר' מרדכי הורביץ, גם מאביו ר' אהרן וגם מהסבא ר' שמואל בעצמו: תקופה לאחר מכן, כאשר התגלע ויכוח במחנה השבי בין החרדים לחילונים, התבטאו כמה מאותם "פלמחניקים": כלומר, שמענו בפירוש מאביו של אהרל"ע (הלא הוא ר' שמואל הורביץ) כי הקב"ה אוהב גם אותנו - - "מיר האבן קלאר געהערט פון אהרל"עס טאטע, אז דער אויבערשטער האט אונז אויך ליב"...

בתו תחיל' יודעת גם לספר, כי רגיל היה הדבר שר' שמואל מקבל בדואר פניות ושאלות בענייני ברסלב, אפילו מבחורים צעירים שמבקשים ממנו לקבל מכתב התחזקות... ור' שמואל היה עוצר באחת את כל סדר עבודת ה' שלו ושיעורי הלימוד הקבועים, והתיישב לכתוב מכתב עבור כל מבקש ה', כקטן כגדול...

בני שמואל יכניס אותי לגן עדן. קבר ר' שמואל הורביץ ששופץ לאחרונה (גנדי הנחל)

השתפכות הנפש

ר' מרדכי זוכר, כי בסוף ימיו ממש, בשבתות אחרי הצהריים היה שוכב במיטה ואומר תהילים בכזו השתפכות הנפש... בנוסח ובתנועה המעוררת את הלב...

יצויין כי קיימת הקלטה של כל ספר התהילים בנוסח זה מאת בנו ר' שבת ז"ל. היה זה כאשר זוגתו של ר' שבת חלתה לפני פטירתה, והוא נשאר מטופל בילדים רכים שהיה צריך לשמש עבורם גם אבא וגם אמא, לכן הקליט לעצמו את התהילים כדי שתוך כדי האפיה והבישול יוכל להגיד תהילים... זה ממש כמו פירוש המילות, התנועה לפי הפירוש של המילים.

ר' מרדכי מוסיף כי גם הברכת המזון של ר' שמואל, בפרט בברכת 'רחם נא' היה 'נורא נוראות'. ואילו בתו תחיל' מדגישה כי אביה היה אומר כל דבר שבקדושה בקול.

ותשחק ליום אחרון

יצויין כי למרבה הפלא בשנותיו האחרונות של ר' שמואל היה האדמו"ר בעל הבית ישראל מגור זצ"ל מגיע אליו לעיתים בבית בתו תחיל' ומסתגר עימו בחדרו. גם לאחר שעברה להתגורר בעיר העתיקה הגיע אליו, זאת לאחר שהיה לו קשר גם עם אביו ר' ישעיה מאז התגורר בחיפה והיה מגיע אליו עד לרחובות.

כאשר נפטר ר' שמואל ב"ב אדר תשל"ב, היו שני הוריו עדיין בחיים, ובהוראת פוסקי הלכה העלימו מהם את דבר פטירת בנם עד לאחר שעברו שלושים יום מהפטירה, כדי שלא יצטרכו לשבת שבעה בגיל מבוגר שכזה.

כאשר ר' ישעיה זוגתו קיבלו את הבשורה המרה על פטירת בנם, ביקשו מהנכדים שיבואו אליהם. הגיעו אליו ר' שבת ז"ל ואחותו מרת רחל'ע, ומסתגר עימו ור' ישעיה זוגתו בקשו לשמוע תיאורים של ימיו האחרונים של בנם מחמד, וההלוייה והקבורה וכל שאר הפרטים.

בשנים שלאחר מכן הסבתא מרת פיגא ע"ה היתה אומרת לא פעם: "בני שמואל יקח אותי ויכניס אותי מיד לגן עדן..."

ר' מנחם
רוזנפלד
שהכיר טוב
מאוד את
ר' שמואל
והסתופף
הרבה בצילו,
אומר תמיד:
"צדיק,
התחזקות
ושמחה - זה
היה העיקר
אצל ר'
שמואל
הורביץ!

אלתר צאצא ר"ש הורביץ ליד ביתו במירון

ר' מרדכי מצטט בשם הרב הלפרין מחב"ד שאמר לו פעם בהתרגשות: "בשכונת שערי חסד התקרבה קבוצה שלימה של ליטאים שהפכו לחסידים". כוונתו היתה לחבורת אנ"ש, בתוכם ר' שמואל שפירא, ר' בנימין זאב חשין, ר' נחום יצחק פרנק, ר' משה רוזנטל ועוד ועוד שהפכו באותה תקופה לחסידי ברסלב. עד כדי כך שהיו אומרים אז, שכל העליונים ובעלי הכשרונות נסחפים לברסלב - - -

אולם, עקב הפרעות שונות מצד כל מיני אנשים שהחלישו את דעתו, הפסיק ר' שמואל לדבר ברבים באופן קבוע, והקדיש את כל כולו למען הדפסת והפצת ספרי רבינו הקדוש. בערוב ימיו אמר פעם לנכדו ר' מרדכי: "אני מתחרט על כך שהפסקתי לדבר ברבים ולקרב רחוקים לדעת רבינו הקדוש, לדעתי זו היתה ענווה פסולה!!!"

ר' עמרם רוזנפלד מעיר, כי אמנם בתוך חסידות ברסלב הוא המשיך לדבר לפעמים, אבל ללכת ולקרב ולהפיץ את דעת רבינו בחוגים אחרים באמצעות שיחות ודרשות - מכך הוא פסק.

ר' נחמן רוזנפלד מוסיף: שמעתי מדודי ר' שבת ז"ל, כי בסוף ימיו של ר' שמואל, כאשר לא הרגיש טוב וסבל יסורים, אמר לו "כנראה שרבינו הקדוש 'ברוגז' עלי על שהפסקתי לדבר!" - - -

ר' מרדכי מבקש לציין: האמת היא שגם בעסק ההדפסה ניסו להחלישו, כאשר אנשים מסוימים באו אליו עם ביקורת. אך ר' שמואל התבטא כלפיהם בביטול, ובענין זה אכן לא שת לבו על שום מונעים ומפריעים והדפיס את ספרי רבינו במסירות נפש ממש.

שמענו מאביו של אהרל"ע, כי הקב"ה אוהב גם אותנו

לאחר גירוש היהודים מהעיר העתיקה בשנת תש"ח, מצא ר' שמואל את עצמו בדרך לשבי הירדני, ביחד עם בנו ר' נחמן נתן אהרן, ר' שמואל שפירא, ר' משה בורשטיין ור' דוד שכטר ועוד כמה מאנ"ש. למזלו הטוב של ר' שמואל שימש אותו בנו ר' אהרן, הוא היה צמוד אליו כל העת ודאג לכל מחסורו.

ביום הילולת רבינו בחג הסוכות ערכו שם אנ"ש "מסיבה" לרגל ההילולא. ר' שמואל הורביץ דיבר

עכשיו,
כשאין לנו
את מקום המקדש,
מוכרחים ללכת אצל
רבי שמעון
בר יוחאי

סיפורים מפעימים סביב תקופת
ימי מגוריו הנשגבים של הרה"ח
ר' שמואל הורוויץ **סמוך לציונו של**
"העיר וקדיש מן שמיא נחית"

ישראל הלוי

תשל"ב - תשפ"ב

התקשרות חבקות לרבי עד כלות הנפש

תמונה נדירה של ר' שמואל הורוויץ במירון

מעין עולם הבא. מירון
תשי"ח (באדיבות ר' יצחק רוזנפלד)

היה עולה לקטוף הדסים בערב שב"ק. ציון ר' יוחנן הסנדלר

” על החסיד הנלבב רבי שמואל הורביץ, נאמרו דברים הרבה. דבקתו העצומה באורו של רביה"ק, הינה מן הידועות. גם התקרבותו העיקשת בעודו נער צעיר לימים, הייתה ועודנה לשם דבר בתולדות חסידות ברסלב. אכן, סיפורים רבים נכתבו ותיאורים מרתקים עד מאוד נאמרו על אותו חסיד מופלא. במאמר זה נעלה על נס, פרק חיים משמעותי ומעט פחות ידוע בחייו של ר' שמואל - "מגוריו בכפר מירון סמוך לציון הרשב"י זיע"א."

קודם לכן התגורר ר' שמואל בתוככי העיר העתיקה בירושלים, סמוך למקום המקדש ובקרבה אל הכותל המערבי. מרוב דבקתו בשריד בית מקדשנו, לא היה די לו בשהייה ממושכת ובהתרפקות על אבני הכותל אלא אף תיכן והכין על גג ביתו מקום מיוחד הצופה אל מקום המקדש, שם שהה רבות בתפילה והתבודדות נוכח פני ה'.

אבל אז הגיעו ימים אחרים. רחבת הכותל נכבשה בידי הירדנים ותושבי הרובע הוגלו לשבי. לאחר ששהה תשעה חודשים בשבי הירדני, שב ר' שמואל לירושלים ובלית ברירה קבע את מגוריו בשכונת קטמון. ברם, כיסופיו לכותל המערבי לא נתנו לו מנוח. מרוב ערגה לקדושת המקדש, היה עולה ר' שמואל מדי פעם על אוטובוס הנוסע בסמיכות לרחבת הכותל, וזאת על מנת לזכות ולהיות אפילו רגעים אחדים בקרבת הכותל המערבי.

הריחוק הפתאומי מאותן מקומות קדושים כמו הכותל, קבר שמעון הצדיק, רחל אימנו, קברי האבות שבחברון, יצר חריש עמוק בליבו של ר' שמואל. נפשו לא מצאה מנוח לכף רגלה בהרגישה כה מנותקת ממקור חיותה. ולכן לאחר תקופה קצרה החליט להעתיק את מגוריו לגליל העליון, אל עבר היישוב הנידח - מירון, סמוך ונראה לציון המצויינת של רשב"י זיע"א. באומרו: "איבב אזוי מז מען גיין צו ר' שמעון", דהיינו: "אם כך, שאין לנו את מקום המקדש, אז חייבים ללכת לרשב"י."

עוברים להתגורר במירון

אומר ועושה. הלך ר' שמואל למירון והחל לתור אחר דירה למשפחתו, אולם לא קלה הייתה המלאכה. הנהלת המושב קיבלה למגורים רק אנשים שהתחייבו להשתתף בפיתוח המשק של הכפר, כמו החזקת לולי תרנגולים, רפתות ושאר ענייני חקלאות ועבודות אדמה. ולכן בקשתו של ר' שמואל אשר איווה אך ורק לעבוד את בוראו, נדחתה על הסף.

אך ר' שמואל לא אמר נואש. הוא פנה לר' נתנאל תפלינסקי שהיה מאנ"ש והתגורר במירון, וקנה ממנו דירה קטנה.

מיד לאחר מכן, בשלהי שנת תשי"א, הגיע ר' שמואל עם משפחתו למירון. ר' נתנאל שהיה ממונה על ניהולה של ישיבה לצעירים חסרי בית, סידר לרעייתו של ר' שמואל - מרת מינדל ע"ה - תפקיד במטבח הישיבה, וכך זכה ר' שמואל לשני שולחנות, גם שהייה קבועה במערת רשב"י וגם מעמד פרנסה קבוע. תורה וגדולה במקום אחד.

באותה תקופה, הבתים כולם היו ממוקמים במעלה ההר, היכן שכיום נמצאים הבניינים של 'בני עקיבא'. התנאים אז היו קשים מנשוא. מי מדבר על חשמל, ואף מזון בקושי היה. את רוב דברי המאכל רכשו מהעיר צפת הסמוכה, וזאת לאחר צעידה של מספר שעות הלך וחזור. רב המקום בימים ההם היה הרב ציקינבסקי ע"ה, יהודי ת"ח וירא"ש מרבים. מעניין לציון כי למרות הדלות והעניות הרבה ששררה במירון, פעל בכפר 'מקווה טהרה', דבר שבאותם ימים לא היה מובן מאלי.

לאחר תקופה, החלו להגיע למירון יהודים נוספים - עולים חדשים מהונגריה, והיישוב החל להתרחב. משכך, החליטה הנהלת הכפר על בנייה רחבה בתחתית ההר ואט אט עברו רוב ככל התושבים למפלט התחתון של הכפר. אולם מאחר שכאמור, ר' שמואל לא רכש את הדירה מהנהלת היישוב אלא מר' נתנאל תפלינסקי, ובכלל, הגעתו של יהודי בעל צורה הייתה לצנינים בעיניהם של תושבי הכפר - מאמיני עבודת הכפיים, אשר בין כה הביטו עליו כעל יצור זר ומשונה הכופר במציאות עולם הזה מכל וכל. על כן החליטו בהנהלה לא לאפשר לר' שמואל מגורים יחד עם כולם במירון החדשה.

הינו הולכים ברגל ממירון. ציון ר' אבא חלפתא

וכן, במסירות נפש בלתי מובנת, שכן עבורם דירה ב'בתי מילנר' סמוך ונראה לגבול הירדני בחזית "מעבר מנדלבוים". מאז, הוא ורעייתו נעו סביב ציר קבוע: מירון - ירושלים. הילדים לומדים בירושלים וההורים נמצאים פעם כאן ופעם שם. כך התקיים בהם 'אחוז בזה וגם מזה אל תנח ידיך'.

באותה תקופה התבלט מאוד גודל הביטול של רעייתו הצדקנית. אם היו שוהים בירושלים ולפתע התעורר ר' שמואל לחזור למירון הייתה מרת מינדל ע"ה נעמדת ומיד מארגנת את המטלטלים, מבלי לשאול למה ומדוע ולכמה זמן, אלא מכינה חבילה ונוסעים. וכך גם במירון, היו שוהים שם כפי רצונו וכשהיה ר' שמואל אומר: "נוסעים לירושלים" היו נוסעים תיכף לירושלים. הדבר קיבל משנה תוקף בזמנים מורכבים יותר כמו ערב יום כיפור או ימי הפורים הק'. ומי מדבר על חג הפסח עת היה צורך להכשיר שני מטבחים, במירון ובירושלים.

במערת רשב"י

את גודל החיות שהיה לר' שמואל במשך שהותו במירון אין לשער ולתאר. הוא היה עוסק בעבודת ה' ברציפות במשך שעות היום והלילה. למרות רגילותו ועבודתו הקבועה במערת רשב"י דבר יום ביומו שעות ע"ג שעות, אף על פי כן, לא כהתה אצלו יראת המקום והיה ציון רשב"י חדש בעיניו לגמרי.

סדר הלילה התחיל אצל ר' שמואל באמירת תיקון חצות בציון הק', לאחר מכן עסק בלימוד ובהתבודדות, ובהגיע זמן תפילת שחרית היה מתחיל את התפילה לבדו בחצר הציון, ולאחר מכן ירד למנין למטה בבית הכנסת של הכפר, על מנת להשלים בציבור את התפילה.

פרט נוסף מתאר בהתפעלות ר' זאב אטינגר שראה זאת במו עיניו. פעם נכנס ר' שמואל לחדר הציון הקדוש ועמד מרוחק, הסתכל על המצבה בנגעועים עזים ותוך כדי כך החל לגשת מעט לציון, אך מיד חזר אחורנית ביראת כבוד. כך הדבר חזר על עצמו מספר פעמים עד שלבסוף הרהיב עוז וניגש לציון ורק אז התחיל לערוך את תפילותיו.

מסופר כי בעת עלותו לציון הק' היה הולך תמיד בזריזות ומהירות כרוח סערה, מבלי שימת לב לכל הנמצא והנעשה סביבו. לא היה שייך כלל לעכבו או לדבר עמו בדרכו. ההרגשה הייתה כאילו חושש שמא ואולי יפריעוהו ולא יזכה חלילה למה שרוצה לזכות כעת. כך היה עד שגמר ענייניו כרצונו, שעות רבות של תורה ותפילה. וכאשר היה עושה את דרכו חזרה לכפר כבר היה נינוח ממש ולא היה מקפיד על אף עיכוב והתמהמהות. על פניו הייתה שורה שמחה גדולה כמי שכבר ניצח את המלחמה.

כדאי לציון נקודה נוספת השייכת אף היא להליכתו מביתו לציון הקדוש. ר' שמואל לא עלה לרשב"י בדרך המלך, אלא מקצר והולך היה לבדו דרך ההר. ואף שהמקום לא היה ראוי להליכה נאותה, לא שת לבו לזאת ומרוב כיסופין והשתוקקות להגיע במהירות לציון הק' היה הדבר טוב בעיניו. העניין חזר על עצמו גם בעת קימתו בחצות לילה, או אז היה לוקח עמו נר בעששית להאיר את הלילה והיה מטפס ועולה. לא אחת מעדו רגליו ונחבט בראשו ובגופו מן הקוצים והדרדרים, אך הכל היה בעיניו כאין, מול רוב אהבתו ותשוקתו לתנא האלוקי רשב"י זיע"א.

את גודל החיות שהיה לר' שמואל במשך שהותו במירון אין לשער ולתאר. הוא היה עוסק בעבודת ה' ברציפות במשך שעות היום והלילה. למרות רגילותו ועבודתו הקבועה במערת רשב"י דבר יום ביומו שעות ע"ג שעות, אף על פי כן, לא כהתה אצלו יראת המקום והיה ציון רשב"י חדש בעיניו לגמרי.

ואכן ר' שמואל עם משפחתו נשארו לבדם במעלה ההר. אך כבר בלילה הראשון הבינו שהסכנה עצומה כאשר בני ישמעאל הסתובבו שם באין מפריע. בבוקר הלכה רעייתו של ר' שמואל לראש הכפר ששמו היה יעקב אנגלנדר, ובפיה בקשה נחרצת לקבל דירה כמו כולם בכפר התחתון. הוא ניסה להתחמק, אך היא אמרה לו: "אשאר בביתך, אין לי מקום אחר. למעלה כבר לא נגור יותר, הסכנה שם עצומה". אף ר' שמואל עצמו טרח מאוד בדבר והפעיל לשם כך את אביו ושאר אנשים בעלי השפעה, עד שהוכרחו לתת להם דירה קטנה בת חדר אחד, הדירה הכי פחותה שהייתה. סמוכה ליער. ברם, ר' שמואל שש על המיקום כמוצא שלל רב. הרי אפשר לצאת מדלת הבית ומיד להיכנס לשדה ולערוך התבודדות בכל עת.

מפני קוצר הזמן, העבירו מדידתם הקודמת רק את המזרנים והשמיכות לכדי לינת לילה אחד, כאשר בכוונתם לעלות למחרת ולהעביר את כל תכולת הדירה, אולם מה מאוד נדהמו לגלות בבוקר שאחרי, כי הבית התרוקן כליל. גנבים שפלים שזיהו את מעבר הדירה, הגיעו במשך הלילה ורוקנו את תכולת הבית מכל וכל. (רק מכונת התפירה נשארה לפליטה, היא הייתה נעולה בתוך ארון כבד והישמעאלים לא יכלו לשאת אותו...)

מירון - ירושלים

כעבור מספר חודשים, ראה ר' שמואל שאין המקום מתאים לחינוך הילדים, לצערו לא נמצא בכל הסביבה מקום לימודים עם יראת שמים, שתתאים באמת לרוחו, ולכן הבין שהילדים צריכים לשוב לירושלים.

קברי צדיקים בצפון

למרות שר' שמואל שהה ברצף בצינונו של רשב"י, נהג לצאת גם לקברי צדיקים שהיו באזור, בעיקר ביום פקודתם. בכ"ה סיון היה הולך אצל רבי ישמעאל כהן גדול בכפר שזור, בד' שבט אצל הרה"ק ר' אברהם מקאליסק בטבריה, בי"א ניסן אצל השל"ה הקדוש, ובי"ג ניסן אצל ה'בית יוסף' בביה"ח בצפת.

בימי הרגל, עת לא היו מתקיימים לימודים במוסדות החינוך, היו שבים בניו של ר' שמואל למירון. וכך בימי חול המועד היה לוקחם אביהם, רגלית, לקברי צדיקים שונים. פעמים לרבי חנניה בן עקשיא ופעמים להאידיא ור' יוסי דמן יוקרת.

כאשר מדברים על ההליכות לקברי הצדיקים בימי חול המועד, מעניין לציין את גודל יראת השמיים של רעיותו הצדקנית. בעת שהיו צועדים בחול המועד פסח, היו הילדים מצטיידים לדרך, עם מים שהכינו מערב פסח על כל החג. אולם כאשר קרה לא אחת שאזלו המים בדרך, היו הילדים שותים מהמים שהזדמנו להם בכל מקום בואם. אולם ידעו הם כלל ברור: לאמא אין מה להציע מאותם המים. הכירו בה שלא תסכים להכניס לפיה מים שכאלו, אף בהיותה עייפה וצמאה מההליכה הקשה.

כמו כן, בחג הסוכות הקפידה שלא לשתות אפילו מים חוץ לסוכה. היא היתה חולת לב והייתה מוכרחת למען בריאותה לשתות כמות רבה של מים אף בלילות. כל פעם שהוצרכה לשתות, היתה הולכת לסוכה (אשר גודלה לא עלה על שני מטרים ושם היו ישנים כולם על השמיכה ברצפה) ונכנסת בזהירות בין רגלי הילדים, מברכת, שותה בחטף וחוזרת לישון. כך כמה וכמה פעמים בכל לילה.

ר' עמרם יוסף הורביץ ז"ל סיפר שבילדותו הצטרף פעם בחוה"מ סוכות למסע רגלי שערך ר' שמואל חזוגתו עם הילדים, מכפר מירון עד לצינו רבי חלפתא השוכן למרגלות הר מירון. היה זה יום חם במיוחד וכמובן שהילדים שתו גם מחוץ לסוכה, ברם, ר' שמואל חזוגתו לא טעמו אפילו טיפת מים מחוץ לסוכה.

כשעלו בחזרה בהר הקשה והתלול וכבר היה ממש עניין של פיקוח נפש אם לא יישתו מים, אזי לקחו עשבים לחים ולעסו אותם כדי שיהיה להם מעט נוזלים וחיות, אבל מים ממש, לא שתו עד ששבו לסוכתם אשר במירון.

כיבוד הורים בחיפה

ואם בדרכים ונסיעות עסקינו, מן הראוי לציין דבר חשוב: כפי שכבר נכתב קודם, ר' שמואל היה נוסע רבות ממירון לירושלים וחוזר חלילה. הדרך כמובן לא הייתה ישירה והיה צורך להחליף רכבת או אוטובוס בעיר חיפה.

בהגיעו לעיר חיפה היו לפניו שני 'משימות' קבועות. מצוות כיבוד אב ואם והליכה למערת אליהו. הייתה זו בתקופה מסוימת עת אביו התגורר בחיפה בסמוך לבנותיו שדרו שם. כך שתמיד בהגיעו לתחנה המרכזית בעיר חיפה לקח משם אוטובוס עירוני ונסע לבקר את אביו, משם לקח אוטובוס נוסף ונסע למערת אליהו. אולם כאשר היה זמנו דחוק ולא התאפשר לו ללכת גם לאביו וגם למערת אליהו, היה מוותר על הנסיעה למערת אליהו למרות שהיה מרגיש שייכות גדולה למקום קדוש זה, ואין בשמחה לבקר ולכבד את אביו.

וכך היה נוהג

בליל ל"ג בעומר היה עולה ר' שמואל לצינו, ושוהה שם כל הלילה. גם אשתו מרת מינדל הייתה ערה כל ליל ל"ג בעומר. בבוקר אחרי התפילה ערכו סעודה גדולה. גם הוריו של ר' שמואל, ר' ישעיה ואמו מרת פייגא היו מגיעים אליו ביום ל"ג בעומר.

נוהג היה ר' שמואל לערוך בכל ראש חודש סעודה, והיו מבשלים דגים ושאר תבשילים.

בכל ערב שבת היה הולך ר' שמואל לקטוף הדסים לכבוד שבת, ליד קבר ר"י הסנדלר. הוא היה מריח את ההדסים בליל שב"ק וגם ביום שב"ק, להשלים למאה ברכות.

העיניים שראו את עיניים

סיפר ר' אברהם יעקובוביץ ז"ל מהעיר טורנטו שבאמריקה: כאשר הייתי מגיע לבקר בארץ ישראל, מנהגי היה לנסוע גם למירון. פעם נכנסתי לבקר את ר' שמואל הורביץ בביתו אשר במירון וראיתיו יושב בחצר ליד שולחן קטן ולומד. התרגשתי והרגשתי שמחה גדולה. ר' שמואל אף הוא שמח וקיבלני בחביבות. אמרתי לר' שמואל: "בכל פעם שאני פוגש אתכם אני חש בשמחה גדולה" ענה לי ר' שמואל: " בוודאי, הרי כשאנו נפגשים - אנו מדברים מרבינו הק', וכשמדברים מהרבי נהיה שמחה בעולם.

הרב ר' מאיר שטרן שליט"א, רבה של מירון, מספר ונזכר איך שהיה מבקש ומזמין את ר' שמואל לבוא לביהכ"ס של הכפר לדבר שם בפני הציבור. "הוא היה מדבר בפניהם בכזה מין חן. ר' שמואל ידע מה

"כולם
מכירים את
ר' שמואל
כעובד ה'
מופלג, אך
אני הכרתיו
גם כתלמיד
חכם עצום.
הייתי איתו
הרבה שנים
במירון,
דיברתי
איתו הרבה
בלימוד
וראיתי את
גדלותו
האדירה בכל
חלקי התורה

היה עולה ללא עיכוב. העליה למירון בל"ג בעומר

תענית וקריאת תהילים

ר' שמואל היה מתענה הרבה. בבה"ב, בשובבי"ם, בעשי"ת וכן בכל ער"ח. פעם, בערב ראש חודש אחד, התענה כדרכו ונסע למקומות הק' בגליל יחד עם ר' הערשל וואסילסקי. כשחזרו לביתו במירון לא חש בטוב ומרוב חולשה היה צריך לשכב. ר' הערשל ממש התחנן אליו שיאכל משהו אבל הוא לא הסכים. חיכה לסיים הצום.

בתו תח' מספרת: האווירה בבית עם ההורים היתה כ"כ נעימה ושמחה. אבא היה אומר את כל ספר התהילים בכל יום, ואנו בני הבית, אני אחותי ואמי, היינו גם כן אומרים הרבה. הוא אמר כל כך הרבה ולימד גם אותנו לומר. בכל שבת היינו מסיימות את ספר התהילים בציון הרשב"י. המקום היה ריק ושומם עד שכאשר הרמנו את הקול היה נשמע קול הברה בכל המערה.

תה עם סוכר?!

דירתו הקטנה והדלה של ר' שמואל, הפכה ביום ל"ג בעומר למרכז פיקוד אדיר וכמעט יחיד באזור. החדר הקדמי, הגדול יותר, רופד במזרונים ככל יכולת קיבולו ועליו נמו רבים מאורחיו של רשב"י, בשיטת 'כל הקודם זוכה'. בכל כמה שעות התחלפו האורחים. במצב זה כאשר החדר הקדמי היה מאוכלס עד אפס מקום, הייתה בעלת הבית סגורה בחדר הפנימי כל ה'מעת לעת' מבלי יכולת לצאת, היא ובנותיה הקטנות. הקרבה גדולה הייתה לה בכך אך היא עשתה זאת בשמחה. ולא זאת בלבד שנתנה את ביתה ללינה אלא אף עמלה להכין ולחלק מזון ושתייה לכלל האורחים הרבים שצבאו על הבית.

באותה תקופה שררה עניות רבה. הממשלה חילקה מכסות קטנות של מצרכי יסוד בפנקס תלושים לפי מספר הנפשות שבבית. הצמצום היה רב אולם מרת מינדל אשר לבה חישב מחשבות במשך כל השנה בדבר הכנסת האורחים ביום ל"ג בעומר, חסכה במסירות נפש את קוביות הסוכר שקיבלה ובזכות כך התאפשר לה להגיש לכבוד רשב"י כוסות תה עם סוכר מתקתק. בתה מספרת שהיא עוד זוכרת את השתוממותם של האורחים הרבים שאמרו כלא מאמינים: "זיסע תה גיבט מען?! שכן בכל מקום אחר בו שתו, היה התה תמיד ללא סוכר.

פרתי עומדת למות

חלק מתושבי המקום אשר הבינו כי אדם מורם מעם גר במחיצתם, היו לא אחת פונים אליו עם שאלות בהלכה. בדרך כלל היה מתחמק מלענות, למרות שהיה בקי בכל מקצועות התורה. רק פעמים בודדות כאשר ראה שאין ברירה - או אז ענה לשואלים. פעם אירע שבשב"ק הגיע אליו אחד מן התושבים ושאלתו בפיו: היות והפרה שלו חלתה פתאום ונוטה למות, רוצה הוא לדעת האם מותר בהפסד מרובה לשחוט אותה בשבת ולהציל את בשרה...

ר' שמואל הבין שיתכן שהכפרי יעשה זאת בכל אופן, על כן יעץ לו שישטוף את ראש הבהמה במים שנלקחו ממערת בית הלל... הכפרי מהיר לציית להוראה המיוחדת ואכן נתרפאה הבהמה והמשיכה לחיות עוד ימים רבים, ויהי הדבר לפלא...

כך סיפר נכדו ר' עמרם הורוויץ

ואיך צריך לדבר אליהם, הוא דיבר הרבה דברי חיזוק מתורת מוהר"ן מברסלב."

עוד מספר הרב שטרן: "כולם מכירים את ר' שמואל כעובד ה' מופלג, אך אני הכרתי גם כתלמיד חכם עצום. הייתי איתו הרבה שנים במירון, דיברתי איתו הרבה בלימוד וראיתי את גדלותו האדירה בכל חלקי התורה."

בבוקר, כשחזר מהתפילה לביתו, היה מיד מתיישב ללמוד. אשתו היתה מכינה לו כוס קפה והוא ממשיך ללמוד. עבר זמן והיא נכנסת שוב ואומרת לו שישתה משהו, הוא היה עושה תנועה בידו כאומר 'עוד מעט' וכך זה נמשך ונמשך. אשתו כבר ידעה שאם הוא מתיישב ללמוד, אין אף דבר שיכול להפסיקו. ככה היה יושב שעות רבות ולומד מבלי להרגיש שלא אכל.

מספר הרבי מאלכסנדר שליט"א: זכורני כי באחת הפעמים ששהייתי במירון עם מספר חסידי ברסלב, פגשנו את ר' שמואל הורביץ. היה זה במוצאי תשעה באב. וכשר' שמואל ראה אותנו, שמח לקראתנו והתחילו לדבר. אולם לפתע נכנס בנו ר' אלתר ז"ל ואמר לו "אבא! אתה עדיין בצום! אם לא תאכל דבר מה ורק לאחר מכן תדבר, זה מסוכן מאד". ר' שמואל חיך ואמר לנו: "ומה אעשה? בני מרחם עלי ולא יתן לי לדבר עד שאוכלו". יצאנו וחזרנו כעבור שעה. בדיוק אשתו הרבנית הכניסה לו קפה ומזונות לשבור את הצום, ר' שמואל אכל מעט ומיד התחיל לדבר מתוך הספר ליקוטי מוהר"ן, במשך שמונה שעות רצופות (!! בלא שום גוזמא. היה לו מח מפליא, מסודר כמו ארון ספרים, דבר דבור על אופניו, נושא ונותן, עובר מנושא אחד למשנהו בקשר אמיץ ונפלא. היינו ממש מסומרים למקומנו.

הרבנית נכנסה מדי פעם והתחנה בפניו שיאכל וישתה באמרה לו: "כוס הקפה מתקרר" והוא היה משיב: "כן, כבר אני שותה" אך ברוב התלהבותו ואש הקודש שבערה בו, הוא דיבר כשביד אחת העוגה וביד אחת כוס הקפה, עד הבוקר ממש. במשך השנים זכיתי לשמוע ממנו עוד כמה וכמה פעמים שיחות קודש נפלאות. ע"כ.

פעם נכנס ר' שמואל לחדר הציון הקדוש ועמד מרחוק. הסתכל על המצבה בגעגועים עזים ותוך כדי כך החל לגשת מעט לציון, אך מיד חזר אחורנית ביראת כבוד. כך הדבר חזר על עצמו מספר פעמים עד שלבסוף הרהיב עוז וניגש לציון ורק אז התחיל לערוך את תפילותיו

היכוננו.. היכוננו.. היכוננו..

כְּשֶׁתְּבִי לְפָנָיו הַתּוֹרָה "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים" הַמְתַּחֲלָת:
"כְּשֵׁי שׁ דִּינִים חֵס וְשְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי רִקּוּדִין וְהַמְחָאָת
כֶּף נַעֲשֶׂה הַמְתַּקָּת הַדִּינִים" וְכו'.

אָמַר לִי: כֶּךְ אֲמַרְתִּי, שְׁעַכְשָׁו נִשְׁמַע גְּזֵרוֹת חֵס וְשְׁלוֹם עַל
יִשְׂרָאֵל, וְהִנֵּה הוֹלְכִים וּמְשַׁמְשִׁים לְבוֹא יְמֵי הַפּוֹרִים הָאֵלֶּה
(כִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶאֱמָרָה סְמוּךְ לְפוֹרִים), יִהְיוּ יִשְׂרָאֵל
מְרַקְדִים וְיִמְחָאוּ כֶּף וְעַל-יְדֵי-זֶה יִמְתִּיקוּ הַדִּינִים. וְחָזַר וְכָפַל
דְּבָרָיו, וְאָמַר בְּפֶה מְלֵא כֶּךְ אֲמַרְתִּי. וְכוֹנְתוּ הֵיתָה כְּפִשׁוּטוֹ,
שִׁיחֲזָקוּ עֲצָמוֹן לְשִׁמְחָה בְּיַמֵּי שְׁמִחָה, כְּגוֹן פּוֹרִים וְחֲנֻכָּה וְיָמִים
טוֹבִים, אוֹ חֲתָנָה, וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה כָּל מִיָּנִי שְׁמִחָה שֶׁל מְצוּהָ,
שִׁיחֲזָקוּ עֲצָמוֹן בְּשִׁמְחָה גְּדוֹלָה עַד שִׁזְכּוּ לְהַתְעוֹרֵר לְרִקּוּדִין
וְהַמְחָאָת כֶּף, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִמְתִּיקוּ הַדִּינִים.

פרטים בבתי הכנסת בשבת פרשת זכור

תשל"ב - תשפ"ב

התקשרות חבקות לרבי עד כלות הנפש

חיים של לבת אש גדולה

תמצית קורות חייו המאירים של החסיד המופלא
ר' שמואל הורביץ שליט"א מהינקות בעיר הקודש
צפת בצילו של אביו הגדול דרך הברחה
המסוכנת בדרך לעיר הגעגועים 'אומן' ועד החזרה
הניסית לארץ ישראל ויסוד הדפוס וההפצה לדורי
דורות / חיים שיש בהם

מרדכי דוד הורוויץ

”שמואל כי מהי שאלתיו”

בבואי לספר ולכתוב על סבי הגדול החסיד הנלבב רבי שמואל הורביץ זצ”ל, הוא הגבר הוקם עול - להקים עולה של תורה - תורת הצדיק וקיומה לעובדי ולמעשה אשר כל ימיו פעל באומר ובמעש להעלות את צאן עדת חסידי ברסלב ממקום פזוריהם בגולה כדי להוציא מן הכוח אל הפועל לייסד ולהקים את שארית הפליטה עדת חסידי ברסלב בארה”ק, שמתי מעט נמנו על תושביה באותה תקופה. אם יתן איש את כל הון ביתו ויותר מזה באהבתו העזה את רביה”ק בוז יבחו לו, תורחב הידיעה ותקצר היריעה, אך אנסה לגעת בקצה המזלג ולהעלות על נס את קצות דרכיו ופעליו הכבירים במשך ימי חייו הקדושים.

בראשית אציין את מה שכתב הוא עצמו בספרו ימי שמואל על הרדיפות שעבר בעת התקרבותו לרבנו הק’ כי לא בכדי היו, היות והבעל דבר שם עצמו לאורך ולרוחב כדי להרחיקו מן הבאר לבל יטעם ולבל ישקה ממנו העדרים, אין זאת אלא בכדי שלא יוכל שילוב מופלא זה של בעל מוח חריף ועמוק מאוד כמוהו המלוּב יחדיו עם לב בשר שבוּער בתבערת אין קץ, להתקרב לרבנו הק’.

אכן בהתגברותו כארי וכלביא מי יקימנו זכה למה שזכה אשרי לו, ויה”ר שנזכה ללכת בדרכו בעבודת ה’ ללא מורא ורפיון ח”ו, וכמו שאמר רביה”ק: צריך להיות עקשן גדול בעבודת ה’.

בטרם אתחיל לעלות עלי גיליון את פעלו, אספר כי כשבקשו מנכדו אבי מורי הרה”ח ר’ עמרם יוסף הורביץ ז”ל (בן רבי אהרן ז”ל) לספר בשבח סבו הגדול, ציין שאת סיפור ימי חייו כפי שהתפרסם בספריו ”ימי שמואל” כתב שנים רבות אחר התרחשות האירועים, ולמרות זאת לא נמצאות המילים ”איני זוכר” או ”איני יודע” וכדומה, וללמדנו בא, שזכר אפילו אחר שנים רבות כל פרט בחייו כאילו זה עתה ארע, ולאור זכרון זה נראה גודל מוכנותו ליום הדין להיות דרכיו מחושבים ובהירים לפניו בכל עת.

”צפת ערש ילדותו”

נולד בעיר צפת במוצאי שבת קודש פר’ בשלח שירה ט”ז לחודש שבט תרס”ה לאביו הגדול ר’ ישעי’ הלוי הורביץ זצ”ל רב חסידי חב”ד בעיר צפת ומגזע היחס בן אחר בן לשל”ה הק’ (דור אחד עשר) ועוד צדיקים גדולים. סיפר לי אחד הנכדים כי אחר נישואיו נכנס להתברך בבית הרה”ח ר’ לוי יצחק בנדר זצ”ל וקם לקראתו באומרו בשביל הייחוס של ר’ שמואל צריך לקום.

הנריך את התקרבותו של ר’ שמואל לברסלב. אביו של ר’ שמואל, הרב ישעיה הורביץ בצעירותו (מניי הנחל)

”גרסא דינקותא”

בילדותו בהיותו רק כבן שבע שנים התחנך אצל המלמד ר’ נח שלמה ז”ל, בכיתה של בני גיל 12 והיה חד ומהיר תפיסה ברמתם, וכדי שלא יקנאו בו חבריו הזהירו המלמד לומר שהוא כבן שנים עשרה שנים, ובגיל עשר למד והתחנך אצל המלמד הנחשב בצפת הר”ר נחום אתרוג ז”ל, כששכבת הגיל הממוצעת בכיתתו היתה 20-25 שנה.

על אף מוחו החריף התנהג בפשיטות ועוד לפני שהתוודע לחסידי ברסלב היה מרבה בשיחה בינו לבין קונו מעומק הלב, וכן היה מרבה לומר את התחינות והבקשות המובאים בסידור התפילה של השל”ה הק’ ובספר שערי ציון.

”תחילת התקרבותו”

כדרכם של בני הנעורים שנכנסים לעבודת ה’ היו גם לו עליות ומורדות, ואז בדרך לא דרך הגיע לידו ספר השתפכות הנפש והתחזק מאוד מהעיון בו, כפי שמתאר בספרו (פרק נ’) ”ועסקתי בו הרבה במסירות נפש, ובכל לילה צעקתי ”תן אתה” המובא שם בהתחלה מהגמל והמהרש”א מה שאמר משה לישראל ”לא נתן ה’ לכם לב לדעת ואמר להם היה לכם לומר ”תן אתה”, והקשה המהרש”א הלא הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים והשיב כי אף על פי כן מצאנו בהרבה מקומות כי ביד הקב”ה להטות לב האדם ליראתו, וע”כ צעקתי לה’ יתברך ”תן אתה” כי הלב בער בי מאוד מאוד בלי שיעור ממש עד אין סוף”.

עם הטעם הטוב של היין ההונגרי הגיעו גם המניעות, היה זה כשהבחנינו אנשי צפת בעיסוקו בספרי רביה”ק, שוחחו עמו דברי התנגדות ובלבולים בדרכו החדשה, וכבר חשב בליבו שאין שום איש בעולם שלומד ספרים אלו ואין הוא הקטן ילך יחיד נגד כל העולם? אבל התחזק אז בדעתו מאוד, שיהיה איך שיהיה גם אם יעבור עליו מה יחזיק בדרך רבנו הק’ לעולם.

בתקופת התקרבותו למד אצל מורו הגדול רבי דב מוורשא זצ”ל (היה ממורי ההוראה אצל בעל ה”אבני נזר” וה”אגלי טל”). כשמוע רבי דב את דבר התקרבותו לחסידי ברסלב קם מלא קומתו ופניו בערו כלפידי אש והתבטא בזה”ל ”איזה זכיה איזה זכיה”, והחל משבח את חסידי ברסלב, ואמר ”הלא הם יראים ושלמים וצדיקים של אמת”, וציין שמצא שמרומזים במעשה מאבדות בת מלך ארבעים דף מכתבי האריז”ל, ועל ליקוטי מוהר”ן התבטא כי לא מצא ספר עמוק וחריף כזה, ואחרי ארבעה פעמים שלמד בו חש שעדיין לא ירד לסוף דעת מוהר”ן, והחל בלימודו פעם חמישית ובו כלל את כל מה שהגה וחידש בכל ארבעת הפעמים שלפני כן, ומרוב ההתאמצות בספר, התעורר למשך שבע שנים עד שאט אט חזר מאור עיניו כבתחילה.

”בשבתו עם חברים”

בשנת תרפ”ב סמוך ונראה ל”ג בעומר נפגש לראשונה עם הרה”ח רבי אלטר בן ציון קראסקאפ ז”ל מחבורת אנ”ש הדרים בירושלים שעלו לגליל העליון ביומא דהילולא של התנא האלוקי רשב”י זיע”א, אחר ההילולא נשארו ר’ שמואל ור’ בן ציון לברר מקחו של צדיק, עד אחר חג השבועות, ומיני אז נקשרו נפשותם והסכימו ביניהם להיות חברים בעבודת ה’ ולשלוח האחד לשני מכתבי התחזקות, כשחזר לצפת התגברה ההתנגדות, וגדלו הרדיפות כמתואר בימי שמואל: ”והייתי מתבייש לילך ברחוב, ואף לילך לבית הכנסת כי היו נעשים שורות שורות אנשים ומראים באצבעם עלי, ומתלחשים ומדברים. והרואה בעלבון עלובים שלח רפואה למכתו בדמות רבי ישראל בער אודסר ז”ל מטבריה שהתארח באותו חג השבועות אצל דודו ר’ אבנר, וישבו ר’ שמואל ור’ ישראל יחד בעבודת ה’ ובלמוד ספרי רבנו, ובכך נוצר ביניהם קשר של ידידות נצח.

”פרק האיש מקדש”

ראש השנה הראשון לימי חייו שזכה להתקבץ ולהתפלל יחד עם אנשי הצדיק ברננה היה בשנת תרפ”ג במירון

עם ר' שמואל בבית המדרש והתחזקו יחד בעבודת ה' ובעצותיו של רבינו הק', וכן סיפר לו ר' יעקב רבות מהווי וחי החסידות בברדיטשוב ועל פועלם ועבודתם של זקני אנ"ש האריות שבחבורה שגרו בעיר אומן והתחזקו יחד בעבודת ה'. חברות זו הקלה מעל ר' שמואל במקצת את ייסורי ומכאובי הרדיפות,, כאשר ר' יעקב מטבעו היה איש שמח ומשמח.

”דאס הארץ” בענקט צום קוואל”

בשלב זה החליט לקום ולעשות מעשה לבא להשתטח להתפלל להתחנן ולבקש על נפשו ונפש בני ביתו על ציון רביה”ק בעיר אומן. ובשלהי שנת תרפ”ח השיג רשיון נסיעה לפולין ויצא לדרכו דרך מצרים ושהה בימי ראש השנה של שנת תרפ”ט בקיבוץ של אנ”ש בעיר לובלין (ומפי ר' נחמן פנחס יארבלום ז”ל שמעתי כי לאחר מעריב של ליל ר”ה הראשון הכריז ר' אהרן לייב ציגלמן ז”ל כי בא לקיבוץ הק' בלובלין 'פרי עץ הדר' מא”י ועל כן מוטל על כל אחד לומר ברכת שהחיינו בשם ובמלכות ובדברו הצביע לעבר ר' שמואל) וכך עברו עליו הימים הנוראים ומועדי ירח האיתנים בין קיבוצי אנ”ש בפולין בהתעלות ובתורמות הרוח, במשך ימי החורף של שנה זו התהלך לאורכה ולרוחבה של אדמת פולין והיה בכל קיבוצי אנ”ש ברחבי פולין, ובסוף החורף ניסה להבריח את הגבול שבין פולין לרוסיה אך לא עלה בידו ונאלץ לחזור לעיר לובלין על ימי חג הפסח.

אחר מאמצים שעלו לו בדמים מרובים תרתי משמע, זכה יחד עם רעו וידידו הטוב ר' בעריש מלודז' לחצות את הגבול שבין פולין לרוסיה בליל שני אור לכ' מנחם אב תרפ”ט בניסים גלויים כאשר הוא משליך את נפשו מנגד, ומסובב כל הסיבות סיבב ברחמי שלא יבחינו בהם חיילי השלטון, ובחשכת הליל שמעו יריות משומרי הגבול, והוכרחו לשכב על שדות התבואה עד הבוקר מבלי לדעת האם חלקת קרקע זו שייכת לאדמת רוסיה או שמא עדיין המשימה הגדולה לפנייהם והם בקצה גבול פולין, כשהפציע השחר החלו לחפש מקום ישוב ובבואם שמעו את התושבים אומרים עליהם שהם יהודים פולנים, ובכך הסיקו כי רגליהם עומדות על אדמת רוסיה. וביום שישי ר”ח אלול הגיעו לפולנאה ושבתו שם, תיכף ומיד לאחר צאת השבת המשיכו בדרכם וביום חמישי ז' אלול שנת תרפ”ט אחרי תלאות רבות ומכירות נפש של ממש, זכה להגיע אל משאת נפשו ואל השתוקקותו רצונו וכיספיו אשר אלמלי לא בא לעלמא הדין אלא כדי להשתטח על ציון המצוינת, דיו.

תבערת לבבו למקום גניזתו של הצדיק מומחשת במה ששנים רבות אחר כך השיח לפי תומו, כי באחד מימי החורף הקרים נסע לעיסוקיו, ובחזרתו לעיר אומן עלו על עגלתו חיילי רוסים לבושים כדבעי במיטב בבדי החורף, ובכל זאת מרוב הקור ששרר באותם ימים לא יחם להם, משכך נאלצו להצטופף יחדיו בתקווה שחום גופם ישפיע עליהם ויחמם מן הקור החודר, אך הוא שהיה לבוש בלבושו הירושלמי הישן והמרופט שבוודאי אינו מייטיב לחמם את הגוף בקור הרוסי הנוראי, הביט בהם במבטי פליאה ואמר בליבו ”וכי מדוע לא יחם להם הרי נוסעים אנחנו עכשיו לציון המצוינת קודש הקודשים אשר כל העולם עומד עליו ואיך לא התחממו באשו היוקדת של הנגמ”ח אשר העיד כי לא תכווה גחלתו לעולם” (ובלשונו זההב ”ווי קען זיין קאלט, מפארט דאך צום רעבן”)

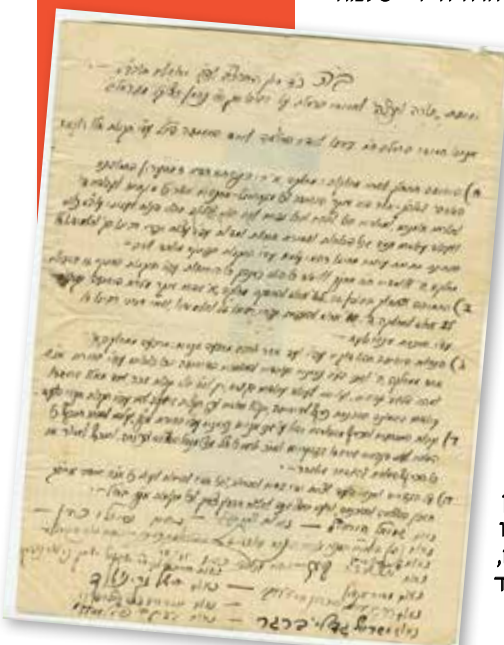
על אף מוחג
החריף התנהג
בפשיטות
ועוד לפני
שהתוודע
לחסידי
ברסלב היה
מרבה בשיחה
בינו לבין
קונו מעומק
הלב, וכן היה
מרבה לומר
את התחינות
והבקשות
המובאים
בסידור
התפילה
של השל”ה
הק' ובספר
שערי ציון

רבי שמואל הורביץ צל עם חזרתו מהשבי הירדני

באותה שנה השתדך עם בתו של ר' עמרם יוסף בן אב”ד קהילות הפרושים ר' משה נחום ולנשטיין ז”ל, ובי’ אדר א’ התקיימה שמחת הנישואין בבית גיסו (שהיה דר בשכונות החדשות שמחוץ לחומה), באותה שמחה השתתפו כל אנ”ש למקטן ועד גדול גם המובחרים שבהם כדוגמת הרה”ח ר' שלמה ווקסלר זצ”ל שאף שלא היה יוצא מחוץ לחומות ירושלים העתיקה חרג ממנהגו ובא אל החופה.

מעט לאחר נישואיו, התגלגלו ובאו לידי משפחת חותנו, מכתבי ההתחזקות ששלח לחבריו על ענין ההשתטחות בציון הק', בחששם הרב על שמוכן לעזוב את בני ביתו ניסו למונעו מלהתקרב ולהתחבר לאנ”ש. אך הוא עמד על דעתו והוכרח לגור לבדו בבית המדרש של חסידי ברסלב שבירושלים לפניו מן החומות, ובחמלת ה' עליו שלח לו את הרה”ח ר' יעקב פילמר ז”ל תלמידו של ראבר”ן שעלה ארצה מברדיטשוב ונאלץ לעזוב את כל אשר לו בעיר יפו ולעלות ריקם וחסר כל לירושלים, וכדי שיהיה לו קורת גג, דר יחד

יסוד להעלאת אנ”ש מפולין. תקנת הישיבה שייסד רבי שמואל הורביץ

צרכי עמך מרובים

עוד בהיותו באומן המשיל את אנשי רבנו הק' במשל הצאן הרועה והמרעה, דהיינו 'הרועה' הוא רבינו הק', 'הצאן' הם אנשי הצדיק הפזורים בכל מקומות מושבותם בגולה, 'המרעה' הטוב ביותר לצאן נידח הוא בארץ הקודש, כאומר הגיע העת להעלות את כל אנ"ש שבארצות הגולה לארצנו הק' כדי שיוכלו להיות במקום המרעה הטוב, גם בעת שהותו בצער ובמצור בכלא הסובייטי הבטיח כי אם יעזרוהו ה' ויצא משעבוד לחירות, יעסוק בצרכי ציבור אנ"ש, ואכן מיד בחזרתו החל בעזרה לאנ"ש תושבי פולין ורוסיה לקבל אשרות כניסה של המנדט הבריטי לא"י (סרטיפיקטים). ע"י הקמת ישיבה ע"ש הצדיק בירושית"ו, באופן זה התאפשרה לו בקשת אשרות עלייה מטעם הישיבה, בדרך זו העלה רבים מאנ"ש דוגמת ר' אלחנן ספקטר, ר' יצחק מאיר קורמן, ר' יחזקאל מנדלאיל, ר' שמואל מרדכי קורנבליט זכר כולם לברכה, כמו כן עלה בידו להשיג אשרות כניסה להרה"ח ר' מתע'ס הכהן ברזסקי הי"ד מגדולי האריות שבחבורת העובדים בעיר אומן, אך מחמת חסרון כיס לנטיעה לא עלה לא"י, כן עמד ותיקן פנקס חבר לחותמים על עשרים וחמש תקנות שתיקן עבור ייסוד הישיבה והחזקתה, ובראש החותמים על פנקס זה היה גדול אנ"ש בארה"ק באותה תקופה רבי שלמה וקסלר זצ"ל.

תבערת ליבו לא שקטה עד שהקים בביתו בית דפוס ובו זכה להגשים את משאת נפשו להדפיס ספרים רבים כדי להפיץ את דעת רבינו הק' בעולם כי באותם ימים לא היו ספרי רבנו חזון נפוץ (פרק נרחב בענין ההדפסה אי"ה בחוודשים הבאים).

עבודתו תמיד הייתה בתבערת הלב ובהשתוקקות אין גבול, שעמה הלך וקרוב את בני הנעורים לדרכו של רבנו הק', עד כי המקורבים החדשים שלו נהפכו לאריות שבחבורה הלא הם ר' יונה לבל, ר' משה רוזנטל, ר' וועלוול חשין, ר' יעקב מלמד ועוד כהנה וכהנה זכר כולם לברכה.

"באהבתה ישגה תמיד"

כל רואיו ומכיריו העידו כי בכל עת מצוא היו שפתותיו דובבים, ובכך היה משנן רבות בעל פה את כל מה

וכי מדוע לא יחם להם הדי נוסעים אנחנו עכשיו לציון המצוינות קודש הקודשים אשר כל העולם עומד עליו ואיך לא התחממו באשו היוקדת של הנגמ"ח אשר העיד כי לא תכווה גחלתו לעולם

ראש החותמים על התקנות של הישיבה. ר' שלמה ווקסלר ז"ל (באדיבות ג.ב.)

"כי זה כמה נכסוף נכספתי"

בעיר אומן פגש את אנ"ש ששמחו מאוד לקראתו כפי שמתואר באריכות בספרו ימי שמואל, והם התבטאו עליו כי לא לחינם הניח עצמו הבעל דבר לאורך ולרחוב לבל יגיע לאומן, כי ידע שיהיה מונח על הציון לערך שבע או שמונה שעות, ויבלה שם את רוב היום.

זכה להיות שם שלושה ראשי שנים משנת תר"צ עד שנת תרצ"ב ועשה שם לילות כימים בעבודת ה' בהתקשרות וביטול מוחלט לצדיק, כדי לגלות את האוצר שנמצא בביתו, כי אצל הצדיק מוצאים את כל האבדות, ומילא את כליו בר, להיות גופו נשמתו ויתר זמן חיותו עלי אדמות, גדושים בדבקות לחי החיים חיי הנצח.

"חזרתו לארץ חמדת אבות"

בהיותו על אדמת רוסיה ניסה כמה פעמים לסדר את מעמדו כנתין זר שנכנס ברישיון או לחילופין לקבל אזרחות רוסית, וביום חמישי י"ג שבט תרצ"ב נעצר ע"י השלטונות בחשד שנכנס למטרת ריגול, בחקירתו עמד על גרסתו כפי שכתב על הטפסים לסידור מעמדו, כי ברח מפולין מפני הפרעות, הסובייטים לא הבו לקבל את גרסתו וכמעט שנמסר למיתה כמה פעמים ובכל פעם ניצל מחדש בנס, וטלטלו אותו רבות בין כלא אחד למשנהו ובכל מקום חדש שבא להשתקם, איימו עליו באיומים נוראיים שיהרגו אותו ולא יוודע בעולם דבר מותו כלל, וכשהתחנן על נפשו שעל כל פנים יידעו את משפחתו כדי שבנו יאמר עליו קדיש, ענו לו בזלזול "על זה נחשוב אחר מותר", וכמעט שיצא מדעתו ובפרט שנבצר ממנו קיום המצוות בהילקח ממנו חפציו האישיים והתחזק בקיום המצוות במחשבה, כן הקפיד מאוד שלא להיגעל במאכלות אסורות וחי על הלחם והמים שניתנו לו במידה ובמשורה, ובכל תשעת ימי חג הפסח לא הכניס שום דבר מאכל לפיו כי אם קוביות סוכר.

אחרי ארבעה חודשי מאסר, ביום כ"ה אייר שנת תקצ"ב ספירת "נצח שבנצח" התבשר בבשורה נפלאה למעלה מדרך הטבע שעליו לארגן את חפציו הדלים ולבוא לספינה הנוסעת לא"י, ואכן למחרת עלה לספינה וניצל ממוות לחיים וחזר לשלום לביתו.

אחרי חזרתו לא"י, הרגיע חותנו את מחלוקת בני ביתו עליו, ומיני אז חייו הם באחוזה שלום ורעות באופן מופלא, והתרצתה ללכת בדרכו הקדושה, וכל שביקש ממנה לעזרה בעבודתו הק', נענתה בשמחה ובטוב לבב.

תבערת לבבו למקום גיזתו של הצדיק. ציונו של רביהק באותם שנים

השבתות בשלהי ימיו עת תקפה עליו מחלתו נאלץ להישאר בביתו, כשעלה אחד ממכריו לבקרו, תינה ר' שמואל בפניו את צערו הגדול על שאין באפשרותו לקיים את מנהגו משכבר הימים, וכשהלה ניסה לנחמו בדברי חיזוק, ר' שמואל הקשור בעבותות של אהבה להשי"ת, הניף ידו בביטול ואמר לו: "איך זוך זאך נישט צו פאטערן" (אינני מחפש את הפטור).

"ותשחק ליום אחרון"

בשלהי ימי חייו חלה את חוליו האחרון בחולי המעייים וחולשתו הלכה וגברה מיום ליום, בר"ח אדר שנת תשל"ב הלכה לעולמה כלתו ע"ה, וכשהגיעו אנשי החברה קדישא קרא רבי שמואל לר' שמעון אנשין ז"ל שבאותו עת נמנה יחד עם בני החברה קדישא, והסביר לו דרך כיצד לקבור את המת בהר הזיתים מבלי להזדקק לעבור ליד מקום התיפלה שנמצא על ההר. כן דיבר עמו על גודל המעלה בטבילת וטהרת הנפטר במי השילוח, ולתומו חשב ר' שמעון כי על כלתו הנפטרת הדברים אמורים ותמה ע"כ, ענהו ר' שמואל כוונתי: כשימלאו ימי ושכבתי עם אבותיי, עשו לגופי ככל אשר דברתי ונא אל תפל דבר מדברתי ארצה, אף הוסיף וביקש כי רצונו להיקבר במעלה ההר בחלקת ברדיטשוב אשר שם קבורים חבריו שעסק עמהם כל ימיו בעבודת השי"ת ואהבתו עליהם היא ללא שיעור וגבול.

ימים מספר לפני הסתלקותו סיפר לבתו מרת רזנפלד תחיל' שעקב מחלתו עבר לגור בביתה, שבחלומו ראה כי נפל ארון ספרים, ובזה רימז לה על הסתלקותו מעלמא הדין הקרובה לבוא.

במוצאי שבת האחרון לפני הסתלקותו (שגם היה יומו האחרון) התגברה עליו מחלתו מאוד ומרוב חולשתו לא היה מסוגל לאכול מאומה, אך אז עוז והתאמץ שלא לבטל את אכילת המלווה מלכה המביא את האדם לתחייתו מחדש, ופורר כזית חלה עד שהצליח לדחוק את כל הכזית לפיו ובזה לצאת ידי חובת האכילה, ופניו האירו ויקדו כלפידי אש בשמחה עצומה על ששוב זכה לקיים את סעודת מלווה מלכה.

בבקר של יום ראשון י"ב אדר שנת תשל"ב הודיע בהחלטיות לבתו כי היום הולך הוא לבית עולמו, בתו שנחרדה מדבריו תממה על קביעתו הנחרצת ואמרה לו אבי היקר על מה אתה שח? "דאס איז דאס, איך גיי פון דער וועלט" (זהו זה, אני הולך מהעולם), ענה לה ברוגע ושלווה, וביקש ממנה שתחליף את מצעי המיטה, ונשכב על מיטתו הנקייה תוך ששפתותיו דובבות כדרכו במשך כל ימי חייו, ובתוך כך הגיע בנו לקרות עימו קריאת שמע כנהוג, ונסתלק לבית עולמו מושכב על צידו ופניו מול פני הנוכחים, והיה תארו ומראה פניו מאירים ורגועים כאדם שנרדם לשנת הליל.

הלוויתו נערכה בדיוק כפי שביקש מר' שמעון אנשין ז"ל, ונקבר בשם טוב במקום אשר בחר בו בחיים חיותו במעלה הר הזיתים מול מקום המקדש.

זכה להשאיר אחריו זרע ברך ה' בנים ובני בנים הולכים בדרכו ומחנכים את צאצאיהם לתבערת התורה והעבודה כרצונו וכיסופיו הטהורים.

(מקורות: ימי שמואל, מכתבי שמואל, אבקשה, ירחון מימי הנחל, קונטרס בית שמואל. התודה והברכה לנכדיו ר' מרדכי דוד הורביץ, ר' נחמן רזנפלד, ר' עמרם יוסף רזנפלד, ר' אהרון אייזנבך מכון אלופי הנחל על עזרתם בהכנת מאמר זה.)

מרב תשוקתו לקיום המצוות הרי ששנים רבות היה בפורים דפרזים בביתו שבהר מירון כאשר הוא מקיים שם את כל מצוות היום כדבעי, ואחר כך היה ממנהר ושב לביתו שבירושלים לקראת שושן פורים כדי לקיים מחדש את מצוות היום ככל משפטו וחוקתו

נוצר ביניהם קשר של ידידות נצח. הרבה ר' ישראל בער אודסר (באדיבות גנ.)

שזכר מחוק לימודיו, גם היה מרבה לעיתים תכופות לעשות סיומים על סדרי וחוק לימודיו, סדר יומו היה מתחיל בחצות הליל, ואחר חצות היה מתיישב ללמוד ולא פסיק פומיה מגריסא עד חצות היום וכן השריש בבני ביתו את עניין הקימה באשמורת הבוקר.

התמצאות מדהימה היתה לו בכל מכמני התורה, וכפי שהעידו שומעי לקחו על הקושי בלעקוב אחר דבריו, מהמהירות שבה היה עובר מעניין לעניין, וכל רז לא אניס ליה מרוב חכמתו וחריפות מוחו ושכלו.

"חיבובו למצווה"

למרות שחי בעניות ובדוחק גדול עד למאד, כשמדובר היה על הוצאות לדבר מצוה לא חסך מהונו כלל, המחשה לכך ניתן היה לראות בכל יום שישי שביתו היה מתמלא מכל טוב הארץ, כדי להדר ולענג את השבת, וכל פעולתו ועבודתו היתה בערגה וכיסופים להשי"ת שיטעימהו טעם השבת באמת, ובעת שדיבר עמו נכדו אבי ז"ל על איזה ספק שהתעורר אצלו בהלכות שבת, בערו פניו כלפידי אש כשהוא מסביר לנכדו כלל גדול בהלכות שבת "כל דבר שאינו ידוע לך האם מותר לעשותו בשבת הרי זה אסור, עד שבהתבוננות ובליבון ההלכה יתרבר לך שמונת"

ואף בערוב ימיו כשחלה במעיו לא ויתר על מנהג טעימת התבשיל בערש"ק והיה טועם ומקיא ופניו קורנות מאושר על שזכה לטעום מאכל האלוקות, באותם הימים נכנס אליו הרה"ח ר' יעקב מאיר שכטר שליט"א ודיבר עמו מגודל קדושת השבת וכדי שיהיו הדברים ברורים לעובדא למעשה, סידר לפניו ר' שמואל את העלייה מדרגה לדרגה מעת ההכנות לשבת עד שבאמירת 'איה' שבקדושת כתר זוכים לדרגה נעלה מאוד, אך לדרגה הנעלה ביותר זוכים בעת אכילת סעודת צפרא דשבתא, ואז הוסיף ואמר בצער ובכאב נורא ובדמעות בעיניו: "ואני חולה כל כך שאיני יכול לאכול"...

ביטוי נוסף לחיבובו למצוות היה בקניית ד' המינים, כשבצאתו מביתו קרנו פניו מאושר ונחת, וכשהיה מוצא אתרוג נאה שילם ככל אשר יושת עליו, והיה משבח מפאר ומרומם את האתרוג, ומניחו למשמרת עד הגיע זמן מצוותו, אך מיד למחרת היה יוצא שוב לשוק ואם מצא אתרוג נאה יותר, קנהו מיד מבלי לעמוד על המקח, כמעשהו באתרוג כך מעשהו בכל הד' מינים בכל שנה ושנה, וכדי לחבב את המצוות על בניו היה קונה לכל אחד סט נפרד של ד' מינים, מחזה נדיר ביותר לגודל העניות והדחקות שחיו באותם השנים.

מרוב תשוקתו לקיום המצוות ומרוחב בינתו והשגתו בגודל ושגב מעלת ימי הפורים הרי ששנים רבות היה בפורים דפרזים בביתו שבהר מירון כאשר הוא מקיים שם את כל מצוות היום כדבעי, ואחר כך היה ממנהר ושב לביתו שבירושלים לקראת שושן פורים כדי לקיים מחדש את מצוות היום ככל משפטו וחוקתו.

בערוב ימיו כשכבר גברה עליו מאוד החולאת במסירות נפש של ממש הגיע בליווי אחד מבניו לכותל המערבי, ובכל פעם שבאו לצאת ולהיפרד חזר שוב למקום עמדו בראשונה עד שהיה לפלא בעיניו בנו והחל לרזוז כי כבר התאחרה השעה עד למאוד, אך הוא בשלו ופניו כלפידי אש ממאן לעזוב את מקום הקדושה באומרו "איי איי הכותל.... הכותל המערבי, מקום שלא זזה משום שכינה לעולם מקום השכינה..... השכינה הקדושה".

נהג לשהות רבות בעת צפרא דשבתא ברחבה שלפני הכותל כדי לענות לכל קדיש וקדושה, באחד

הוא התחיל לדבר בליקוטי מוהר"ן ולא הפסיק במשך שמונה שעות רצופות

מה אתם יכולים לספר לנו על ר' שמואל?

ר' נחמן: ר' שמואל היה חי בעולם הזה, אך מעט מאוד 'עשה בו שימוש', במשנה באבות נאמר: 'על הארץ תישן' אלו חיי צער, והעושה כן אשריו וטוב לו. ר' שמואל היה מקיים עניין זה בפשיטות, מיטתו, זו שהיה מניח עליה את ראשו, באותם שעות מועטות שבין עבודת היום לנקודת חצות, שימשה חצייה כמדף לספריו, והחלק הנותר לפליטה היה משמש לו לשינה.

אחד מהדברים שעסק לעשות לתועלת הדור הצעיר, ביקש כמה פעמים ממכריו שימציאו לו ספרים לקריאה, שיוכל להקים ספריה להשאלת ספרים לילדי ישראל, כאלו שיהיו נקיים לגמרי מכל חשש ספרי חיזונים. ידע הוא כוחה של מילה כתובה ורצה למנוע מצעירי הצאן שלא יפלו לרשתות הכפירה והמינות הפרושים כמצודה, בספרי הקריאה.

זהירותו בענייני קדושה היתה מפורסמת, וכך גם שמירת עיניו והתרחקותו מכל צל ונדנדוד של איסור, לדוגמא ידוע שהיה מקפיד שלא תיכנס לביתו אשה שאינו ממשפחתו הקרובה, ואף כלותיו היה מעדיף שלא יבואו לתוך ביתו.

שייף עייל ושייף נפיק, הוא היה יכול לעצור ב"שול" לדבר עם כל בחור או ילד, ולא מתוך הרגשה של אחד שעושה טובה ומוריד את עצמו ממדרגתו על מנת לדבר עם קטן ממנו, התחושה היתה כאילו שני הצדדים שווים, בחכמה ובמנין השנים.

"הסתיר עצמו מעין כל"

ר' מנחם: הוא אהב מאוד להסתיר דרכיו, ולשהות הרחק מחברת בני אדם, בשנותיו האחרונות תקופה של כמה שנים שהיה גר אצל חתנו בשכונת מקור ברוך, גרו שם הרבה מאחינו הספרדים, כולו היה מלא חיות מהשהות בחברתם. התפלל עמהם בבית הכנסת, ושם ישב לו בדד בתפילותיו ועבודותיו ודביקותו, כשאף אחד אינו רואהו ואינו מכירו. באופן כללי הוא התחבר מאוד ואהב את הספרדים ואת הפשטות והתמימות שלהם.

כאשר אצל אחינו מעדות המזרח היו אומרים סליחות כל חודש אלול, היה ר' שמואל אף הוא אומר יחד איתם סליחות. כל דבר שבקדושה היה אצלו כמוצא שלל רב, ולכן כשהם אומרים סליחות, בודאי שגם הוא יאמר.

נקודות אור מפי האחים ר' נחמן ור' מנחם רוזנפלד מתלמידי הרה"ח ר' שמואל הורביץ זצ"ל הכוללות תיאורים מאירים על להבת האש הגדולה שבערה בו - ראשו מגיע השמימה ורגליו נטועות ארצה

התקשרות דביקות לרבי עד כלות הנפש

פעם בסעודה שלישית כשר' שמואל דיבר לפני הציבור, הביא בין דבריו מאמר מענייני קבלה, ור' לוי יצחק שאל תוך כדי הדברים, 'היכן כתוב דבר זה?'. ר' שמואל לא ענה לו. ואז חזר ר' לוי יצחק ושאל בשנית, היכן כתוב דבר זה, ושוב ר' שמואל אינו משיב. עד שר' אלחנן ספקטור התערב וענה, שהדברים כתובים ומובאים בספרים הק', ולמרבה הפלא בכל מהלך הדו שיח, לא הרגיש ר' שמואל ולא שמע שום דבר, לא את ר' לוי יצחק שואל, ולא את ר' אלחנן משיב.

"אסור להתייאש"

ר' מנחם: פעם בסוכות דיבר ר' שמואל על דברי מוהרנ"ת שאחזית הד' מינים בסוכות, היא כאחזית כלי הקרב, שמראה שהוא עדיין מוכן ללחום ועוד לא התייאש. זהו עיקר הנצחון במלחמת היצר. והאריך על כך ר' שמואל ואמר שבמלחמה, זה שנפצע בקרב ואעפ"כ הוא ממשיך להילחם, מעלים ומקדמים אותו לדרגות גבוהות יותר, ואף זוכה במדליות ואותות הצטיינות. כן הוא לענין מלחמת היצר, והאריך אז לדבר על עניין ההתחזקות.

ר' נחמן: ר' שמואל נהג לספר, בשם ידידו ר' בנציון אפטר שהיה מסתובב בערי פולין, בקברי הצדיקים ועוסק בהפצת תורת רבינו, שבאחת הפעמים הזדמן לו להתארח אצל משפחה לכמה ימים, ושם ליבו לעובדה שהאב נוהג באופן מאוד שונה בשני בניו כשהאחד מקבל יחס אוהד לבקשותיו, והשני זוכה ליחס שנע בין התעלמות ליחס מינימלי, "כבר עלתה בי המחשבה שהילד איננו בנו, אלא סתם ילד רחוב מאומק", אחרי מספר פעמים לא יכולתי לעצור בעצמי ושאלתי את האב לפשר ההפליה, שחק האב ואמר לי, לא ולא! שניהם בני המה, אבל אם הבחנת, הילד שאיני מתייחס אליו, מרבה לנדנד, להתאונן ולבכות ללא שום סיבה מיוחדת "א קלאגער", סתם בכיון, לכן אין לי מה להתייחס אליו, אולם הילד האחר כשהוא מבקש או בוכה על משהו, אני יודע שצריך להתייחס. הוא אינו בוכה סתם ללא סיבה.

והלקח מכך אומר ר' בנציון מי שתמיד מרוצה ושמח עם כל מה שקורה וכל מה שעובר עליו, כשפעם צר לו וכואב לו, ומרגיש כבר שאינו מסוגל ומרים קולו בבכי, בוודאי יזכה ליחס חם מאבא שמים, יודעים שאיננו בוכה סתם. אבל מי שרגיל במצב רוח מדוכדך, בתלונות ובכיות בכל עת מדוע שאבא בשמים יתייחס אלי? הלא הוא סתם מתאונן ובוכה על כל דבר בלא סיבה וכידוע אצל אנ"ש שמי שמרבה בהודאה להקב"ה, הקב"ה ממחר למלא את בקשתו

תהא דמותו לנגד עינינו כיצד לילך אחר רביה"ק ועצותיו בתמימות ופשיטות בכל צעד ושעל בחיינו.

פעם בשבועות במירון דיבר ר' שמואל, ובתוך דבריו ציטט והביא מקור מהיוצרות של שבועות. פנה אליו ר' שמואל צ'צ'יק בשאלה, "הלא אמרנו היום את היוצרות, ולא מוזכר שם משפט זה". ענה ר' שמואל, "אכן לא היוצרות של היום הראשון, אלא היוצרות של היום השני", (שאומרים בחו"ל, ביום טוב שני של גלויות), את היוצרות הללו אנו בני ארץ ישראל איננו אומרים, אבל ר' שמואל... הרי היוצרות מלאים בכיסופים והשתוקקות והיכן שיש איזו השתפכות הנפש והשתוקקות לה', לא איש כר' שמואל יתן לה לחמוק ממנו.

ר' נחמן: מי שהתבונן בו בתפילת שמו"ע שם ליבו כי המרחק בין פניו לסידור לא עלה על כמה ס"מ, זאת מחשש שלא ישל להביט מחוץ לסידור בעת התפילה, למרות היותו דבוק בבוראו באופן כזה שהעולם מסביבו פשוט לא היה קיים, כ"כ היה ירא חטא.

ר' שמואל היה תמיד שקוע בדביקות להשי"ת ודביקות בצדיק, מעידים זוכרי זכרונות כי בפורים בקריאת המגילה היו פניו לוהטות בדביקות עצומה, וכשהגיעו לפסוקים מסוימים היו פניו מאדימים יותר, ראו עליו שאור האיר את פניו, "א ליכטיגקייט אויפן פנים".

דבקות זו לא נשארה בין יריעות המגילה, גם בעת שהלך ברחוב העיר לא היה מרגיש בדבר, עד שהיה מי שהתבטא ואמר, "גם אם יפלו הבניינים שמשני צידי הרחוב, גם אז לא ישים ר' שמואל ליבו לכך", כל שרעפיו היו תפוסים בזכרון בעלמא דאתי.

ר' שמואל בער לה' והיה דבוק בהשי"ת ובמשה עבדו, אמונתו ודביקותו ברבינו הק' היו לאין ערוך.

"לתת כבוד לצדיקים"

ר' מנחם: ראוי לציין שכאב לו מאד אם שמע אפילו נימת זלזול בצדיקים. ארע פעם שמישהו שאל אותו בעניין איזה שיחה שיכול להישמע משם אולי איזה פחיתות כבוד כלפי צדיק אחד, ור' שמואל ממש הקפיד על השואל ואמר אז, שבספירות, כל ספירה כלפי חברתה הגבוהה ממנה היא כנוקדה בעלמא, אבל היא כשלעצמה גבוהה וגדולה לאין שיעור וערך, כן אצל הצדיקים יכול להיות אחד שהוא צדיק גדול מאד אבל כלפי צדיק האמת... הצדיק האמת הוא ענין אחר לגמרי, אבל ודאי שצריכים להעריך ולייקר את כל הצדיקים, באשר אין לנו כלל השגה בצדיקים.

כשר' שמואל דיבר תורה מרבינו היה נראה שכלל אינו נמצא בעלמא הדין, ישיבתו בעת אמירת התורה היתה כתלמיד אצל רבו, באימה ויראה, רתת וזיע, וכשדיבר, היה הציבור משתתק מאליו.

תמונות
בפרסום ראשון
ר' שמואל הורביץ בבית משול
באדיבות ר' אהרן לבל

אנ"ש בפורים בבית מדרשנו במאה שערים, בתוך נראה ר' שמואל שפירא (באדיבות ר' איציק רזנפלד)

אליבגלע ליבששאפט

פורים ביי ברסלבע חסידים אין ירושלים פאר ארום
זיבעציג יאר צוריק

"איבערגעזעצט אויף די אידישע שפראך דורך: שמעון י. הלוי

דער באדייט פון אמת'ע 'אהבת ישראל'

און אט לאזט זיך די קופקע אריין אין דעם שווערן סוגיא פון 'דיבוק חברים': וואס איז די אמת'ע אהבת חברים אויף וואס דער רבי האט אזוי שטארק אנגעווארנט אונזערע לייט? און וואס איז בכלל דער אויסדרוק: 'דיבוק חברים'. ר' בצלאל רופט זיך אן און זאגט פאר זיינע חברים: "קומט לאמיר זיך פארטיפן און דורכטוהן וואס דער הייליגער זוהר זאגט 'קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל כולהו חד', ווען אזוי רעדנדיג, מאכט ער מיט דעם פינגער און זעצט פאר, באטאנענדיג:

"אויב אזוי, קומט דאך אויס פון דעם, אז אהבת ה' און אהבת התורה און אהבת ישראל - איז אלץ איינס, און איז געבינדן און באהאפטן איינס אין דאס אנדערע מיט א אומ'ברעכבארער קשר. נאך מער פון דעם" - לייגט ר' בצלאל צו, "מען טאר דאך נישט מסיח דעת זיין פון דביקות הבורא, אזוי ווי עס שטייט אין פסוק 'שויית ה' לנגדי תמיד', און אזוי אויך טאר מען נישט מסיח דעת זיין פון צו זיין דבוק אין דער תורה, אזוי ווי עס שטייט 'והגית בו יומם ולילה'. אויב אזוי", קומט ער צום אויספיר, "טאר מען אוודאי אויך נישט מסיח דעת זיין פון די דביקות צו אהבת ישראל, און איבערהויפט ווען עס רעדט זיך פון האבן דיבוק אין אזעלכע חברים וואס זענען געטריי צום הייליגן רבי'ן".

דא מיטט זיך ר' יחזקאל אריין אין די ווערטער פון ר' בצלאל און ווארפט אים פֿאַר: "מיין טייערערער חבר! איך פארשטיי נישט וואס דו רעדסט, וואס פעלט אויס דיינע אלע לומדות'ער? דער רבי האט דאך געזאגט אז דער עיקר איז תמימות ופשיטות, און דער הייליגער רבי האט דאך אליין געזאגט בפשיטות גמור: 'תחזיקו עצמכם ביחד' - איר זאלט זיך האלטן צוזאמען. אלזא - וועלכע חכמות און לומדות פעלט אויס נאך אזא פשוט'ער דיבור וואס איז ארויס פון דעם הייליגן רבי'נס מויל".

ר' בצלאל גיט א שפרינג אויף פון ארט און ענטפערט אים מיט א העכערע שטימע - איבערצוקומען די באנומענע לוסטיגע קולות פון די אלע וואס זענען פארטוהן אין דעם צירקל, זינגענדיג אן אויפהער, "מיין ליבער חבר! דאס גיט נאך נאר מער צי! דאס איז דאך וואס איך האב געזאגט, און דאס איז פונקט דער דיבור פון דעם רבי'ן: 'תחזיקו עצמכם ביחד', וואס דערמיט גיט אונז דער רבי אנצודייטן, אז מיר זאלן זיך נישט דערווייטערן איינער פון דעם אנדערן, און נישט מסיח דעת זיין איינער פון דעם צווייטן, נאר זיין שטענדיג צוזאמען מיט ליבשאפט און ברודערליכקייט און פריינטשאפט".

ר' יוסף, הערנדיג דעם שמועס פון זיינע חברים, רופט ער זיך אן צו זי, און זאגט: "אחיי ורעיי, וואס איז דא די אלע פלפולים און וויכוחים, דאס איז דאך אייגנטליך דער פשוט'ער פשט פון דעם פסוק 'אהבת

ארום וואס האט זיך געדרייט די געדאנקען און געפילן פון יקירי אנשי שלומינו אין ירושלים של מעלה זייענדיג מקיים דעם מאמר חז"ל 'לבסומי בפוריא עד דלא ידע'?

הרה"ח ר' נחמן ישראל בורשטיין זצ"ל פֿאַרשטעלנדיג מיט א פארצייטישן טעם און חן וואס זיינע אויגן האבן אליין צוגעזעהן אין זיינע יוגנט יארן בשעת אונזערע לייט האבן זיך צוזאמענגענומען אין דעם יום הפורים אין שטוב פון הרה"ח רבי אברהם שטערנהארץ זצ"ל אין קטמון

ארויסגענומען פון ספר "אוצר נחמני" חלק ב', מכתב יד

דער רינג וואס טאנצט אין שטוב פון רבי אברהם, האלט זיך אין איין פארשטערקערן מיט טענץ און געזאנג אויף הויכע טענער, זיך הייבנדיג אין די לופטן, ווען ביים ווינקל דארטן שטייען דריי חסידים, היפש בגילופין'דיג און מבושם. דאס איז געווען: מיין שווער הרה"ח ר' יחזקאל מרגליות ז"ל (ר' חאצקל), א תמימות'דיגער געווען; און הרה"ח ר' בצלאל בלומבערג ז"ל, ער איז געווען אביסל אזוי א חוקר אין חסידות ברסלב; און הרה"ח ר' יוסף ראנין, א חסיד וואס פלעגט אלץ שוועבן אין זיינע העכערע געדאנקען. זיי זענען אלע געווען חסידים און אנשי מעשה, געטריי און צוגעבינדן צום הייליגן רבי'ן און צו זיינע עצות, נאר יעדער האט ארויסגעשטארצט מיט זייערע אייגנשאפטן.

"קומט ברודער, לאמיר מקדש זיין דעם אויבערשטנס נאמען ברבים, און לאמיר מקריב זיין אונזער גוף און נשמה למען שמו הגדול יתברך און לאמיר שטארבן צוזאמען אין א מאסן-קבר, אז מיר זאלן זיך נישט קענען אוועקרידן איינער פון צווייטן אפילו שעה"...

ר' נחמן ישראל בורשטיין

לרעך כמוך' וואס איז א 'כלל גדול בתורה', און 'כמוך ממש' איז דער באדייט, אז פונקט אזוי ווי דו ווילסט אז דיין חבר זאל דיר נישט פארגעסן און מסיח דעת

זיין פון דיר - נאר דיר ליב האבן אזוי ווי זיך אליין, אזוי זאלסטו זיך פירן מיט דיין חבר און זיין שטענדיג מיט אים פריינטליך און ברודערליך, און אט דאס האט דער הייליגער רבי געוואלט פון אונז מיטן פולסטן פשטות, אן קיין שום חכמות און פלפולים".

אויך דא ענטפערט אים ר' בצלאל מיט א זיגרייכע שטימע: "מיין ליבער חבר, מיט אלע דייער רייד האסטו גארנישט מער מחדש געווען, נאר דו און ר' יחזקאל טוען נישט מער ווי איבער'חזר'ן אויף אלץ וואס איך האב פריער געזאגט. און יעצט אז איר אלע שטימט צו צו מיינע רייד - וואס עס איז דער אמת'ער באדייט פון 'אהבת חברים', איז אונז בלויז פארבליבן דורכצוטוהן און פרעגן דעם גרויסן מיליאן דאלער'דיגן פראגע וואס שטייט אונז יעצט פאר די אויגן און האמערט אונז דעם מוח: ווי איז מען דאס מקיים בפועל ממש - צו זיין שטענדיג צוזאמען און זיך ליב האבן איינער דעם אנדערן אזוי ווי זיך אליין, און נישט אפטוהן דעם געדאנק פון זיין חבר, און זיך שטארקן איינער דעם אנדערן? נעמליך, יעדער איינער פון אונז איז דאך פאריאגט על המחיה ועל הכלכלה מיט א ווייב מיט קינדערליך, און משפחה אוואו ער איז אראפגעבינדן, וואס דעריבער קען מען נישט זיין איבערגעגעבן צו דעם חבר אזוי עס דארף צו זיין, און זיך טרעפן כסדר, מיט אהבת חברים, און רעדן פון תכלית, אזוי ווי דער הייליגער רבי האט געוואלט, און צו מקיים זיין 'ומקבלין דין מן דין'".

כתב את המעשה בעט אומן. ר' נחמן בורשטיין בצעירותו (באדיבות גב.)

ריקוד של שמחה. נראים בקדמת התמונה משמאל לימין ר' יחזקאל מרגליות, ר' יצחק גלבר, ר' אליהו חיים רוזין, ר' משה יעקב אייזנמסר, ממול ר' לוי יצחק בנדר

אמיר שטארבן צוזאמען...

אן ערהאבענע סצענע איז געווען מיטצוהאלטן ווי אט די וואונדערליכע גרופע, די דריי ריזן אין דעם געביט פון 'תורת אהבת חברים', זוכן און זענען זיך מטכס עצה און זענען זיך העפטיג מתווכח אויף הויכע טענער אין 'דברים העומדים ברומו של עולם' - אויף אהבת ישראל און אמת'ע דיבוק חברים...

נאך שטורמישע וויכוחים, ווען דער ציהט אויף דא, און דער אויף דארט, זענען זיי ענדליך צוגעקומען צו א שליכטונג. אז לויטן אמת איז ווירקליך נישט מעגליך אויף דער וועלט, אין דעם שמוציגן פארגרעבטן גוף, וואס איז אראפגעבינדן און איינגעוויקלט אין אלע אירע תאוות, צו זוכה זיין, בשום אופן, מקיים צו זיין בשלימות און אמת'דיג די אהבת חברים וועלכע ס'דארף צו זיין, נאר אויב מיר וועלן אלע אויסטוהן אונזערע גופים און אונזערע נפשות און צוריקגעבן אונזער נשמה צום באשעפער אין הימל, דעמאלטס וועלן מיר מער נישט האבן קיין שום אפהאלט און שטערנוג מצד דעם גוף, און דאן וועלן מיר קענען לעבן צוזאמען מיט א 'אור הנח והזך' פון אהבת חברים, מיט א שטענדיגע אהבה און אחוה ורעות און קיין שום היסח הדעת, און מיר וועלן קענען זיין פארזיכערט מיט אונזער ליבשאפט אויף אייביג 'לנצח נצחים'. און אזוי רעדנדיג, זאגן זיי איינער פאר דעם אנדערן: "קומט ברודער, לאמיר מקדש זיין דעם אויבערשטנס נאמען ברבים, און לאמיר מקריב זיין אונזער גוף און נשמה 'למען שמו הגדול יתברך' און לאמיר שטארבן צוזאמען אין א מאסן-קבר, אז מיר זאלן זיך נישט קענען אוועקריין איינער פון צווייטן אפילו פאר איין שעה..."

אינדערצווישן האט זיך דער רינג פון דער ריקוד אפגעהאקט פאר א קורצע וויילע און עס איז געעפנט געווארן א שטיקל פלאץ. גלייך האבן זיי אויסגענוצט דעם געלעגענהייט און זיך אויסגעלייגט אויף דער ערד, אלע דריי צוזאמען אזוי ווי איין גוף, כאיש אחד בלב אחד, זיך אנכאפנדיג איינער אין דעם אנדערן, זיך אויסציענדיג אויף דעם בלוזן פאדלאגע (מיין שווער ר' יחזקאל איז געלעגן אינדערמיט, זייענדיג דער העכסטער פון זיי דריי) מיט די פיס צום טיר, ווי גלייך זיי זענען שוין נישטא... און אזוי זענען זיי געלעגן איינער נעבן דעם אנדערן מיט פארמאכטע אויגן מיט דער פנים אויף אויף, נישט געבנדיג זיך אפילו די מינדעסטע ריר. איך בין געשטאנען אנוועזנד דערביי, ערשטוינט און פארוואונדערט צו אט די געוואלדיגע ספעקטאקל. איך האב זיך געהאלטן מער צוקאפנס פון זיי, אלץ מורא אז די שיקורים זאלן זיי נישט צעטרעטן, און אזוי אויך זענען נאך עטליכע מענטשן געשטאנען ארום, זייענדיג נייגעריג צו וויסן, וויפיל צייט וועט אנהאלטן דאס ליגן אזוי באוועגלאז און זיך רירן...

עטליכע מינוטן זענען פארביי, ווען איינער פון זיי האט געגעבן א שאקל מיט זיין פוס און געגעבן א

אירח בביתו את החבורה. רבי אברהם שטרנהארץ

"נחזין
טייערער
חבר! איך
פארשטיי
נישט וואס
דו רעדסט,
וואס
פעלט אויס
דיינע אלע
לומדות'ער?
דער רבי
האט דאך
געזאגט אז
דער עיקר
איז תמימות
ופשיטות,
און דער
הייליגער
רבי האט
דאך אליין
געזאגט
בפשיטות
גמור:
"תחזיקן
עצמכם
ביחד"

ריר און זיין חבר, אים אריין שעפשנדיג: "זיך האלטן אין איינעם". דער צווייטער האט דאן אויפגעהויבן אויף אים א שטימע און אים פארגעווארפן: "וואס? דו לעבסט נאך?! דו וועסט דאך נאך אנטלויפן תיכף פון מיר, מיר האבן דאך אפגעמאכט אז מיר זענען שוין נפטר געווארן כדי מיר זאלן זיך האלטן צוזאמען, און דא לעבסטו נאך, פארוואס ליגסטו נישט שטיל אזוי ווי א מת?", ווען דער דריטער שרייט אים נאך: "ברודער, האב רחמנות אויף מיר, כאפ אים גוט און ער זאל נישט קענען אנטלויפן, ער קען נאך אנזייען א חורבן פון אונזער אהבת חברים". און אזוי ליגנדיג אויף דער ערד אזוי ווי רעדנדיגע 'רוחות' און 'סקעלעטן', זענען פלוצלינג צוגעגאנגען צו זיי עטליכע שיקורים און זיי אויפגעהויבן ביי זייערע הענט און פיס, זיי אריינשלעפנדיג אין א ספאנטאנישן טאנץ, זינגענדיג דעם באוואוסטן ניגון 'יעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם'. דערנאך האט מען זיי געפירט אויף די אקסלען, טאנצנדיג און זינגענדיג מיט קולי קולות 'הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד'.

ווען מען האט דאס איבערדערציילט פאר ר' אברהם'ען וואס די גרופע האבן דא אלץ אפגעראכטן, האט ער זיך אויסגעדרוקט מיט א געלעכטער און אויפגעהייטערטע טאן: "דער רבי האט דאך געזאגט: די מענטשן וועלכע געפונען זיך נאך ביים לעבן זענען נישט פארזיכערט אז זיי וועלן פארבלייבן ביי אים - וויבאלד אויף א בעל בחירה קען מען זיך נישט פארלאזן, אבער די וועלכע זענען שוין נפטר געווארן און זענען בייגעשטאנען דעם נסיון - זיי זענען אוודאי פון מיינע מענטשן און ער באשעפטיגט זיך געוויס אין זייער תיקון!..."

ההבטחות המפלאות

”האם שמעתם על החסיד ר' אברהם שטרנהארץ?”

היה זה בשנה האחרונה לחיי החסיד הצדיק ר' אברהם. ר' אברהם התגורר בשכונת קטמון, שם התגורר באותה עת גם החסיד ר' נחמן בורשטיין שספר לנו את הספור המפלא הבא:

היה זה בבקר של יום הפורים תשט"ו, לפני 67 שנה. בבית הפנסת ברסלב שבשכונת קטמון סימו סימו פעת את קריאת המגלה. מן הרחוב נשמעו כבר קולות אפיניים ליום הפורים, וכל הנאספים התארגנו ללכת הביתה.

החסיד שהיה אז רק אברך צעיר – ר' שמואל שפירא שמו, כבר התחיל להשתכר מהיין. הוא כבר שתה יין, אנחנו לא יודעים אם שתה הרבה או קצת, הרי הברסלב'רס לא שותים יין סתם באמצע השנה... אך בפורים כדי לקיים את מצוות 'חייב אנש לבסומי' – שתה החסיד ר' שמואל שפירא – והשתכר לאט לאט...

מה קורה לאדם שמשתכר? כל האמת יוצאת ממנו... בלי פסוים, בלי להתחבא... האמת הפנימית והרצון האמתי... ושכור כל כך קדוש כמו ר' שמואל? מה יוצא ממנו? מה הוא עושה?

וכך היה המעשה... ר' שמואל שפירא, כלו שכור אדם עינים עם דמעות, 'נדבק' לחסיד הישיש ר' אברהם שטערנהארץ, ובא אליו בתחנה:

ר' אברהם, אתם הייתם כל כך הרבה פעמים על ציון רבנו הקדוש, אני הרי לא הייתי אפילו לא פעם אחת!!! הבטיחו לי בבקשה שאזכה להיות בציון רבנו הקדוש!!!

היה זה, בשנים שבהם ברוסיה שלט השלטון הקומוניסטי האכזר, שלא נתן להכנס לרוסיה (אוקריינה של היום... או שאולי עוד מעט אמן שוב תהיה ברוסיה?), כפי שכבר ספרנו הרבה במדור זה.

ר' שמואל שפירא, אברך צעיר – השתוקק בכל מאודו להיות בציונו של רבנו הקדוש, וזה מה ש'תפס' אותו בשכרותו – לנסות להוציא מר' אברהם הבטחה, הבטחה

ר' שמואל שפירא עם ר' מרדכי לזער רובינשטיין פורים תשכ"ט

ממש....

ר' אברהם נסה להרגיע אותו – ר' שמואל, הנך עדין אברך צעיר! מן הסתם עוד תזכה להיות בציון הקדוש, אבל אני כבר זקן, ומי יודע אם אזכה להיות עוד פעם על הציון הקדוש!?

ר' שמואל לא הסתפק בזאת, אמנם ר' אברהם אמר ש'מן הסתם (פנראה) הוא יזכה להיות בציון', אך הוא רוצה הבטחה!

שכור קדוש כזה, וזה הרצון הגדול והבוער ביותר שלו! לזכות להיות באומן!

ר' שמואל פונה לר' אברהם ואומר – אנא, הבטח לי! אני רוצה הבטחה שאזכה להיות באומן.

ר' אברהם לא רצה להבטיח. איננו רוצה להצטיר כ'בעל מופת'... אין הוא אדמו"ר המבטיח הבטחות.

הוא עונה: 'אני מקנה בעזרת ה' שתהיה, הנך הרי אברך צעיר!'

התחיל ר' שמואל לבכות... לבכות בכי מתחנן ונורא... לבכות על נפשו! הוא יודע ומעריך כמה גדולה הזכות להיות בציונו של רבנו, הוא רוצה לזכות! רוצה להיות בציונו הקדוש!

רחם ר' אברהם על ר' שמואל הבוכה ואמר לו – "בעזרת ה', תזכה להיות"

אך ר' שמואל אומר – 'לא, אָנָא, הבטח לי! הבטח לי, חמול על נפשי העלובה!'

ר' שמואל הצדיק, עובד ה', המסור לדבר ה' ביום ובלילה, הרגיש שאם הוא לא יזכה להיות בציונו של הרבי – מה לו עוד בחייו? הרי הוא כסף כל כך להתקרב להקדוש ברוך הוא, ויודע הוא שעל ידי שיגיע לציון הקדוש יוכל להשלים את תקונו בעולם... הרי זאת שאיפתו! ולכן – הוא לא מותר... הוא חש שאם לא הבטחה – נפשו היא פשוט נפש עלובה!

ר' שמואל בוכה יותר חזק, ומתחנן שוב ושוב 'חמל על נפשי העלובה, חמל... כן בכה והתחנן בנגון מיחד של השיר 'ואתה בן אדם... ר' שמואל ממש התמוגג בדמעות, בכה והתחנן לר' אברהם שיבטיח לו שאכן יזכה להיות באומן!

כל הנוכחים – לבם נמס לראות את ר' שמואל כה בוכה... ומתחנן על דבר קדוש שכזה...

ר' אברהם ראה את הדמעות הרבות... את הבכי הטהור והאמתי של ר' שמואל – ואמר לו: נו טוב, אני מבטיח לך שתזכה להיות בציונו של רבנו הקדוש!

אה! איזו שמחה! ר' אברהם הבטיח לו שיזכה להיות אצל רבנו!

אך שוב ר' שמואל לא מספק... הוא שמח אמנם שיזכה להיות בציון, אך הוא רוצה לעלות דרגה – הוא רוצה לזכות בציונו של רבנו הקדוש – בראש השנה!!!!!!

מעכב ר' שמואל את ר' אברהם, ולא נותן לו ללכת. ר' אברהם אומר לו, צריכים ללכת הביתה, אנשים יבואו לתת משלוח מנות – וצריך להחזיר להם משלוחי מנות, זו הרי אחת ממצוות היום!

אך ר' שמואל לא מפסיק לבכות, להתחנן ולהפציר, וכדי שר' אברהם לא יחזק ממנו, הוא אומר לו – 'הנני רואה שכבד לכם הטלית והתפלין, אני אחזיק לכם אותם'. כך רצה ר' שמואל להיות בטוח שר' אברהם לא יוכל ללכת בלעדיו, שהרי חפצי הקדשה שלו – אצלו.

נסה ר' אברהם לפנות אל החצר – ולצאת, אך ר' שמואל נעמד מולו ובקש:

ר' אברהם, הבטח לי על ראש השנה! הבטח לי שאזכה להיות

בציון הקדוש בראש השנה!

ר' אברהם ראה שר' שמואל מתעקש, ולא יוכל ל'התפטר' ממנו בלי להבטיח, אמר לו:

'כן, אני מבטיח לך, תזכה להיות באומן בראש השנה בציונו של רבנו הקדוש!'

רצה ר' שמואל לשאל אותו עוד משהו, אך מיד יצא מישהו מבית הכנסת וגער בר' שמואל: 'מה הנכם רוצים מיהודי מבגר שרוצה להגיע הביתה ולאכל משהו, הוא חלש! אתה כבר שתיית! וסחב את ר' שמואל חזרה אל תוך בית הכנסת. ר' אברהם הישיש פנה לביתו, לאחר שהצליחו להוציא ממנו שני הבטחות נוראות כאלו.

איננו יכולים לדעת מה עוד רצה ר' שמואל לבקש, ומה הרגיש לאחר שר' אברהם החסיד הבטיח לו פעמים את ההבטחות המיחדות האלו... נוכל רק ללמד מכך מה העסיק את מוחו ולבו, וכיצד עלינו להתרומם ולשאף ולרצות רק דברים טובים, להתחבר ולהתקשר לצדיק האמתי...

ופלא פלאים!

כפי שפבר סופר במדור על נסיעותיו המיוחדות של ר' שמואל שפירא לאמן – שני נסיעות בלבד, בסוף ימיו, נסיעות של מסירות נפש ושל קדשה – ראו שההבטחות של ר' אברהם התקיימו בצורה מדיקת ופלאית!

אכן, ר' שמואל נסע פעם אחת במסירות נפש לציון רבנו באומן – באמצע השנה.

ופעם נוספת ואחרונה, ממש באחרית ימיו, כשפבר היה זקן מפלג, חולה וישיש, - זכה אז להיות באומן בראש השנה! אכן, לא רק שזכה להיות באומן, אלא זכה להגשים את שאיפתו הטהורה להיות באומן בראש השנה!

אח! שכורים שכאלו!!!

גם בפורים הזה כשהציון של הרבי נמצא בתוך מלחמה קשה ומסכנת, זה זמן הכי טוב בעולם לבקש, עבורנו ועבור אבא ואחים שלנו, שזנכה להיות על הציון של הרבי בראש השנה והרבה יותר מכך.

הלואי ונזכה לנצל את יום הפורים הגדול הזה לבכות ולהתחנן ולבקש – על הרצונות הפנימיים והאמתיים שלנו, שקימים בתוך כל אחד מאתנו, כי הרי כלנו רוצים להיות טובים יותר וצדיקים יותר. ננצל את הימים האלו (גם הימים שלפני פורים, וגם שושן פורים – שהוא גם פורים) לבקש ולהתחנן שינתן לנו 'נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי' – תקון הנפש, והגאולה השלימה במהרה בימינו אמן!

וְנִהַפֵּךְ הוּא!

מְרַדְכֵי הַצַּדִּיק, שֶׁה' הוּא כָּל יְהוּדֵי בְּאַהֲבָה עֲצוּמָה, וְגַם אִם הוּא נֶפֶל הַכִּי רְחוּק וְהוּא עוֹשֶׂה עֲבֵרוֹת ח'ו', הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֹא שׁוֹנֵא אוֹתוֹ. לְהַפֵּךְ, ה' אוֹהֵב אוֹתוֹ בְּאַהֲבָה עֲצוּמָה שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא יְכוּלִים בְּכֻלָּל לְהַבִּין. אִם הוּא טוֹעֵה ה' שׁוֹלַח לוֹ כָּל הַזְּמַן רְמִזִּים וְכוּחַ לְחֹזֵר אֵלָיו בְּשִׁלְמוֹת.

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ מְגַלֵּה שֶׁכָּל שָׁנָה בְּפוּרִים מִתְּגַלֵּה מִחֲדָשׁ הָאוֹר הַזֶּה. כָּל אֶחָד מֵאַתְּנֵנו כִּמְהָ שֶׁקִּשָּׁה לוֹ לְהַשְׁתַּנּוֹת, יְכוּל לְהַגִּיד לְרַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם וְגַם לְעֲצוּמוֹ: מֵעַכְשָׁו אֲנִי מִתְחִיל לְנִסּוֹת מִחֲדָשׁ לְגַמְרֵי... לֹא מִשָּׁנָה לִי מֶה שֶׁכָּבֵר קָרָה אֵתִי... אֲנִי רוֹצֵה לְהִתְקַרֵּב לַה' הַכִּי הִרְבָּה שָׂאֲנִי יְכוּל, וְאַפְלוּ יוֹתֵר מִזֶּה.

לְכֵן כְּתוּב בְּמַגְלָה שֶׁהֶמֶן אָמַר: 'כָּל זֶה אֵינְנו שׁוֹה לִי בְּרֵאתִי אֵת מְרַדְכֵי הַיְּהוּדִי'. פִּי בְּרָגַע שֶׁהֶמֶן מְגַלֵּה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ רַבִּי קְדוֹשׁ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּנֶזֶח כּוֹחַ, וְהוּא נוֹתֵן לָנוּ כְּאֵלוּ עֲצוֹת נִפְלְאוֹת וְעֲצוּמוֹת, הוּא מִתְמַלֵּא חֶמֶה. כָּל הַתְּכִנּוּיּוֹת שֶׁלוֹ נּוֹפְלוֹת וּמִתְרַסְּקוֹת, וְאַנְחָנוּ חוֹזְרִים לָה'.

לְכֵן, כָּל הַכַּח שֶׁל הַמֶּן, זֶה רַק לְהַשְׁכִּיחַ מֵאַתְּנוּ כָּל הַזְּמַן שֶׁיֵּשׁ לָנוּ אֵת הַכּוֹחַ הַחֲזֵק הַזֶּה, שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא כְּאֵלוּ חֲלָשִׁים וְצָרִיכִים לְלָכֵת לִי הַעֲצוֹת שֶׁל הַיֵּצֵר הָרַע, אֲלֵא אֲנַחְנוּ יְכוּלִים לְהִתְחִיל לְתַת מִכּוֹת פּוֹאֲבוֹת לְהֶמֶן. וְכִמוֹ שֶׁבְּבֵית הַכְּנֶסֶת אֲנַחְנוּ דוֹפְקִים כָּל פַּעַם שֶׁאֲנַחְנוּ שׁוֹמְעִים שְׂאוֹמְרִים 'הֶמֶן', גַּם בְּתוֹךְ הַלֵּב שֶׁלָּנוּ כָּל פַּעַם שֶׁ'הֶמֶן' מֵרִים אֵת הָרֵאשׁ שֶׁלוֹ וּמִתְחִיל לְהַגִּיד לָנוּ אֵת הַשְּׁטוּיּוֹת שֶׁלוֹ, נִדְפַק עָלָיו חֲזֵק חֲזֵק.

מֵהַפוּרִים הַזֶּה אֲנַחְנוּ מִתְחִילִים מִחֲדָשׁ, מֵאַמִּינִים בְּכַח שֶׁלָּנוּ, וּמִמְשִׁיכִים לִירוֹת חֲצִים כּוֹאֲבִים בְּעַמְלָק, עַד שֶׁיָּבוֹא מְשִׁיחַ בְּמַהְרָה אִמֵּן!

יְלָדִים יְקָרִים! הַשָּׁנָה בְּפוּרִים הַכָּל הוֹלֵךְ לְהִתְהַפֵּךְ...
בְּמִקּוֹם לְהִיּוֹת עֲבָדִים שֶׁל הַיֵּצֵר הָרַע, אֲנַחְנוּ הוֹלְכִים לְהִתְחִיל לְהַקְשִׁיב רַק לַיֵּצֵר טוֹב!

בְּמִקּוֹם לְלָכֵת עִם הָאֵף לְמִטָּה, וְעִם פְּרִצוּף מְכוּזָּן עַל כָּל מֶה שֶׁלֹּא הוֹלֵךְ לָנוּ, מֵעַכְשָׁו אֲנַחְנוּ הוֹלְכִים לְהַשְׁתַּדֵּל לְשִׁמּוּחַ כִּמְהָ שְׂוִיתֵר!

בְּמִקּוֹם לְנִסּוֹת לְחַטֵּף כָּל הַזְּמַן עוֹד וְעוֹד מִמִּתְקִים וּשְׁטוּיּוֹת, מֵעַכְשָׁו אֲנַחְנוּ חוֹטְפִים עוֹד וְעוֹד מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים!

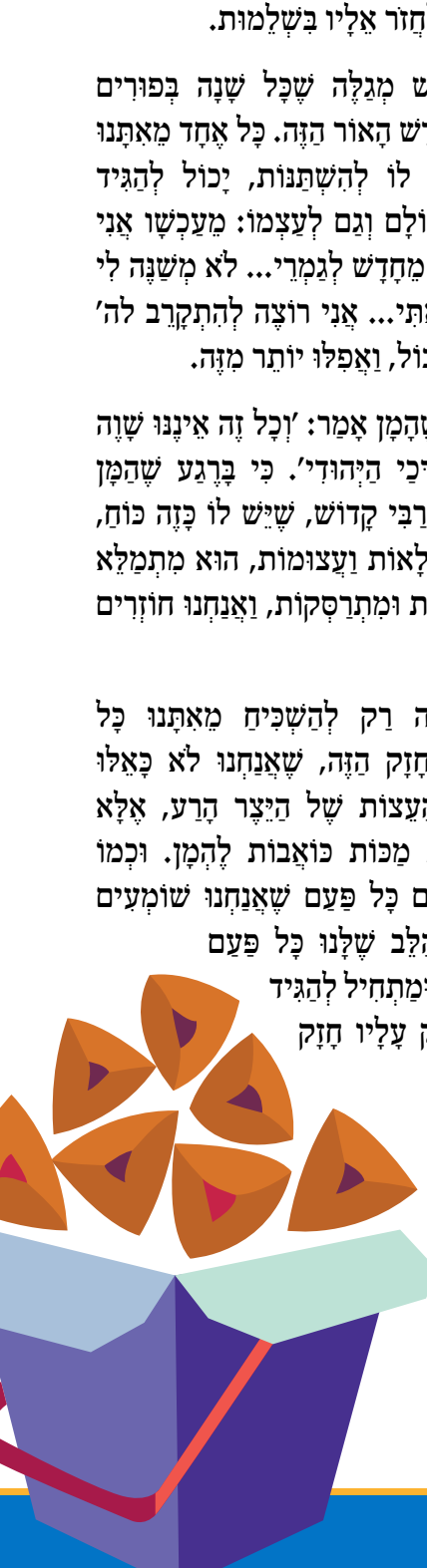
בְּמִקּוֹם לְשִׁמּוּחַ רַק מ'דְּבָרִים גְּדוּלִים', אֲנַחְנוּ מִתְחִילִים לְהַקְשִׁיב לְרַבִּי שֶׁצִּוָּה אוֹתְנוּ לְשִׁמּוּחַ בְּכָל נִקְדָּה טוֹבָה, אֲפֵלוּ הַכִּי קִטְנָה בְּעוֹלָם!
תִּדְעוּ לָכֵם, יְלָדִים!

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ גִּלָּה תוֹרָה קְדוּשָׁה וְנוֹרְאָה מְאֹד, שֶׁפוּרִים זֶה הַזְּמַן הַכִּי מִתְאַיֵּם לְהִתְחִיל הַתְּחִלוֹת חֲדָשׁוֹת. בְּכַח הַקְּדוּשָׁה שֶׁל פּוּרִים אֲפִשֶׁר לְהִתְחִיל מִחֲדָשׁ לְלַחֵם עִם הַיֵּצֵר הָרַע, גַּם עַל דְּבָרִים שֶׁכָּבֵר וְתִרְנוּ עֲלֵיהֶם אֵלֶּף פְּעָמִים!

רַבִּי נִתַּן מִבְּרִסְלָב מְגַלֵּה לָנוּ אֵת הַסּוּד שֶׁל פּוּרִים בְּכוּז מִתִּיקוֹת נִפְלְאָה. הוּא מְסַבֵּיר מֶה הֵיְתָה הַטְּעוֹת שֶׁל הַמֶּן. הַמֶּן חָשַׁב שֶׁיֵּשׁ לוֹ כַּח כָּל כֶּךָ גְּדוּל, וְאַחֲרֵי שֶׁהֵיְהוּדִים נִכְשְׁלוּ וְאָכְלוּ מֵהַסְּעוּדָה שֶׁל אַחַשְׁוֵרוּשׁ, אִזּוּ בְּאַמַּת ה' כָּבֵר לֹא רוֹצֵה אוֹתָם חֲלִילָה.

הַמֶּן הֲצִיעַ לְאַחַשְׁוֵרוּשׁ לְהַרְג אֵת כָּל הַיְּהוּדִים, וְאַחַשְׁוֵרוּשׁ שָׁאַל אוֹתוֹ בַּחֲזָרָה: אַתָּה לֹא מִפְּחַד מֵהָאֱלוֹקִים שֶׁלָּהֶם? עֲנֵה לוֹ הַמֶּן: לֹא, אַחֲרֵי שֶׁהֵם אָכְלוּ מֵהַסְּעוּדָה שֶׁלָּךְ ה' כָּבֵר לֹא אוֹהֵב אוֹתָם, אֵל תִּדְאָג אֲנַחְנוּ נִהַרְג אוֹתָם, וְלֹא יִקְרָה לָנוּ כְּלוּם!!

אֲבָל הַמֶּן לֹא יָדַע דְּבַר אֶחָד... הוּא לֹא יָדַע אֵת מֶה שֶׁמְּגַלֵּה

"שמחת פורים"

רבנו הקדוש למד אותנו את מעלתה העצומה של מצוות ה'שמחה' וגלה לנו כמה דרכים ועצות להיות בשמחה עליך לגלות איזו דרך מדרכי השמחה מרמזת בכל אחת ממצוות הפורים הקדושות. לאחר שתסיים, תצרך את כל האותיות שבקביות המדגשות ותגלה שם של צדיק גדול שמופיע במגלה.

אוצרתה לאילוקי בעודי - כי צריך לדון כל אדם לכף זכות (עין לקוטי מוהר"ן רפ"ב)

ט ת   נ ו ו

מה שזכינו להיות מזרע ישראל - לחרוים היתה אורה ושמחה - (עין שיחות הר"ן רצ"ט)

י ד ת נ ו   ט ת

עד דלא ידע (עין לקוטי מוהר"ן תנינא כ"ד)

מ י ט   ד ש ו ת

צדקה לצדיק

ז י ו   ט ה ת ב   ו ב י ו

_____

מה יצא לכם בקביות המדגשות?

הילד שזכה בהגרלה הוא:
חיים דוד משי זהב מירושלים

את התוצאה הסופית יש לשלח בכתב ברור וקריא עד ר"ח ניסן לפקס המערכת: 077-318-0237 או להקליט את התשובות בקול ברור בטלפון המערכת: 02-539-63-63 בשלוחה 7 בלבד. יש לציין באופן ברור שם וכתבת מגורים וטלפון בין הפותרים נכונה יגרל זכוי של 50 ש"ח ברשת חנויות ספרים "אור החיים!"

אבקשה - ירחון שנוסד מתוך געגועים
בכל פעם מחדש אני מתפעל
מהסייעתא דשמיא שיש לאבקשה.
רואים כיצד הרבי מלוה
את הגליון בכל פרט ופרט
ובכל פעם מגיעים גילויים והפתעות
חדשות מכיוונים חדשים ובלתי צפויים

דוד דגן

השיחה. האווירה. הכיסופים.

כשהחיצים של עמלק

המלך האכזר משליכים את בת המלך חלשות, רק
אור נקי של המסורת אותה הנחיל רבינו הקדוש,
יכבוש מחדש את המלחמה, ויטהר לבבות ישראל
באור של אהבה של למעלה משער החמישים

אבקשה מאז ועד היום. הכל תלוי ברך!

שלוחה 1 **02-5396363**